

ZVEZA BORCEV
ODLIKOVALA Z REDOM
NARODNEGA HEROJAPredsednik Tito je izročil visoko
odlikovanje članom Izvršnega odbora
Centralnega odbora Zveze borcev
JugoslavijeBeograd, 3. jul. (Tanjug). Do-
poldne je predsednik republike
Josip Broz-Tito sprejel v Belem
dvoru članke Izvršnega odbora
Centralnega odbora Zveze borcev
Jugoslavije s predsednikom Alek-
sandom Rankovićem, podpred-
sednikom Vidom Smilevskim,
generalnim sekretarjem Velimi-
rom Stojnićem in predsednikom
Zveze borcev Srbije Dušanom Pe-
trovićem na čelu ter jim izročil
Red narodnega heroja, s katerim
je odlikoval organizacijo Zveze
borcev za izredno herojska de-
janja in množično junštvo, s kateri-
m so se člani te organizacije iz-
kazali med narodnoosvobodilno
vojno in boju proti sovražniku, ter
za posebne zasluge, pridobljene
pri varovanju pridobitev ljudske
revolucije.Za visoko priznanje in odliko-
vanje se je v imenu Zveze borcev
zahvalil tov. Ranković in med
drugim dejal:»Ko sprejema Red narodnega
heroja, smatra naša organizacija
to odlikovanje ne samo za visoko
priznanje našim narodom za do-
sedanje delo in izpolnjevanje na-
log, temveč tudi za spodbudo gle-
de nadaljnjega in popolnega iz-
polnjevanja vseh nalog naše or-
ganizacije. To priznanje pomeni
vsestransko zaupanje, da bodo te
naloge izpolnjene.«Predsednik Tito
izročil Ivanu Gošnjaku
Red Suvorova I. stopnjeBeograd, 3. jul. (Tanjug). Do-
poldne ob 8.30 je predsednik re-
publike Josip Broz-Tito izročil v
Belem dvoru državnemu sekre-
tariju za narodno obrambo, ar-
madnemu generalu Ivanu Gošnjaku
Red Suvorova I. stopnje, s kate-
rim ga je prezidij Vrhovnega
sovjeta ZSSR odlikoval za sodelo-
vanje in zasluge v drugi svetovni
vojni.POSLANICA PREDSEDNIKA CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE BORCEV ALEKSANDRA
RANKOVIĆA BIVŠIM BORCEM NARODNOOSVODILNE VOJNETudi odslej bomo zvesti čuvarji
pridobitev narodnoosvobodilne borbeBeograd, 3. jul. (Tanjug). Ob proslavi praznika vstaje
narodov Jugoslavije — Dneva borca — se je predsednik
Centralnega odbora Zveze borcev Aleksander Ranković no-
čoj prek Radia Beograda obrnil na bivše borce narodno-
osvobodilne vojne in jim sporočil pozdrave ob tem nara-
dnem prazniku. V svoji poslanici je Aleksander Ranković
rekel bivšim borcem:»Tovariši in tovarišice, borci
narodnoosvobodilne vojne. Jutri,
4. julija, na Dan borca, bodo vsi
državljeni naše socialistične do-
movine skupaj z nami prvikrat
skupno in hkrati praznovali velik
narodni praznik — praznik vsta-
je narodov Jugoslavije.Brzjavka
g. Tanguy-Prugenta
predsedniku TituBeograd, 3. jul. (Tanjug). Pred-
sednik republike Josip Broz-Tito
je prejel od francoskega ministra
za bivše borce g. Tanguy-Prugenta
ta naslednjo brzjavko:»V trenutku, ko zapuščam
ozemlje FLR Jugoslavije, Vam
želim izraziti v svojem imenu in
v imenu parlamentarne delega-
cije, ki me je spremljala, naj-
toplejšo hvaležnost za izreden
sprejem, ki ste nam ga priredili
in ki smo ga bili deležni v vseh
krajih, ki so jih obiskali člani
»Polus d'Orient«.Ponovno izražam želje za pri-
ateljstvo med narodi Francije in
Jugoslavije.«

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 4. julija

Menjajoče oblačno, popoldne na-
glenje in krajevnimi ploham. Tempe-
ratura ponoči med 9 in 12, v Primorju
17, čez dan do 27.Jadransko področje nizkega zrač-
nega pritiska se s frontalnim motnja-
nim pomika v Sredozemlje preko Pire-
nejskega polotoka in Francije, proti
Alpam pa se je razširil greben viso-
kega zračnega pritiska.

SEJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Sprejeli so vrsto uredb
o novem kreditnem sistemuBeograd, 3. julija. (Tanjug.) Na današnji seji Zveznega
izvršnega sveta, ki je bila pod predsedstvom Svetozarja
Vukmanovića, so sprejeli vrsto uredb in odlokov.Uredba o kratkoročnih kredi-
tih, s katero se uvaja novi sistem
kratkoročnega kreditiranja, do-
loča, da se kot kratkoročni kredi-
ti štejejo tisti krediti, pri ka-
terih rok vračanja praviloma ni
daljši od leta dni. S kratkoroč-
nimi krediti se pokrivajo samo
tiste potrebe, ki imajo značaj
izrednega, dopolnilnega, sezo-
nkega ali drugega čisto namemb-
nega kratkoročnega vlaganja go-
spodarskih organizacij. Pogoji za
dodelitev kredita je dokazana
kreditna sposobnost. Nadalje
ostane sistem garancij v odstot-
kih garantnega zneska, ki ga
daje garant, in sistem deponira-
nja določenega odstotka od strani
koristnika kredita.Po uredbi o skladu obratnih
sredstev gospodarskih organiza-
cij predstavlja tisti del obratnih
sredstev, ki imajo povsem zna-
čaj trajnega vlaganja, del druž-
benih investicij, ki se zagotavlja-
ljajo iz družbenih sredstev za
investicije. Gospodarske organi-
zacije so odgovorne družbi za
vrednost sklada obratnih sred-
stev in se izgube ne morejo od-
pisati na breme sklada obratnih
sredstev. Presežek sredstev tega
sklada pa se lahko prenese samo
v rezervni sklad podjetja za
okrepitve tega sklada. Kot osno-
va za določitev začasnega sklada
obratnih sredstev se bo vzela
vsota odobrenega kredita na dan
30. junija 1956, od katerega se
odbičejo vsi namembni krediti,
razen tega pa znesek, ki pred-
stavlja namembno angažiranje
sredstev. Samo za določene ka-
tegorije gospodarskih organizacij
(zunanja trgovina, gradbeništvo
in promet) se začetni sklad ug-
otavlja v glavnem po načelih, ki
so veljala pri določanju kreditov
za stalna obratna sredstva
teh podjetij. Za kmetijske za-
druge bodo izdani posebni pred-
pisi.Po novi uredbi o posojilih za
investicije se bodo vsa posojila
za investicije, razen posojil za
stanovanjsko gradnjo, dajala iz
družbenih investicijskih skladov,
da bi se omogočila boljše kon-
trola in preglednost. Posebni in-
strumenti, kakor so garancijski
znesek, delež in depozit, ki se
že uporabljajo, ostanejo nadalje
v veljavi. Kredit za obratna sred-stva, potrebna za redno poslo-
vanje, dobi s to uredbo popolni
značaj investicijskega kredita.
Tako se tudi investicijski kredit
za obratna sredstva odplačuje z
anuitetami.Izvršni svet je nadalje spre-
jel spremembe uredbe o uporabi
rezervnega sklada gospodarskih
organizacij, uredbe o investicijs-
skih programih in o polaganju
depozita za izplačilo investicijs-
skih del, nadalje spremembe ta-
rife prometnega davka, odlok o
obvezni rezervi bank pri Narodni
banki, odlok o obrestnih stop-
njah za kredite in za sredstva
bank pri Narodni banki, spre-
membo odloka o uporabi sred-
stev za samostojno razpolaganje
in odlok o dodelitvi sredstev Ju-
goslovanski banki za zunanjo
trgovino iz rezerve federacije.Z uredbo o Jugoslovanski in-
vesticijski banki je določeno, da
bo ta banka v prvem razdobjusvojega poslovanja prevzela sa-
mo posle kreditiranja iz druž-
benih investicijskih skladov, dru-
ge posle finansiranja pa bo raz-
vila pozneje. Pri tej banki se
bodo zbirala tudi investicijska
sredstva, ki izvirajo iz državnih
posojil v tujini in iz posojil, ki
jih bo banka sklepala. Banka bo
dajala garancije za posojila, ki
jih gospodarske organizacije skle-
(Nadaljevanje na 2. strani)Ob ameriškem
državnem praznikuBeograd, 3. jul. (Tanjug). —
Predsednik republike Josip Broz
Tito je poslal predsedniku ZDA
Dwightu Eisenhowerju ob ame-
riškem državnem prazniku 4. ju-
liju naslednjo brzjavko:»Ob narodnem prazniku ZDA
uporabljam z zadovoljstvom pri-
ložnost, da izrazim Vaši Eksce-
lenci in ameriškemu narodu
tople čestitke in najboljše želje
v imenu jugoslovanskih narodov,
kakor tudi v svojem imenu.«Sporazum o sodelovanju
s češkoslovaško v znanosti in tehnikiBeograd, 3. jul. (Tanjug). Da-
nes je bil v Beogradu podpisan
sporazum o znanstvenem in teh-
ničnem sodelovanju med Ju-
goslavijo in Češkoslovaško. Spor-
azum sta podpisala pooblašteni
minister v državnem sekretariatu
za zunanje zadeve Jugoslavije
Dragoje Djurić in češkoslovaški
veleposlanik v Beogradu dr. Vi-
ljem Pithart. Pri podpisovanju
sporazuma je bil navzoč državni
podsekretar za zunanje zadeve
Dobrović Vidić.Potem so objavili skupno po-
ročilo, v katerem je rečeno, da
so pogajanja potekala v zna-
menju popolnega medsebojnega
razumevanja in sodelovanja. Por-
očilo poudarja, da pomeni spor-
azum važen prispevek k sodelo-
vanju med obema deželama na
gospodarskem področju.

Jugoslovansko — češkoslovaški

Adenauer
o evropskem
vprašanjuRim, 3. jul. (Tanjug). Kancler
Adenauer in predsednik italijan-
ske vlade sta danes nadaljevala
razgovore. Razgovore bosta na-
daljevala tudi jutri in v četrtek.
Kancler Adenauer je danes raz-
ložil nekatera svoja gledišča o
mednarodnem položaju. Predvsem
je govoril o zmanjšanju oborože-
nih sil ZSSR, o čemer je ponov-
no rekel, da je to »nov propa-
gandni korak Sovjetske zveze«.
Glede sprememb v sovjetski po-
litiki je Adenauer izrazil gledišča
Bonna, da so zahodne velesile
upravičene, da »oprezno presojajo
novo sovjetsko smer«.Glede nemškega vprašanja se
je Adenauer izrekel proti nepo-
srednim pogajanjem med obema
deloma Nemčije, pri čemer je de-
jal, da se smatra zahodnonemška
vlada za »edinega predstavnika
nemškega naroda«.Na koncu je Adenauer rekel,
da odobrava italijansko akcijo za
razširitev atlantskega sodelovanja
na politično-gospodarsko torišče.
V krogih palače Chigi izjavljajo,
da se italijanski predstavniki
strinjajo z Adenauerjevimi na-
zori o splošnem mednarodnem
položaju. Obe vladi sodita, da
morajo zahodne države vzile
spremembam v mednarodnem po-
ložaju zaostri svojo atlantsko
politiko.

Fanfanijeve politične kupčije z neofašisti

Rim, 3. jul. (Tanjug). Sinočnja
izvolitev demokristjana Turpinija
za rimskega župana, pri čemer
so zanj glasovali tudi neofašisti,
je povzročila danes ostre razpr-
tije v vladni koaliciji. Socialni
demokrati so izjavili, da ustvari-
tev večine v rimski občini s po-
močjo neofašistov kompromitira
»demokrističnost vladne koalicije
in njeno socialno orientacijo«.
Zato je Saragat zahteval, naj
Turpini odstopi in naj ponovno
volijo rimskega župana, da bitako ustvarili novo večino v ob-
činskem svetu, ki ne bi bila kom-
promitirana z glasovi neofašistov.
Spor v vladni koaliciji se je danes
zaostрил tudi zato, ker so tudi v
Genovi demokristjanski župana
izvolili s pomočjo neofašističnih
glasov.V tej orientaciji demokristja-
nov vidijo druge stranke Fanfa-
nijev namen, da bi pripravil te-
ren za desničarsko demokristja-
nsko vlado.

PO STAVKI V JUŽNEM MAROKU IN PROTESTU IZ RABATA

ZAOSTRITEV POLOŽAJA
spričo ločenega reševanja afriških problemovPariz, 3. julija (Tanjug). — Po
ostrem protestu maroške vlade in
napovedi splošne stavke v južnem
Maroku je francoska vlada spre-
jela zahtevo vlade v Rabatu, da
bodo francoske čete ustavile sle-
hernjo dejavnost na omejenih
področjih južnega Maroka. Pro-
test maroške vlade in splošna
stavka sta posledica sklepa fran-
coskega poveljstva, da najno poš-
lje ojačenja v južni del Maroka.
Francosko poveljstvo je poslalo
v zadnjih dveh dneh močna oja-
čenja na področje Agadir, kjer
so zbrane največje sile »maroške
osvobodilne vojske«. Do premikov
teh čet je prišlo spričo čedalje
pogostejših spopadov na tem po-
ročju.Francoska vlada meni, da je
vlada v Rabatu dolžna razpustiti
enote »maroške osvobodilne vo-
jske«, katere dejavnost z zakonom
ni dovoljena, ker so v Maroku
ustanovili redno vojsko. Povelj-
stvo maroške osvobodilne vojske,ki kontrolira znaten del maro-
škega ozemlja, pa je sklenilo, da
ne bo odložilo orožja, dokler
Francosi ne zapuste severne
Afrike, vstevši tudi Alžir. Spričo
tega je nastal v Rabatu zelo na-
pet položaj. Francoski veleposla-
nik André Dubois se že dva dni
posveta s sultanom Ben Jusse-
fom in predsednikom vlade Bek-
kajem.Maroška vlada je baje sporo-
čila Parizu, da francoske čete
nimajo pravice, da bi se pregru-
pirale, če jim maroške oblasti
tega ne dovolijo. Takšno stališče
Rabata je takoj sprožilo ostro
reakcijo Pariza, ki se je postavil
na stališče, da lahko francoske
čete v Maroku nemoteno mane-
virajo, dokler parlament ne rati-
ficira pogodbe o neodvisnosti
dežele.Razvoj stikov med Francijo na
eni ter Tunizijo in Marokom na
drugi kaže, da se položaj vSeverni Afriki nenadoma posla-
šal zaradi čedalje močnejšega
pritiska na vlado v Parizu. Vse
kaže, da se bo v poslanski zbor-
nici kmalu začela splošna debata
o vladni politiki v Severni Afriki,
ki jo opozicijske stranke čedalje
srdeje napadajo.

TOVARIS ALEKSANDER RANKOVIĆ BIVŠIM BORCEM NARODNOOSVODILNE VOJNE

DAN BORCA NAJ BO PREGLED naših uspehov in izpolnjenih dolžnosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

zbiranju in organiziranju vseh demokratičnih sil, ko je tovaris Tito prevzel njeno vodstvo. Noben važnejši dogodek na svetu in doma ni šel mimo, da Partija ne bi določila svojega stališča in ga povezala z zbiranjem in organiziranjem sil za obrambo dežele in njene neodvisnosti. Tako je bilo tudi v času »anšlusa«, ko je nacistična Nemčija prišla na meje Jugoslavije, v času Münchena, ko so z neodvisnostjo Češkoslovaške plačali politiko popuščanja hitlerjevski agresiji in v septembru 1939, ko so z zverinskimi uničevanjem poljskega naroda svet znova pahnil v splošno klavnico, pustošenje, bedo in uničevanje, kakor tudi ob fašističnem napadu na Francijo, Grčijo in druge dežele Evrope.

Borec se za koristi ljudstva je Partija z ustanovitvijo Ljudske fronte, z organiziranjem in bojem proti fašizmu in reakciji, proti vojni, za demokratične svobode in narodno enakopravnost narodov Jugoslavije pripravljala vso deželo na tiste velike in usodne dogodke, ki so ji grozili in do

katerih je prišlo aprila 1941. Peta državna konferenca KPJ je jasno ugotovila, da je neodvisnost narodov Jugoslavije potem, ko je vojni požar zajel Balkan, v veliki nevarnosti in da jugoslovanski profašistični režim s svojo reakcionarno notranjo in omahljivo zunanjo politiko čedalje bolj izroča deželo v roke fašističnih osvajalcev.

Kako sta bila ljudstvo in Partija pripravljena na boj proti tuji agresiji, je najbolje pokazal 27. marec 1941. Tistega dne je ljudstvo na ulicah Beograda in vseh drugih večjih mest Jugoslavije raztrgalo sramotni sporazum vlade Cvetković-Maček o vključitvi Jugoslavije v trojno zvezo. Postalo je jasno, da je Komunistična partija edina politična moč v deželi, ki hoče in ki more organizirati in voditi ljudstvo v boj za svobodo in neodvisnost. Ti dogodki so pokazali, da so bili naši narodi v duhu svetlih tradicij svojih prednikov res pripravljeni na vse drugo, samo ne, da bi postali sužnji tujih osvajačev.

Se preden se je okupatorju posrečilo vdreti v našo deželo,

dva dni pred sramotno kapitulacijo vlade in njenega generalštaba pred fašističnim vdorom, je Komunistična partija z razglasom pozvala narode Jugoslavije, naj se pripravijo na neizprosno boj proti osvajačem. Na praznik dela, 1. maja, je Centralni komite z novo pozval narode Jugoslavije, naj se postavijo okupatorju po robu. Na majniškem posvetovanju v Zagrebu je CK KPJ analiziral novi položaj v vseh delih Jugoslavije in pogoje za organizirano vstajo ter sprejel sklepe o nagli prilagoditvi Partije novim razmeram in vlogi ter njenim nalogam v organiziranju in vodenju osvobodilne borbe.

Konec junija je bila seja Centralnega komiteja, na kateri je bil za vodenje oborožene vstaje sestavljen glavni štab narodnoosvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije, predsednik Vojne komiteja tovaris Tito pa določen za vrhovnega komandanta. Na seji CK KPJ, 4. julija 1941, je bil določen načrt oborožene vstaje in sprejet končni sklep o njenem začetku.

Ze prvi dnevi in meseci borbe so potrdili pravilnost tega zgodovinskega sklepa. Vstaja se je začela v Srbiji in se nezadržljivo širila in prenašala po vsej deželi, v vse kraje Jugoslavije. Ze decembra istega leta je bila ustanovljena prva proletarska brigada, s katero se je začelo formiranje rednih vojaških enot iz borcev partizanskih odredov.

Naša vstaja je rasla, se krepila in se razvijala skozi vsa štiri leta in v zvezi prizadevanju okupatorja, njegovih hlapcev in pomagačev, da bi uničili našo živo silo, da bi razbili in uničili vstajo in osvobodilni boj, privedla do zmage, do ustanovitve naše nove ljudske vojske, do ustanovitve nove Jugoslavije. Ta zmaga je sad naporov vseh naših narodov, sad bratstva in enotnosti, skovanega v skupni borbi, predvsem pa naporov in žrtv vsakega posameznega borca in voditelja.

Ko so naši narodi bili oboroženi boj za novo Jugoslavijo, so mnogi prispevali k borbi narodov podjarmljene Evrope in dežel, boričih se proti moči ost, proti nemškemu in italijanskemu imperijalizmu ter njunim satelitom. Angleske in ameriške zaveznikiške sile ter junaška sovjetska vojska, ki je prispevala dragocene žrtve za osvoboditev Beograda, so dosegle veliko zmago nad skupnim sovražnikom vsega človeštva. S to zmago zaveznikiških sil nad fašističnimi agresorji so bili ustvarjeni pogoji za upostavitve boljših stikov med narodi na enakopravni podlagi. Na tej poti so padle

mnoge dragocene žrtve, ugasnila so mnoga življenja naših tovarišev, mnogo otrok je ostalo brez roditeljev, porušena so bila cela mesta in vasi.

Nas, ki smo ostali živi, so čakale naloge v zvezi z obnovo med vojno porušene in opustošene dežele ter izgradnjo novega in srečnejšega življenja, izgradnjo socialistične družbe. Zlasti nas je čakala dolžnost, da poskrbimo za otroke padlih borcev, da poskrbimo za njihove družine, da skrbimo za tiste, ki so jih za vse življenje zadelo hude vojne posledice. Čakala nas je dolžnost, da rešimo pobabe grobove padlih, da se jim s spomeniki dostojno oddolžimo in da damo pobudo za zbiranje in čuvanje dokumentov o naših dragih plačanih žrtvah, o naših vojnih naporih in junaštvih. Čakala nas je naloga, da čuvamo in gojimo tradicije slavne osvobodilne borbe in da na njih vzgajamo naše mlade rodove. Mi smo te naloge častno izpolnjevali in jih bomo izpolnjevali, dokler ne bodo izpolnjene. Mi bomo tudi odslej zvesti čuvarji pridobitve narodnoosvobodilne borbe, dosledni borci za nadaljnjo krepitve gospodarske moči naše dežele in za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, za boljše in srečnejše življenje naših delovnih ljudi, za razcvet naše socialistične domovine in za mir na vsem svetu. In vsaka nova proslava Dneva borca bo nov pregled naših uspehov in izpolnjenih dolžnosti. Ko vam pošiljam ob Dnevnu borca najtoplejšje pozdrave, vam čestitam k prazniku vstaje narodov Jugoslavije z našim slavnim borbenim pozdravom:

»Smrt fašizmu — svoboda narodu«

S SVEČANE SEJE IZVRŠNEGA ODBORA CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE BORCEV JUGOSLAVIJE

ZB okrajev Kočevje, Kranj Celje in Trbovlje

izrečeno priznanje za posebne uspehe v izpolnjevanju nalog

Beograd, 3. jul. (TANJUG). Izvršni odbor Centralnega odbora Zveze borcev Jugoslavije je imel danes dopolneno pod predsedstvom Aleksandra Rankovića svečano sejo ob 4. juliju — Dnevnu borca — prazniku vstaje jugoslovanskih narodov. Izvršni odbor je obravnaval predloge republiških odborov o tem, da bi dali priznanje posameznim organizacijam Zveze borcev za njihovo delo, dalje predlog o natečaju glede izbire kraja in idejne ureditve spomenika »Partizanu — borcu« v Beogradu in predlog o dodelitvi denarne pomoči otrokom padlih borcev in žrtv fašističnega terorja.

Izvršni odbor je sprejel nalog, naj bi Centralni odbor ZB Jugoslavije izrekel priznanje za posebne uspehe v izpolnjevanju nalog med drugim organizacijam Zveze borcev okrajev Kočevje, Kranj, Celje in Trbovlje, mest oziroma občin Škofja Loka, Idrija, Postojna, Borl in osnovnim organizacijam Rudnik, »Milan Majcen« — Ljubljana, Store, Dragatuz, Milne in Oplotnica.

V obrazložitvi Izvršnega odbora je poudarjeno, da so v teh organizacijah včlanjeni malone vsi udeleženci NOB, ki imajo pravico do članstva, da so zbrale posebne podatke o otrokih padlih borcev in žrtv fašističnega terorja, dalje podatke o zdravstvenem in gmojnem položaju družin padlih borcev in članov ZB, kakor tudi podatke o vseh zgodovinskih spomenikih in krajih, znanih iz NOB. Sprito teh podatkov je ljudska oblast ob pomoči organizacij ZB bolj skrbela, za otroke in za dodeljevanje pomoči. Te organizacije so tudi zelo aktivno delale za izvenarmadno vzgojo ljudstva. Razen tega so pohvaljene organizacije posvetile posebno pozornost označevanju zgodovinskih krajev iz NOB in ureditvi grobov padlih borcev ter ob pomoči drugih družbenih organizacij zagotovile sredstva za

postavitev spomenikov. Na svečani seji je Izvršni odbor sklenil razpisati natečaj za izbiro kraja in idejno ureditev spomenika »Partizanu-borcu« v Beogradu. Namen natečaja je, dobiti najboljšo likovno in krajevno rešitev spomenika v počastitev »Partizana-borca«, udeleženca NOB, boja proti okupatorju za osvoboditev dežele in boljše življenje.

Prva nagrada bo znašala pol-dru milijon, druga milijon in tri tretje nagrade po 500.000 din. V razsodišču, ki bo pregledalo dela, so Moša Pijade, Rodoljub Colaković, Koča Popović, Vladimir Bakarić, Miroslav Križev, Vidoje Smilevski, Miloš Minić, Lidijsa Sentjurc, Josip Vidmar, Blažo Jovanović, Otnar Kreačić in predsednik Urbanističnega zavoda.

Rok za predložitev del je 15. maj 1957., tako da bodo predvidoma že prihodnje leto ob Dnevnu borca razdelili nagrade za najboljša dela.

Izvršni odbor je sklenil, naj Centralni odbor dodeli za pomoč otrokom padlih borcev in žrtv fašističnega terorja 75 milijonov dinarjev (Bosni in Hercegovini 30, Srbiji 20, Hrvatski 10, Sloveniji 6, Makedoniji 5 in Crni gori 4 milijone dinarjev).

PROSLAVA DNEVA RUDARJEV V IDRIJI

Odlikovanja najboljšim rudarjem in nagrade zmagovalcem medobratnih športnih tekmovanj. — Obisk rudarjev iz Trbovelj in Hrastnika ter predstavnikov kolektiva celjske Cinkarne

Idrija, 3. jul. Današnji praznik rudarjev v našem najstarejšem rudarskem mestu so proslavili z velikim javnim zborovanjem kolektiva rudnika živega srebra ter raznimi športnimi tekmovanji. Rudniški sindikat je jutraj v hotelu »Nanos« priredil svečan sprejem številnim gostom, med katerimi so bili predstavniki rudarjev iz Trbovelj, Hrastnika, kolektiva celjske Cinkarne, dalje tajnik Centralnega odbora sindikata rudarjev Jugoslavije tov. Ivan Zadravec, predsednik republiškega odbora sindikata metalurgov zvezni ljudski poslanec tov. Anton Šturm, predstavnik metalurškega sindikata iz Hrvatske, predsednik Okrajnega odbora SZDL tov. Tine Remškar, podpredsednik OLO tov. Franc Skok, predsednik Občinskega ljudskega odbora tov. Lado Božić in številni drugi gosti.

Na zborovanju v veliki rudniški dvorani so kolektivno čestitali k prazniku ter govorili o velikih sadovih našega doseženega gospodarskega in družbenega razvoja in poudarili važno vlogo, ki jo imajo pri tem rudarji, tovarishi Ivan Zadravec, Anton Šturm in Tine Remškar. Predstavniki trboveljskih rudarjev so sporočili pozdrave rudarjev iz zasavskega bazena ter izročili svojim idrijskim

sotovaršem simbolično umetniško durilo iz kovine.

Ob zaključku je predstavnik Okrajnega ljudskega odbora tov. Franc Skok izročil najbolj zaslužnim rudarjem odlikovanja. Z Redom dela III. stopnje je bilo odlikovanih pet, z medaljo dela pa trije rudarji. Predstavnik rudarskega sindikata je razglasil rezultate nedavnih medobratnih športnih tekmovanj ter zmagovalcem izročil denarne nagrade. Prvo mesto v teh tekmovanjih je osvojil kolektiv jaska »Delo«, M. D.

Odhod grške vojaške delegacije

Včeraj je iz Beograda odpoštovala grška vojaška delegacija z generalpodpolkovnikom Siradakisom na čelu. Slovesa so se udeležili visoki oficirji JLA. Grška vojaška delegacija se je mudila v Jugoslaviji deset dni; obiskala je nekatere enote JLA in vojaške ustanove.

Obisk italijanske sindikalne delegacije

Danes pride v Ljubljano sindikalna štirilanska delegacija italijanske Konfederacije dela. Njeni člani si bodo razen Ljubljane ogledali tudi Gorenjsko, zvečer pa bodo odpotovali v Beograd. V Jugoslaviji bodo ostali 10 dni.

Prof. Belić — član poljske Akademije znanosti

Predsednik Srbske akademije znanosti in profesor beogradske univerze dr. Aleksander Belić je bil izvoljen za rednega člana poljske Akademije znanosti in umetnosti v Varšavi.

Obsežne spremembe izvoznih koeficientov

Ze včeraj smo poročali o delnem znižanju izvoznih koeficientov za živino in meso, ki ima namen ustaliti cene na domačem trgu. Komite za zunanjo trgovino je hkrati dal še drug odlok o spremembi in dopolnitvi ostalih izvoznih koeficientov. Vse spremembe veljajo že od 1. julija t. l.

Izvojni koeficienti s področja črne metalurgije in barvaste metalurgije so po večini znižani, nekateri kar obetno. Tako so znižani koeficienti za kovine in odpadke od kovin ter za valjane, prešane in vlečene proizvode iz barvastih kovin. Obetnejše je znižanje koeficientov za izdelke kovinsko predelovalne industrije. Tu gre znižanje večinoma od 2,50 oziroma 2,25 na 2,00, oziroma

od 3,00 na 2,50. Deloma so zvišani koeficienti za okrasni kamen v ploščah, znižani pa za apno in opeko. Glede na težave pri izvozu lesa je zvišan koeficient za žagan les iglavcev od 0,85 do 0,90 in za bukov žagan les od 0,80 na 1,00. Nadalje velja zvišanje za vezane plošče in lesosnitne plošče in drva, znižan pa je koeficient za zaboje in za koštanje tanin. Diferencirano so predpisani koeficienti za pohištvo. S področja papirne industrije je omeniti zvišanje koeficienta za sulfatno celulozo, s področja usnjarske in čevljarke industrije pa znižanje koeficienta za podplatno usnje, gonilna jermena, usnjeno galanterijo in zlasti za obutev (od 2,00 na 1,55).

S seje Zveznega izvršnega sveta

Nadaljevanje s 1. str.

viznih rezerv za blagovna in neblagovna plačila državnih organov in ustanov ter družbenih organizacij, prav tako odlok o povečanju deviznih sredstev za nabavo opreme iz tujine, spremembo odloka o proizvodnji zlata in prodaji zlata določenim koristnikom v letu 1956 in odlok o prispevku za kadre za podjetja PTT, pomorstva in rečnega prometa. Sprejeto je dopolnilo k odloku o dajanju povračil pri prodaji opreme za kmetijstvo, po katerem se za žitne kombajne in stiskalnice za slamo pri prodaji daje prav tako regres v višini 50% tovarniške cene. Nadaljnji odlok se nanaša na odobravanje brezobrestnih kreditov za nakup umetnih gnojil v kmetijstvu.

Po spremenjeni uredbi o izvajanju zakona o prispevku za stanovanjsko graditve se prispevek vplačuje v korist sklada tiste občine, na področju katere je sedež podjetja ali sedež samostojne obratne oziroma poslovne enote podjetja. Za gradnjo komunalnih naprav se lahko porabi do 10% občinskega sklada za kreditiranje stanovanjske graditve. Z dopolnitvijo odloka o lastnih sredstvih, ki jih morajo vložiti koristniki posojil iz občinskih skladov za kreditiranje stanovanjske graditve, se delež lastnih sredstev za gospodarske organizacije zniža od 25 na 10% predračunske vrednosti del.

Zvezni izvršni svet je zatem sprejel osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o štipendijah, kakor tudi uredbu o štipendijah za šolanje in izpolnjevanje v tujini.

Zvezni izvršni svet je sprejnil odlok o višini štipendij, tako da je moč zdaj dijakom strokovnih šol dodeliti štipendije do 5000 dinarjev. Slepim je moč v izjemnih primerih dati tudi

večje štipendije, kot je bilo predvideno doslej.

Na današnji seji je bila sprejeta tudi uredba o uveljavljanju temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili. Uredba določa pogoje glede kvalitete in higijene živil.

Zvezni izvršni svet je dalje sprejel uredbu o organizaciji odborov in komisij, kakor tudi republiških in lokalnih organov uprave narodne obrambe. Dalje so sklenili odpreti generalni konzulat v Pittsburghu (ZDA). Zvezni izvršni svet je sprejel tudi nekaj drugih odlokov ter na koncu ratificiral več konvencij.

Na izmed bistvenih načelnih značilnosti novega sistema pokojninskega zavarovanja je odprava sistema pokojninskih razredov in uvedba devetih kategorij strokovne izobrazbe z ustreznimi pokojninskimi osnovami. Tako bo velike preprosteje določiti znesek pokojnine, in sicer s tem, da se bo od pokojninske osnovne določen kategorije strokovne izobrazbe izračunal znesek osnovne pokojnine v odstotkih glede na delovni staž.

Sedež, da je minilo prehodno obdobje, v katerem je bilo treba urediti pravice do pokojnine tistih starih delavcev in uslužbencev, ki pred 1945. letom niso bili pokojninsko zavarovani ali pa so bili prisiljeni čisto prekiniti delovno razmerje, po osvoboditvi pa zavolje bolezni ali starosti niso mogli ostati v delovnem razmerju, je komisija predvidela, da pridobi pravico do pokojnine v prihodnje dobe samo tisti, ki so v trenutku, ko so si pridobili pravico do starostne pokojnine, imeli po svojem poklicu in virih dohodkov status delavca ali uslužbenca. Odločno morilo bo dolžna pokojninskega staža in trajanje delovnega razmerja v zadnjih petih letih pred upokojitvijo.

Določitev pokojninske osnove na

Proslave v zasavskih revirjih

V zasavskih delavskih revirjih so letošnji Dan rudarjev in hkrati tudi Dan borca proslavili pristočno kakor še nikoli doslej. V Trbovljah, Zagorju in Hrastniku so pripravili svečane proslave, na katerih so sodelovali vsi občani posameznih revirskih središč. Proslave v Trbovljah se je udeležilo več kot tisoč rudarjev in delavcev.

Pred otvoritvijo II. obrtniškega velesejma

V soboto bodo odprli na Gospodarskem razstavišču v Ljub-

ljani drugi obrtniški velesejem, ki bo trajal do 15. julija. Po velikem uspehu lanskega obrtniškega velesejma bo gotovo tudi letošnja druga taka prireditve vzbudila enako pozornost in pritegnila veliko število obiskovalcev, tem bolj ker bodo na letošnji prireditvi prikazani številni novi izdelki. Lanski velesejem je dal naš obrt mnogo novih pobud. Naše obrtne stroke bodo letošnje skušale prikazati predvsem napredek, ki so ga dosegle od lanskega leta. Od 15.000 obrtnih delavcev v Sloveniji, ki zaposlujejo okrog 50.000 obrtnih delavcev, se bodo seveda velesejma udeležila le tista obrtna podjetja in tisti obrtni mojstri, ki so v posameznih strokah vodilni. Vsega se je doslej prijavilo za razstavo 338 razstavilavcev iz vseh strok, dnevno pa se prijavljajo še novi.

Tuji diplomati obiskali muzej Nikole Tesle

Ob stoletnici rojstva velikega znanstvenika so v zadnjih dneh obiskali Muzej Nikole Tesle člani nekaterih veleposlaništev v Beogradu. Doslej so muzej obiskali člani ameriškega, sovjetskega, poljskega, romunskega, egiptovskega in kitajskega veleposlaništva.

Povratek jugoslovanske zadrzne delegacije iz CSR

Včeraj se je vrnila v Beograd jugoslovanska zadrzna delegacija, ki se je mudila na Češkoslo-

vaškem kot gost Glavne zadrzne zveze CSR. Delegacija je vodil član Zveznega izvršnega sveta in član upravnega odbora Glavne zadrzne zveze Jugoslavije Slavko Komar. Jugoslovanska delegacija je obiskala nekatera češkoslovaška podjetja, zadrge in zadrzne organizacije in se seznanila z njihovimi organizacijami, delom in izkušnjami. Delegacija je izkoristila ta obisk tudi za spoznavanje oblik združevanja in razvoja zadrznštva v CSR, kakor tudi za razgovore o bodočem sodelovanju obeh zadrznih zvez. Po prihodu na zemunsko letališče je Slavko Komar izjavil, da so delegacijo v CSR zelo toplo sprejeli.

V Bohinju se je začel seminar za predsednike občinskih komitejev LMS

Danes se bo v Bohinju začel seminar, ki ga za predsednike občinskih komitejev LMS prireja Centralni komite LMS. V petnajstih dneh bodo udeleženci seminarja poslušali predavanja o najbolj aktualnih političnih, gospodarskih in kulturnih problemih ter razpravljali o nalogah organizacije mladih. Na programu seminarja so med drugim tudi predavanja Vide Tomšičeve o O problemih naše socialistične prakse, Viktorja Avbija o Naši gospodarski politiki in rezultatih dosedanjega razprave o perspektivnem načrtu razvoja jugoslovanskega gospodarstva, Franca dr. Hočevarja o Socialistična gibanja v svetu, njihove ideologije in sodelovanja socialističnih sil ter Leona Zlebnika o Fiziologija in psihologija mladega človeka s posebnim ozirom na razvoj osebnosti, interesov in potreb mladega človeka. Prav tako bodo o aktualnih problemih dela mladinske organizacije predavali član predsedstva Centralnega komiteja LMS.

PRIPRAVILI SO OSNUTEK ZAKONA

O POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU

Beograd, 3. jul. (Tanjug). — Skupna komisija Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta za sestavo predpisov o invalidskem in pokojninskem zavarovanju je pripravila osnutek zakona o pokojninskem zavarovanju, ki ga bodo dali v javno razpravo. Osnutek določa sistem pokojninskega zavarovanja v celoti.

podlagi strokovne izobrazbe je do sedaj ne uveljavljen tako za namene državnih ustanov kakor tudi družbenih in zadrznih organizacij ter zvez. V sistemu družinskih pokojnin so predvideni ugodnejši pogoji kot doslej. V zakonskem osnutku je predvideno, da si vdova, mlajša od 45 let, pridobi pravico do pokojnine, če ima otroka mlajšega od 15 let, če je po moči smrti ostalo troje ali več otrok, ki imajo pravico do družinske pokojnine. Pravico do družinske pokojnine ima tudi, če postane trajno nesposoben za delo dve leti po zavarovanju smrti. Če je ob močevi smrti vdova starejša od 45 let, dobi pravico do njegove pokojnine, ko dopolni 45 let. Vdova brez otrok mora, da bi dobila pravico do družinske pokojnine, biti v zakonu najmanj tri oziroma pet let, če se je poročila z upokojencem.

V zakonskem osnutku je poudarjeno načelo, da je treba zavarovanje, ki so izpolnili pogoje za osebo pokojnino, spodbujati, da bi se nadalje

ostali v delovnem razmerju. Predvideno je, da bodo med podaljšanim delovnim razmerjem izplačevali določen odstotek pokojnine (ne glede na prejemke v delovnem razmerju), dalje povečanje pokojnine nad 100% in možnost določitve nove pokojnine iz videna staža, plače in zvanj, pridobljenih po določitvi prvotne pokojnine. Isti pogoji veljajo tudi za koristnike pokojnine, ki ponovno stopijo v delovno razmerje.

V osnutku je predviden večji vpliv plače na skupni znesek pokojninskih prejemkov v tem smislu, da je predvidena dopolnilna pokojnina, ki lahko znese do 50% osnovne pokojnine. Komisija upošteva dejstvo, da so udeleženci NOB bolj izčrpani in predvideva zanje ugodnejše pogoje za pridobitev pravic na osebo pokojnino.

Izmed bistvenih sprememb glede priznanja delovnega staža je v osnutku med drugim predvideno priznanje skrajšanega delovnega staža zavarovancem, ki delajo v rudnikih pri jamskih delih.

Določena so tudi načela glede dodeljevanja zaščitnih pokojninskih doklad. Na podlagi tega bo Zvezni izvršni svet izdal posebne predpise o višini teh doklad in pogoji za njihovo dodeljevanje.

Osnutek zakona o pokojninskem zavarovanju je zdel samo predpis o starostnem zavarovanju, medtem ko bo sistem invalidskega zavarovanja urejen s posebnim zakonom.

SREČANJA OB PRAZNIKU BORCA

V Škofjo Loko me je napotil spomin na zgodbo, ki nam jo je Veljko pripovedoval nekoč, ko smo šli iz Sarajeva v Sibirijo.

Za idrijo sem se odločil potem, ko mi je Marko oživel spomin na idrijska dekleta, ki so skozi belo in nemško blokado prinesla partizanom hrano na položaje, ko so napadali mesto.

Teren Milana Majcna v Ljubljani pa sem izbral med ostalimi desetimi najboljšimi organizacijami Zveze borcev Slovenije, ki bodo danes ob Dnevu borca odlikovane za svoje uspešno delo, ker so nam šišenski aktiv postavljalji že med vojno z vso upravičenostjo za vzgled.

Mnogo dela nas čaka, to zapiši...

Pot od Sarajeva — partizanske javke, približno na pol poti med Železniki in Farjam potokom pod Blegošem do Ocvirkove kmetije, ki smo jo ne vem zakaj imenovali Sibirija, je bila tistikrat, ko je Veljko pripovedoval, kako so preoblečeni partizani rešili njega in brata iz škofjeloških zaporov, krajša kot po navadi. Zapomnil sem si vsako besedo.

Saj nismo stari, čeprav je res, da se včasih tako čutimo. Utrajeni smo nemara in včasih bi bilo mogoče dobro malce spreti. Vsaj zdravnik pravi tako, kadar se kje srečamo in vabi v ordinacijo, češ »tiste težave po morda zaradi obolenja, kar po življenju v hosti, ječi ali v taborišču ne bi bilo nič čudnega.« Kakopak — nič čudnega... Ti pa le ne moreš in ne moreš: kaj bi hodil k zdravniku! Že sam pogovor ti zadošča, da si kakšen dan ves bolan, dokler ne pozabiš in spet prepričaš samega sebe, da so vse tiste težave ve izmišljene, tisto trganje v nogah in križu pa obulsi, ki ga ve moralizem danes v hosti, betonu v bunkerju, ali apelom in kopanju v taboriščih.

Vsi, toliko reči je pač potreba napraviti... Samo pomislite.

(iz pogovora z borci pred praznikom)

Osvoboditev je bila kaj dramatična: preoblečeni partizani — prvi kot nemški kapetan, drugi kot podoficer, ki je ostal na »straži«, tretji kot »ujeti« tihotapec, ki naj bi ga prijel na meji in pripeljal v škofjeloški zapor — so razorožili ječarja in odprli zaprtim vrata v prostost.

Zdaj sem v Loki spoznal še druge udeležence akcije.

»Hudiča vendar, ko pa človek vse pozabi,« so mi rekli, ko sem jih prosil, da mi kaj povedo o svojem takratnem delu.

»In toliko reči bi bilo treba povedati. Za sedaj pa smo zbrali gradivo le za prvi dve leti. Potem se je vse tako razraslo, da je težko slediti — zlasti še, ker čas beži. Mnogo stvari smo že pozabili. Pojdimo v naš muzej...«

Škofjeločani se namreč upravičeno ponašajo z bogatim muzejem narodnoosvobodilne borbe, ki so ga uredili v domu Zveze borcev, najlepšem, več milijonov vrednem spomeniku, ki so se z njim oddolžili spominu padlih. V zgradbi, ki služi knjižnici s tisoč sedem sto knjigami, čitalnici, sindikalni organizaciji in študentskem klubu, so zbrali lepo število muzealij, arhivalij in fotografij.

Toda potem so se razživeli in oživili spomine na tiste dni tako slikovito, da se nisem mogel ubraniti občutka, kako malo lahko povedo muzealije in arhivalije v še tako skrbno urejenem muzeju.

Kako bi mogla okrožnica nemškega komandirja vsem orožniškim postojam na Gorenjskem, ki po škofjeloškem dogodku svari pred drznimi partizani, povedati o skojevcih, ki so ves dan oprezovali iz mekarnice nasproti zavora in potem zvečer pripeljali rešitelje v nemških uniformah. Prav gotovo ne more povedati, koliko so si očitali, ker ni šlo vse tako, kot so »predvideli«, dokler niso zvedeli, da sta bila vzrok prenapetemu alarmu sveti Tomaž, ki ga je ječar počastil kot svojega patrona z nekaj kozarci čez mero in ječarjeva žena, ki jo je vrag vedel kakšna radovednost prav tedaj prinesla v jetniške prostore.

»Prav imaš,« so mi rekli škofjeloški tovariši, »tudi sami smo ugotovili, da nekateri naši mladi ljudje sploh ne vedo, kaj je bil SKOJ in kdo so bili skojevci. Zato smo tudi vse tako uredili, da naš Dom, ki smo ga zgradili s prostovoljnimi delom — najbolj pa se je odlikoval naš požrtvovalni Ivo Puhar — ne bi bil sam sebi namenjen. Začeli smo delati z mladino. Pomoč, ki jo nudimo v obliki štipendij in drugih podpor otrokom padlih borcev, ne pomeni vsega. Z mladimi smo poskušali navezati osebni stik, starejšim — nekdanjim borcem pa nuditi možnost, da si razširijo

obzorje in da jih čas ne prerase. Marsikdaj uspemo, včasih pa tudi ne. Nekateri naši tovariši se premalo zavedajo, kaj pomeni učenje in vse preveč se izgovarjajo na leta in družino.

»Saj ne moremo reči,« je po tem povzel besedo drugi, »da naši bivši borci ne bi bili aktivni. No, nekaj se jih je res potegnilo v svoje domove. Menda so se poženili in pomogli ali kaj... Nekaj je tudi takih, ki niso doumeli vsega dogajanja po vojni in so pričakovali nekaj, kar so lepe sanje, nekaj, za kar je treba mnogo, mnogo truda... Doslej smo imeli premalo časa, da bi delali z njimi. Morali pa bomo. Hočemo. Toda v glavnem lahko rečemo, da so bivši borci zelo delavni, saj sodelujejo v številnih organizacijah in je njihov vpliv in delo močno občutiti. Seveda bi lahko bilo še bolj in upamo, da tudi bo.«

»Poglavitno skrb pa bomo posvetili mladini. Na pohodih, v klubu in drugače jim bomo pripovedovali o našem delu med vojno. Škoda le, da je ostalo toliko drobnih reči pozabljenih.«

Oživljali bomo tovarštvo...

Se danes slišim:

»Obvesti naprej: iz Gorenjske vozijo izgnance. Sedaj so na kolodvoru v Šiški. Takoj organizirajte nekaj živil in kakšnih dobrot.«

In še isti dan ali dan kasneje:

»Obvesti naprej, nov transport Gorenjske.«

Sporočilo, ki so ga v taki ali drugačni obliki prenašali v prvih

Tovariš Vraničar Drago-Fedja se n. pr. spominja le nekaterih epizod kot n. pr. tiste, ko so Nemci preganjali svojega zaupnika, ker so ga osumili, da si je prilastil tisto blago, ki ga je Fedja odnesel partizanom.

»Končno pa,« je rekel tovariš Vraničar, »je vsaka puška, ki sva jo odnesla z Majcnom iz baze, kjer sva bila zaposlena kot puškarja, podvig zase. Kako so Nemci otipavali žakljevinu, ki je bilo v njej skrito orožje! Kako sva z Majcnom vlačila vreče z orožjem skozi žično mrežo in kako je kmet Kalan nekoč prepeljal okrog trideset pušk ob belem dnevu v gnojnem košu skozi mesto v Podpulferico, od koder jih je Franc Homann odpravil naprej!

Spet so se razgovorili. Nisem jih hotel motiti:

Zanimivo bi bilo, če bi natančno popisali, kako so tisti večer pred nameravano ustanovitvijo škofjeloškega Wehrmanschafta Svetko Kobal, ki je bil kot sekretar Skoja duša vseh akcij, France Kavčič in Urh Kalan oblepili vse telovadišče, kjer naj bi bila prireditelj, z letaki, telovadišče posuli z lističi, na drogu za zastavo pa prerežali žice.

Nemci so ostrmeli, ko so zjutraj ugledali oblepljeno ograjo. Shod je bil odpovedan, ustanovitev Wehrmanschafta v Škofji Loki pa odložena za leto dni, ko so France Kavčič in drugi, takrat že partizani, akcijo ponovili.

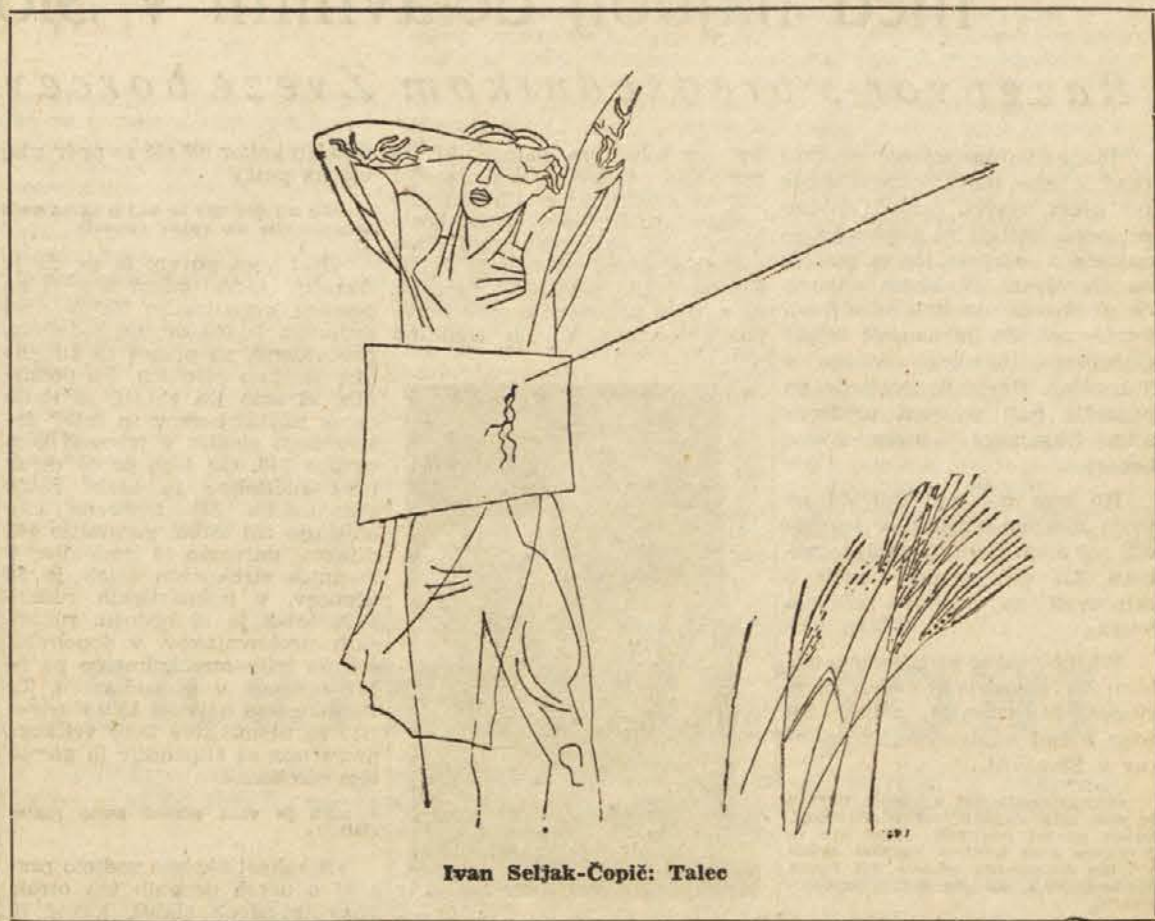
Potem pa so razmišljali:

»Zdaj ko smo obnovili tehniko pod žago v nekdanji kašči grajske gosposke, si jo lahko mladina in starejši vsak čas ogleda. Toda ali bodo vedeli mladi ljudje, kaj je pomenilo Branku Zihnerlu, ki je bil slabotnega zdravja, skoraj leto dni bivanja v tehniki pod žago, ki se v njej ni mogel zdraviti. Ali bodo razumeli, kako hu-

in trosilnih akcijah, zastavah na cesti, na žicah...

»Ena izmed prvih večjih akcij na vašem terenu je bila,« sem rekel, »eksplozija peklenškega stroja na ljubljanskem velesejnu. Ali ste imeli kaj prstov vmes?«

Namesto odgovora so se mi sprva posmejali. Sedel sem nasproti Pavle Mencejeve-Mete, ki je imela tedaj v Šiški pasarsko delavnico. V tej delavnici so že

do je bilo umreti tedaj, ko so mu tuberkulozemu hoteli pomagati in ga odpeljati v zavezniški Bari in je bila svoboda tako blizu, pa je bilo prepozno? Ali bodo razumeli, kako je bilo petdesetim, ki so jih Nemci ustrelili kot talce na Kamnitičnici, kako je bilo borem v hostah, kako...«

»Vidiš,« so mi rekli, »še mnogo dela nas čaka, to zapiši...«

stekla beseda o otrocih padlih borcev in žrtvah fašističnega terorja, ki danes zanje organizacija skrbi s podporami, kolonijami, štipendijami in različnimi obdaritvami. Za vsakega otroka posebej se zanimajo in z osebni stiki poskušajo vplivati, če se kdaj kaj »zatakne«.

Tudi starejši poskušamo pomagati, so rekli, ne le materialno, temveč tudi moralno. Vendar pa moramo še marsikaj storiti.

Marsikakšne lepe uspehe imamo sicer v sodelovanju s telovadnim društvom Partizan, športnim društvom Ljubljana, Avto-moto društvom, radioamaterji, taborniki, gasilci in drugimi. Organizirali smo več kino-predstav s kratkometražnimi filmi, o ljudski tehniki ter o življenju v JLA ter o vojaških šolah. Naši člani delujejo tudi v drugih množičnih organizacijah. Na posebnih sestankih z otroci padlih borcev in njihovimi starši smo se pogovorili glede materialnega položaja šolskih uspehov in usmerjanja v šolske poklice. Dobro je uspeša tudi akcija po šolah, kjer so člani Zveze borcev pripovedovali otrokom

spomine iz narodnoosvobodilne borbe. Vendar...

Mnogo dela nas še čaka. Predvsem moramo delati z mladino, ki ni vselej takšna, kot bi si želeli, pa tudi starejši, da bi povsod oživeli tisto tradicionalno tovarštvo starih borcev, kakor — to poskušajo v klubu »Kosmač-Klemencec«, ki se v njem sestajajo bivši gojenci nekdanjega učiteljskega doma v Šiški.

Za našega borca in za otroke padlih so še vedno premalo storili. Morda ponekod ni urejeno niti vprašanje materialnih podpor. Toda četudi bi bilo, materialne podpore ne pomenijo in ne morejo pomeniti vsega, kar smo dolžni borcem in otrokom padlih ter žrtvam fašističnega nasilja.

Skrbeti moramo predvsem za moralno podporo, skrbeti za izobrazbo večeršnjih borcev, skrbeti za vzgojo otrok padlih: zanimati se moramo za vsakega posebej, z vsakim posebej moramo vzpostaviti in vzdrževati osebne stike...

(iz pogovora z borci pred praznikom)

mesecih okupacije ljubljanski aktivisti — je prišlo prav gotovo iz Šiške. Šiškarji so v povezavi z železničarji organizirali obdarovanje slehernega transporta, ki se je ustavil na kolodvoru.

Koliko je taka pozornost, izraz solidarnosti in tovarštva v skupnem trpljenju pomenil ljudem, ki so morali s svojimi domovi! In kaj so pomenili ubogim ljudem, ki so jih v belgijski kasarni odbirali za taborišče na Rabu rdeči nageljni, ki so jih poslali v ječo.

Nekdanji šišenski aktivisti, ki sem se z njimi sešel v prostorih sindikalne podružnice pivovarne Union, kjer so imeli v kleti že leta 1941 vajo z orožjem — jih še danes vidijo vse — moške in ženske z otroki v naročju, kako stopajo z rdečimi nageljni na prsih v transport, ki je mnoge za vselej ugrabil.

Toda o Šiškarjih smo še mnogokrat slišali: o drzno izvedenih akcijah, o tovarštvu in junaštvu študentov v nekdanjem učiteljskem domu, o zvočnikih v šišenskem hribu, kresovih, sabotažnih

leta 1941 uredili pirotehniko, edino v Ljubljani, ki je delovala ves čas do osvoboditve, in v njej so pripravili razstrelivo tudi za velesejem.

»Pirotehnična delavnica je bila dragocena odporniška gibanja v Ljubljani,« so mi rekli. Tovarišica Mencejeva pa je dodala: »Kolikokrat so me karali, ker so nosili aktivisti spravljati v mojo delavnico velike količine zbranih živil in drugega materiala, ker bi to utegnili delavnico kompromitirati. Toda ni šlo drugače...«

»Povejte mi, prosim,« sem rekel potem zbranim tovarišicam in tovarišem, »kakšno zanimivo doživetje iz tistih dni.«

»Ko pa je toliko tega.«

»Vsak dan, vsak kontakt je bil doživet. Nekoč se mi je zgodilo,« je rekla tovarišica Marjana, »da sem prenašala pištole in se peljala prav s tistim tramvajem, ki ga Italijani niso pregledali. Sicer pa: naša organizacija Zveze bor-

cev je zbrala podrobne podatke o organizaciji mladinske in ženske organizacije, o delu partijskega vodstva, ciklostilne tehnike in druge. Zbrali smo tudi precej gradiva posameznih borcev in aktivistov in družin med vojno. Urejanje, matičen pregled dela in organizacije VOS, tiskarne, radio-tehnike, pirotehnike, skladišča materiala itd. Na našem terenu je odkrita spominska plošča 23 borcem, spomenik 39 padlim Skojevcem, spominska plošča 34 padlim telovadcem itd.«

Tako smo se vrnili v sedanjost. Ob spominu na padle je

Mladina premalo ve o tem...

Človek je nehote krivičen. Ze pri izbiri organizacij Zveze borcev, ki bodo nagrajene, smo storili morda nekaj krivic. Zdaj preostaja za mestno organizacijo v Idriji le malo prostora.

Sešel sem se s tovarišicami Fanči Zustovo, Fanči Ganterjevo, Ivico Franovičevico, Mici Podobnikovo, Stano Vontinovo, Katarino Trpinovo in drugimi. Pripovedovale so mi, kako so zbirale hrano in jo nosile k Desanki na Stanu čez Cegovnico, čez Skirco in čez Belo. Povedale so mi še o drugih svojih sodelavkah Davorinki in Marici Bogatajevi, Miri Lazarjevi, Albinu Bevkovi in Milici Primožičevi, o Desankini materi, Mariji Podobnikovi in drugih. Vsak dan so hodile čez blok, otvorene z drvmi ali listjem in prenašale literaturo, hrano in drugo na javke.

Skoraj sleherni spomin iz njihovega dela med vojno je povezan z Vojkovim imenom: »To je bilo, preden je Vojko padel, to je bilo kakšno leto potem, ko so Vojka ubili.«

»Letos,« tako so mi rekle, »je organizacija Zveze borcev v Idriji, ki šteje 780 borcev, popeljala otroke kakor pretekla leta na Brinov grič nad Črnim vrhom, kjer je Vojko padel.«

»Toda to ni edina skrb za otroke padlih,« so mi rekle. »Zanje lepo skrbimo, vsako leto jih pošljemo 65 do 70 v kolonijo, poskrbeli smo za dopolnilno šolo petih otrok in jih vključili v dopolnilno šolo v Tolmin. Skoraj 50 otrok prejema štipendije.«

»Toda kakšnega dogodka iz narodnoosvobodilne borbe, ki je posebej zanimiv, se gotovo spomnite,« sem rekel.

»Seveda se spominjamo. Toda le tako zaokroženo. Vedno je bilo nevarno.«

Na pomoč je priskočil še Franc Bezeljak-Ambrož, eden izmed idrijskih prvoborcev.

»Povejte tisto, kako je bilo z Denisom Primožičem.«

Vse so se nasmejale in povedale, da so trosile v Idriji, kjer so hiše v bregovih tako, da so lističe navezale na kamne in jih metale z višin proti središču mesta. Denis je nekoč v mraku zadel Nemca, ne da bi meril, naravnost v čelado. Kakšen poplah!

»Akcije na klavnico tudi ne smemo pozabiti,« — se je oglašil tovariš Ambrož. In že je pripovedoval.

V dogovoru s partizani so uprizorili napad na klavnico, kjer so jim odprli vrata simpatizerji OF. Tako so pred nosom fašistov odpeljali enajst telet, pred odhodom

kot o uspehi akciji.

»In tako je bilo vedno: ob napadu na Rudnik, ob napadu na električno centralo v Marofu itd.,« so rekli.

Potem smo, ne vem po kakšni asociaciji, spet govorili o sedanjem delu bivših borcev. Po nepopolnih podatkih organizacija ni zajela le dva odstotka bivših borcev. Uredili pa so tudi različne nepravilnosti, ki so se dogodile posameznim članom. Precej dela pa so posvetili ureditvi partizanskih grobišč. Ob Dnevu borca bodo odkrili grobišče na Vojščici, kjer je pokopanih 250 borcev in so zanj opravili člani Zveze borcev, več kot 2 tisoč prostovoljnih ur. S požrtvovalnim delom in razhiznimi prispevki so uredili tudi grobove padlih borcev v Idriji, obnovili tiskarno Slovenijo in uredili grobišče na Gorah, medtem ko so se v Idriji oddolžili spominu padlih z lepim spomenikom.

»Ali razen materialne pomoči nudite bivšim borcem tudi kakšno drugo pomoč?« sem vprašal.

»Da. Poskrbeli smo za strokovno izpopolnitev in prekvalifikacijo rudarjev — bivših borcev. Večinoma so se odzvali in tako smo z akcijo uspešni. Vendar pa mislimo, da je tiste pomoči, ki jo imas ti sedaj v mislih, še vedno premalo. Mnogih naših zaslužnih borcev bi se morali boljše spominjati. Vsem se morda še nismo oddolžili. Zlasti pa se nam zdi, da preveč pozabljamo naše partizanske kraje, ki bi še posebej potrebovali pomoči take vrste...«

Preden sem se poslovil od Idrije, sem še stisnil roko 73-letni Katarini Trpinovi, njenemu možu Antonu in Janezu Pircu, ki so požrtvovalno delali od prvih dni, ko je Osvobodilna fronta v Idriji povezala svobodoljubne ljudi.

Vendar je tovarišica Ivica Franovičeva, ko sva odhajala, glasno pomislila:

»Današnja mladina še vedno premalo ve o tem.«

Zdi se mi, da mladina danes premalo pozna, razume in občuti čas borbe in svet borca za svobodo. Morda so vzrok temu prva leta po vojni, ko smo na to premalo pazili pa tudi povojna sproščenost, ker je bilo nekaj hudega mimo. Gotovo so za to vzroki tudi v šoli. Toda predvsem je krivda v nas, ki smo bili udeleženci in priče osvobodilnega boja in veličine poguma naših ljudi.

Res, našli smo marsikatero obliko, da nam uspe presaditi v srca mladine tisti ogenj, ki je planel v srcih naših borcev. Toda še vedno ne dovolj, še vedno premalo... Ne gre za to, da napravimo nekakšno go-rečno, prav pa bi bilo, da vzgojimo mladino, ki bo rasla iz korenin poguma, požrtvovalnosti in osebnega žrtvovanja borcev za svobodo ter tovarštva. Predvsem tovarštva...

(iz pogovora z borci pred praznikom)

pa še razbili vrata, da ne bi v klavnici zaposlenih simpatizerjev kompromitirali.

Tisto jutro, nedelja je bila, si ljudje, ki so se zbirali v skupinah po Idriji, niso s smehom v obeh pripovedovali nič drugega

Okrajni odbor ZB Trbovlje med najbolj delavnimi v Sloveniji

Razgovor s predsednikom Zveze borcev v Trbovljah

Ivana Sorna-Bojana pravzaprav ni težko najti, kadar išče kdo pri njem nasvet, pomoč ali kaj drugega. Najbolj za gotovo pa ga najdete v njegovi lastni pisarni na Okrajnem ljudskem odboru, če ni seveda na kakšni seji ali konferenci. On je namreč tajnik Okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah. Razen te funkcije pa opravlja tudi dolžnost predsednika Okrajnega odbora Zveze borcev.

Ko sem oni dan potrkal na vrata njegove pisarne, so se mudili pri njem člani Okrajnega odbora ZB ter se posvetovali o pripravah na proslavo »Dneva borca«.

V Ljubljani so na Glavnem odboru ZB Slovenije že vedeli, da je trboveljski Okrajni odbor ZB eden izmed najdelavnejših odborov v Sloveniji.

»Organizacija ZB v našem okraju je ena med najboljšimi v Sloveniji, kakor so mi povedali. Kako ste to dosegli?« sem končno vprašal predsednika Okrajnega odbora ZB Ivana Sorna-Bojana, ko sva ostala sama v pisarni.

»Kar v začetku naj povem, da to ni moje delo, ampak delo celotnega Okrajnega odbora, delo občinskih in vaških odborov. Pri nas v okraju se je v pravem smislu uveljavilo načelo, in sicer ne samo kolektivnega vodstva, kar je umevno samo po sebi, temveč tudi načelo kolektivnega dela.«

»V čem je to kolektivno delo?«

»V tem, da delamo vsi! S tem pa ne mislim samo člane ožjega odbora, temveč vse člane organizacije ZB. Vsak član naše organizacije je v vsakem trenutku pripravljen sprejeti kakršnokoli nalogo ali dolžnost, ki jo bo z največjo vestnostjo izpolnil. Pri tem

ne gre toliko za naloge, ki jih postavlja vodstvo organizacije, kot za naloge, ki si jih zadajajo sami člani. Ne vem, če mi boste verjeli, da naši posamezni člani samoiniciativno obiskujejo partijske vdove, partijske otroke, se z njimi pogovore o vseh perečih problemih, ki jih trenutno

Predsednik Okrajnega odbora ZB
Ivan Sorn-Bojan

mučijo in jim pri reševanju teh problemov tudi aktivno pomagajo.«

»Kako konkretno izgleda taka pomoč?«

»Naša organizacija se zanima za najbolj drobne probleme, kot so vprašanje zaposlitve, prekvalifikacije, stanovanjskega vprašanja, zdravstvenega stanja itd. Imeli smo primere, ko smo morali posredovati zaradi nepravilne obdavitve naših članov. Seveda smo posredovali v okviru zakonitih predpisov. Vselej in povsod seznanjamo naše člane s predpisi in zakoni, da vedo, če jim je storjena krivica.

Naša organizacija je pomagala svojim članom tudi pri obnovi v vojni porušeni hiši, pri elektrifikaciji itd. Zato si je pridobila zelo velik vpliv tako med članstvom, kakor tudi med ostalimi ljudmi, ki niso člani organizacije ZB. Razen tega pa uživa naša organizacija neomajno zaupanje vseh, ki se obračajo v svojih problemih na ZB.

Prav takrat je pozvonil telefon, ki je za trenutek prekinil najin razgovor. Nehote sem prisluhnil telefonskemu razgovoru.

»Halo!... Da... Kam gredo? Aha! Dobro organizirate, da se bodo otroci prav prijetno počutili... Seveda, čim pripelje džip iz Brezice, ga lahko dobite! Seveda... Bom obvestil... No, na svidenje in obilo uspeha!«

»Veste, Zveza borcev bo poslala tudi letos otroke partizanskih vdov na počitnice. Pravkar so me prosili, naj posodim avto organizatorjem počitniške kolo-

nije. In kakor nalašč so prav zdaj vsi na poti.«

»Pa mi povejte še kaj o skrbi vaše organizacije za vojne sirote!«

»Naj vam povem le to, da je Okrajni ljudski odbor sprejel na predlog organizacije ZB v svoj proračun 26.700.000 din izdatkov, predvidenih za pomoč in štipendije šolskim otrokom. Po podatkih, ki smo jih zbrali, je samo otrok padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja v trboveljskem okraju 845. Od tega je 56 otrok brez roditeljev in skrbi zanje organizacija ZB. Osnovno šolo obiskuje 198 otrok, gimnazijo 442 dijakov, univerzo 10 študentov, v srednjih strokovnih šolah je 56 učencev, v industrijskih rudarskih šolah je 19 bodočih rudarskih strokovnjakov, v dopolnilni šoli so trije otroci, imamo pa še 117 učencev v gospodarstvu. Te številke sem navedel le v ilustracijo za utemeljitev tako velikega proračuna za štipendije in pomoč tem otrokom.«

»Ali je vaša pomoč samo materialna?«

»Nikakor! Skrbno vodimo pregled o učnih uspehih teh otrok. Kjer je uspeh slabši, kakor bi lahko bil, nudimo pomoč pri učenju. Organiziramo učne krožke, preskrbimo inštruktorje, pogovorimo se tako s posameznimi dijaki, učenci itd., kakor tudi z njihovimi profesorji in učitelji. Išče mo vzroke slabega uspeha in jih skušamo odpraviti. Povedati moram, da je učni uspeh naših oskrbovancev povprečno prav dober in da ni bilo dijakov ali učenca, ki bi izdelal razred samo z zadostnim uspehom.«

Tovariš Sorn je še povedal, da so vključeni ti otroci v skoraj vse športne, kulturne in druge krožke. Uče se nenehno, bodisi pri predvojaški vzgoji, bodisi pri izvenarmadni vzgoji, pri aerokulturi, v kroških ljudske tehnike, pri telovadnem društvu »Partizan« itd. Povsod so z njimi in delajo z njimi člani ZB, ki so vključeni v vse te organizacije. Se in še je pripovedoval, pa je na žalost čas prehitro mineval in treba je bilo misliti na odhod.

»Prav, tudi jaz moram v mesto, pa se bova še spotoma pogovorila!« je menil predsednik ZB in sva se odpravila po Trbovljah.

»Posebno skrb posveča naša organizacija odnosu do ljudske imovine. Ali veste, da v vseh teh letih ni bilo gospodarsko kriminalnega prekrška, v katerem bi sodeloval ali ga zakrivil član ZB. To je vsekakor pohvalno za naše člane. Vzgojamo in bomo vzgojili novo, socialistično pokolenje. Za žive se borimo — mrtvim pa izkazujemo čast!«

Dospela sva do velike novegradnje. Zunanji obrisi gradnje že sedaj kažejo, da bo ta stavba nekaj veličastnega.

»Naš novi Delavski dom!« mi je povedal tovariš Sorn. Organi-

zacija ZB pomaga aktivno tudi pri tej gradnji. Tu pa je naš novi muzej NOB.«

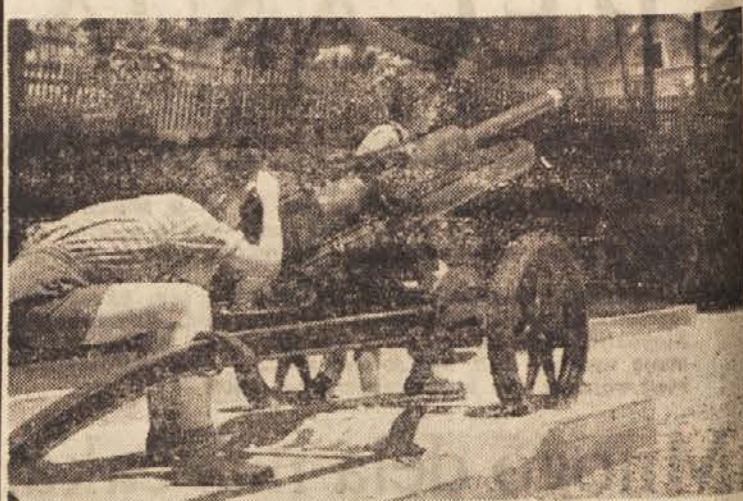
Ustavila sva se spet pred velikim spomenikom padlih borcev.

»Ali ni lep in mogočen? Pa ni edin v našem okraju. Imamo jih 33, spominskih plošč 77, urejenih grobnic 8 in 47 lepo urejenih partizanskih grobov. Vrednost postavljenih spomenikov se ceni na okoli 32 milijonov dinarjev. In vsi ti spomeniki so bili postavljeni s prostovoljnimi delom članov ZB.«

Ob spomeniku sva se poslovila. Tovariš Sorn je hitel na sejo. Organizacija ZB v Trbovljah je znala pridobiti ugled s svojim delom, našla je pravičen prijem za delo z reševanjem problemov posameznikov kakor tudi skupnosti, ohranila je borbena tradicijo in vzgaja nov rod.

Lenart Baloh

Pred Muzejem NOB v Trbovljah

Ko so večeraj v Trbovljah proslavljali »Dan rudarjev« in hkrati slavili tudi »Dan borca«, so v poslopju onkraj ceste nad novim Delavskim domom odprli tudi muzej NOB. V muzeju je že sedaj zbrana in razvrščena mnogo dokumentarnega gradiva iz domovinske vojne, v kateri so tudi zasavski delavski revirji dali svoj zmagoviti delež. Ko je bil večeraj muzej uradno odprt in potem dostopen javnosti, so si Trboveljčani ves dan ogledovali posamezne zbirke zgodovinskega gradiva. Mladi trboveljski svet se je posebno gnetel okoli orožja, ki so ga nosili in uporabljali partizani. Največ mladih obiskovalcev pa je imel 42 milimetrski top, ki stoji na prostoru pred muzejem. Mladina si ni mogla kaj, da ne bi vsaj tu poskušala, kako je pravzaprav ob topu, kakor nam kaže naša fotografija. (Ž)

DEJAL MI JE: TOVARIŠ

STRAN IZ DNEVNIKA PATRULJE

Kdo pa so ti mladi fantje, ki korakajo skoz vas? To so mladi partizani, borci novega sveta.

Dva kilometra pred Sodražico je patrolja obstala. Za vko-rakanje v mesto je imela časa na pretek, zato si je privoščila potreben počitek. Kot njen spremljevalec sem to izkoristil in se podal med tamkajšnje ljudi, ki so se začeli zbirati na prijaznem trgu že eno uro pred prihodom fantov, kot sem to pozneje zvedel.

Bilo je vroče poletno popoldne. Ljudi se je že precej zbralo na trgu. Stali so v manjših ali večjih skupinah in se med seboj razgovarjali. Pomešal sem se mednje, še prej pa sem spravil foto-aparat v aktovko, da ne bi z njim opozarjal nase. Sedel sem za mizo na terasi pred prijetnim gostiščem in prisluhnil ljudem, ki so kljub delovnim oblekam na sebi, izgledali nad vse svečano razpoloženi. Vse to pa ni motilo, da ne bi bili domači. Otroci je bilo malo na

trgu. Raztepli so se na vse strani mesta, kjer so po vsej verjetnosti iz zaseda pričakovali patroljo IV. bataljona I. VDV brigade.

Trg se je polnil.

Nedaleč od mene so sedeli za mizo kmetje, tipični kmetje ribniške doline. Njihove roke, podobne lopatom, so poredkoma dvigale kupice z vinom k ustnicam. Z zvedavimi očmi so se od časa do časa obračali v smer, iz katere so pričakovali najavljeni prihod. Izražali so pomisleke, češ ali jih bomo prepoznali ali ne.

»Ne vem kaj bi dal, da ga zagledam v patrolji.« — je eden izmed kmetov glasno povedal svojo skrito željo, ki je veljala bogve kateremu izmed tisočev borcev-partizanov. Z mislijo sem »oplazila« naše fante iz patrolje in vsem šestnajstim sem od srca privoščil naklonjenost srca te kočate in dolge ribniške korenine.

Kmet je nadaljeval z besedo. »Mlad je bil. Kaj naj bi mu jih presodil? Kvečjemu osemanjst. Vražje bister je bil in že ob prvem srečanju z njim se mi je priljubil, posebno pa sem ga vzljubil, ko mi je povedal, da mu je okupator zaklal dva brata in sestro. Jaz sem tisti čas nihal. Ne med partizani in belimi, marveč, ali naj se z delom opredelim za partizane, ali naj vse skupaj od strani opazujem.

Ko sem ga srečal drugo, me je fant zalotil v največji duševni stiski. Takoj je čutil, da z menoj ni nekaj prav. Po večerji sem se razodel. Fant ni silil vame. Pred odhodom sva se znašla sama pred hišo. Povabil me je,

da sedem. Ne da bi se dotaknil z besedo moje izpovedi, je povedal grozotno zgodbo svojih najbližjih. Moji otroci so se ta čas igrali pred hlevom. Za trenutek sem jih zagledal v krvi. S fantom sva se skoraj brez besed poslovila. Od takrat naprej nisem več premišljeval in fant mi od tistega večera naprej ni nikoli več rekel stric, kot je imel navado, marveč tovariš. Več kaj to pomeni; tovariš!

Trg se je do dobra napolnil. Razen godbe, ni bilo nikogar, ki bi stal v vrstah, vse tako domače je bilo, kot neke domače dvorišče, kjer ljudje pričakujejo drage prijatelje.

»Gredo!«

Harmonikaš na čelu patrolje je zaigral »Kdo pa so ti mladi fantje«. Na trgu je završalo. Ljudje so stopali na prste, da bi njihovo oko že od daleč prepoznalo koga izmed prihajajočih. Vzdušje, ki je zavladalo na trgu, ni bilo »niti malo podobno današnjemu času. Bilo je, kot da bi harmonikašev napev preselil čas za dvanajst, petnajst let nazaj. Fantje, ki so s strumnim korakom veselo korakali v vas, niso bili zgolj patrolja neke določene vojaške enote, marveč so pomenili v skupinah zbranim ljudem veliko več. Pomenili so tiste ljudi, ki so v strupenih zimah in s krvavimi ranami bodrili drug drugega, ljudi, ki so se iznemogli zatekali pod streho, da jim žena iz sodraške doline ponudi pomoč in jim sodraški kmet, če treba, tudi za ceno svojega življenja odreže kos kruha.

Ko je stopila na teraso mladinka Vladka Vesel, da pozdravi goste-borce, je bila blede v obraz in trepetajočih ustnic.

Ljudem se je zdelo čudno, da je dekle, ki je že štiri leta najboljši učenec v nižji gimnaziji, dekle, ki je stal že nič kolikokrat pred strogo profesorsko komisijo vedrega in mirnega obraza, danes tako vznemirjen in raztresen.

Na trgu je nastala mučna tišina. Bilo je napeto in vsakdo je z muko pričakoval rešilno besedo iz Vladkinih ust. In takrat se je zgodilo tisto, kar je bilo najlepše med vsem lepim na dolgi poti patrolje. Vladka je zbrala vsa moč, ki jo je še imela v svoji mladi duši in je z glasom, s kakršnim govori le ljubeče srec, spregovorila edine besede, ki jih je zmogla:

»Dragi borci, dragi tovariši...«

Mladinkin glas je zdrknil. Ni ga bilo več. Le še nekaj, kar je bilo podobno jeclajočemu potakusu, da bi spregovorilo, je nadaljevalo: »Oprostite, ne morem več...«

To je bilo vse, kar je bilo glasno povedano pri sprejemu. Potem je govorila naprej grobna tišina, ki je zavladala na trgu, in pa solze, ki so obiskale sleherni oko.

Na kmete za mizo sem že povabil, ko se je pri vsem tem srečal moj pogled z njihovimi. Gledali smo se in si brez zadreg brisali z žepnimi robci oči. Ura na zvoniku je v tem času nastala pet minut, ki so do dna odkrile in razgalile dušo in srcu sodraškega človeka. Filmska kamera ameriškega rojaka je posnela sceno, ki bo povedala več kot milijon izgovorjenih besed.

Ne dolgo za tem so bili partizani pomešani med ljudem. Spomini so se kresali in zaživeli kot da bi govorili o večerji pri živem dnevu. Kmet pri mizi pa je nagnil čašo. »Vidiš, kaj vse pomeni tovariš.«

ON

Kurirček Marjanček

Spomnil sem se na prijatelja Miškota, poslovojdvo. Stopil sem do njega in nekako takole začel pogovor: »Vedno si rad zbiral mladino okrog sebe. Prav gotovo si imel z njo posla tudi med narodnoosvobodilno vojno. Bi mi hotel povedati kakšen doživljaj iz tistih dni.«

»Veš kaj,« mi je dejal, »napiši nekaj o kurirčku Marjančku, o katerem sva že večkrat govorila!«

Sedla sva na vreče v skladišču in že mi je začel pripovedovati zgodbo o kozjanskem kurirčku Marjančku:

Nekoga dne, zgodnje pomladi leta 1943 je prišel k meni v trgovino v Rajhenburgu droben, nepoznan deček. Na glavi je nosil postrani nataknjeno hitlerjugend-čepico. Dejal mi je, da bi rad kupil zabojo za zajčke. Ker sem imel zaboje v skladišču sem ga peljal tja, naj si sam izbere kaj primernega. Saj veš, da imam že od nekdaj največje veselje z otroki. Ko pa sva bila sama, mi dečko popolnoma pristočno pravi, da ne potrebuje zaboja, ker zajčkov sploh nima.

Postal sem pozoren. Kaj sploh hoče tale fantiček? Tedaj pa se je drobn deček s hitlerjugend-čepico zresnil in mi močito dejal: »Jaz sem partizanski kurir Marjan in sem poslan, da držim zvezo.«

Bil sem previden in sem fantka odlovil, češ pusti te reči in pojdi k svoji mami.

Se danes ga vidim, kako je odšel počasi iz skladišča, preko njegovih drobnih lič je zdrknila solza...

Z naslednjim dan sem na Veterniku izvedel, da je Marjanček res kurir in mu lahko popolnoma zaupam. No, in

ljiv. Marjanček je imel pogled povsod in je to takoj opazil. Ko je nekega dne spet primahal k meni, mi je povedal, da se je na straži stoječi policist, ko ga je zapazil, hitro zasukal in najbrž odšel obvestiti dežurnega, da je Marjan-

Preradi pozabljamo: zmage v narodnoosvobodilni vojni nam nista prinesli le puška in bomba, temveč tudi junaško delo in sodelovanje številnih mladincev, mladink in pionirjev-kurirjev NOB, katerih neznana junaštva so šla tih in v pozabljeno. Naša dolžnost je, da ob velikem prazniku borcev ta skrita, neznana junaštva takratne mladine vsaj za ne kaj bežnih hipov priključimo iz pozabljenja ter jih postavimo pred našo današnjo mladino kot svetilnike, ki ji naj pokažejo, kako je treba ljubiti domovino in svobodo.

Marjanček je prišel vsak drugi dan prihajati iz dvajset kilometrov oddaljenega Kozjega preko Bohorja v Rajhenburg. V hlačkah je imel skrbno vdolan skriti prostorček za poročila. Največkrat pa je v nahrbtniku, ki mu je segal daleč čez hrbet odnašal vse, kar so partizani potrebovali: sanitarni material, živila, tobak, čevlje, obleko, strelivo in podobno.

Pred hišo, kjer je danes krajevni urad Brestanica, so stražili nemški policisti. Radi so se šli z malim fantičem, ki je ponosno hodil mimo njih s Ha-Jot čepico in mu dajali včasih tudi bonbončke. Kmalu pa jim je dečko postal sum-

ček spet v Rajhenburgu. Komaj mi je utegnil to povedati, že je stopil v trgovino policist in prav nerodno opazoval fantiča. Marjanček, iznajdljiv in prisoten kot je vedno bil, je brž pričel kupovati razna živila na živilsko karto, ki jo je v ta namen vedno imel pri sebi. Vse je pošteno plačal. Na policistovo vprašanje, zakaj kupuje v oddaljenem Rajhenburgu, je Marjanček pojasnil: »Pri nas v Kozjem se nič ne dobi, ker partizanski banditi vse sproti znosijo iz trgovin in za nas ničesar ne ostane.« Policist je pomirjen in zadovoljen odšel.

Marjanček si je po tem dogodku le tu in tam še upal

mimo nemške straže. Ob Dovškem potoku, ki ga je pri Kunejevih prekorajčil, si je našel novo pot. Ko je postalo še nevarnejše, je čakal na zvezo izven trga. Kadar je prihajal k meni z nasmejanim obrazom, mi je vedno povedal, kako je Nemcem zagodel to ali ono novo...

Nekoč je srečal petdeset vermanov v rjavih oblekah. Vprašali so ga, če je videl morda kje kaj partizanov. Povedal jim je, da jih je le v hribu vse polno in imajo vsi takšne puške na dve nogi. Tako število puškomitraljezov je vername preplašilo. Obrnili so se in vrnili v dolino...

Drugič so Nemci zaplenili kmetov veliko živine ter jo segnali na neki večji travnik v Kozjem. Kurir Marjanček jim je takrat odpeljal tri pare volov, jih skril v neko klet, pozneje pa vrnil kmetom. Spet so imeli Nemci precej nakradene živine v graščinskem hlevu v Kozjem. S pomočjo partizanov jim je tedaj Marjanček odgnal iz tega hleva kar petnajst govedi.

Kadarkoli so Nemci hajkali po Kozjem, se je vedno sukal med njimi tudi Marjanček. Njegova hitlerjugend-čepica in njegova prebrisana sta mu priborila vstop kamorkoli. Ko so Nemci nekega dne v Koz-

jem pred hajko počivali, se je fantič zmuznil do njihovih mul in tovorov. S čudovito spretnostjo je porezal na mulah samarje in vrvi, nabral z vozov precej streliva in takoj o vsem tem obvestil partizane.

Marjančku je bila sreča vedno mila, le tik pred osvoboditvijo, v aprilu 1945 je samo za las manjkalo, da ni postal žrtev ustaških krogel. V Rajhenburgu so takrat počivali prve ustaške kolone, ki so bežale proti severu. Skozi trg je prišel Marjanček, nato-vorjen s strelivom za partizane. Lačni ustaši so ga ustavili, misleč, da nosi jestvine. Ko pa so našli pri njem strelivo, so ga postavili k zidu, da bi ga ustrelili. Posrečilo se mu je izbrabiti prerivanje. Pomešal se je med ustaše ter se prebil do potoka.

Nisem še dal miru. »Ali mi veš povedati kaj več o njegovi mladosti?«

»Lahko ti povem, da je bil rojen 1931. leta na Raki, kjer je živel vse do 1942. leta, ko so Nemci prišli tudi po Gabričovo družino. Tedaj je Nemcem ušel skozi okno in bežal proti Kozjem, kjer je spomladi 1943. leta postal kurir NOB. Danes živi v Trbovljah kot tehnik pri Gozdni upravi in kolikor mi je znano, še ni prejel za svoje takratno nad-vse požrtvovalno delo nobene priznanja. Pa da ne boš tega zadnjega izpustil, ko boš pisal,« mi je še posebej naročil.

-f. n.

DELO NOVOMEŠKE OKRAJNE ZADRUŽNE ZVEZE

ZANIMIVI POSKUSI V LJUBLJANI

Najprej gospodarska poslovna zveza

potem pa kmetijske proizvajalne poslovne zveze

Nedavni občni zbor dolenjskih zadrugnikov je bil izrpen obračun dosedanjega razvoja, odkrit, s poučnimi številkami podprt in z mnogimi prečiščenimi dokazi utemeljen pregled zadrugništva. Politični, oblastveni in gospodarski aktiv, zlasti pa tudi napredno usmerjeni kmet-zadrugniki mora prav na Dolenjskem še vedno orati trdo ledino, ko dokazuje premalo razgledanost in v spono starokopitnosti uklenjenim kmetovalcem prednosti sodobnega gospodarjenja z zemljo, živino, vinogradom ali sadovnjakom. Napredek je viden zlasti v pospeševanju kmetijstva, ki so ga omogočili razni popusti na stroje, umetna gnojila, zaščitna sredstva in podobno iz zadrugnih in družbenih sredstev, premalo pa je bila pri vsem tem delu uveljavljena socialistična vloga in naloga kmetijskih zadrug pri njihovem vsakdanjem delu za splošni napredek vasi.

IZ LETA V LETO VEČ SREDSTEV

Medtem ko je bilo za napredek kmetijstva porabljenih v okraju leta 1954 dobrih 18 milijonov din, je v letošnjem skladu za pospeševanje kmetijstva 28 milijonov din, 38 milijonov pa bo porabljenih za investicije v kmetijstvo razen 42 milij. din v skladih občin, ljudskih odborov, ki bodo porabljeni za veterinarsko in ostalo kmetijsko službo. K temu je treba prilepi še fond kmetijskih zadrug, ki bodo neposredno investirale v kmetijstvo nadaljnjih 9 milijonov din. Vsa ta sredstva pa morajo odločno okrepiti socialistične odnose na vasi in dvigniti kmečko proizvodnjo.

V novomeškem okraju se dobi 64 % ljudi ukvarja s kmetijstvom, povprečno pa odpade na enega kmeta le 0,37 ha orne zemlje, kar samo po sebi dovolj zgovorno pravi o silni razdrobljenosti posesti, ki daje večini malih in srednjih kmetov pridelke le za lastne potrebe. Brez tržnih viškov pa kmet nima sredstev za napredek svojega gospodarstva. Zato je razširjena proizvodnja mogoča toliko bolj le na zadrugi osnovi. Več kakor polovica dolenjskih kmetov se peča hkrati z živinorejo, poljedelstvom in vinogradništvom.

Največ tržnih viškov je dajala doslej prav živinoreja; pospeševalna služba je v 49 živinorej. odsekih dosegla zelo dobre uspe-

he v selekciji živine: povprečna molznost rodovniških krav znaša že 2051 l, medtem ko je povprečje ostalih molznic v okraju le 1500 litrov.

Lani so kmetijski strokovnjaki okrajne Kmetijske postaje opravili nad 70 demonstrativnih poskusov z žitom in krompirjem, ki so vsi dali znatno večje pridelke kakor z običajnim pridelovanjem brez sortnih semen in umetnih gnojil. V vinogradništvu pa je stanje na Dolenjskem najbolj pereče: zadnja leta je trta slabo rodila, pridelki vina je zelo nizki, pridelovanje pa nadpovprečno drago.

Dvign kmetijske proizvodnje so namenjeni tudi objekti, zgrajeni zadnja leta v okraju: nova mlekaria v Novem mestu, vinska klet v gradnji na Trški gori, Grmu, Vinomeru in Kostanjevici. Lepi nasadi pri Starem gradu, v Birčni vasi, na Trški gori in v Kostanjevici kažejo kmetom-zadrugnikom pot obnove. Takega dela se bo v kratkem lotilo prvih 28 zadrugnikov, članov KZ Suhor, ki bodo v Bušnji vasi obnovili 8 ha vinogradov na zadrugi podlagi.

UVELJAVLJANJE ZADRUG V ODKUPIH

Zdaj je v novomeškem okraju 40 kmetijskih zadrug in ena vinarska zadruga; lani je vstopilo v zadrugo 1037 kmetov, izstopilo pa 377. Zadrugo so leto 1955 zaključile s 55.866.528 dinarji dobičkov. V raznih skladih imajo zdaj nad 257 milijonov din lastnih sredstev, lani pa so same dale za razvoj kmetijstva nad 9 in pol milijona din za razne pospeševalne akcije.

Zelo se je povečal odkup kmetijskih pridelkov prek zadrug. Lani so imele dolenjske zadruge nad milijardo in 788 milijonov din prometa, od tega z odkupom pridelkov dobrih 320 milijonov din, z odkupom lesa 460 milijonov in s prodajo in-

dustrijskih izdelkov nekaj čez 947 milijonov din. V odkupih pa še ni čutili prizadevanj za zniževanje cen in za zmanjšanje rezijskih stroškov.

NEPOTREBNE IZGUBE STROJNIH ODESKOV

Mehanizacije na Dolenjskem še ni veliko, v zadrugah pa še s to ne ravna pravilno. Po nepotrebnem je 30 odst. odsekov imelo s stroji izgube, predvsem zaradi preniških cen uslužnostnih storitev in premajhnega izkoriščanja. V KZ Trebnje je n. pr. lani izoral traktor v vsem letu le 25 arov zemlje, mlatilnica pa je mlatila komaj 75 ur, namesto 600 do 1000 ur. Upravnik KZ pa je hkrati z lastnim konjem prevažal blago za zadrugo in ji računaval svoje usluge. Na Vel. Gabru so stroje prodali privatnikom, v Sela-Sumberku pa prek KZ nakupili motorje za mlino in jih s popustom dali posameznikom skoraj zastop. Ob takih odnosih mehanizacija seveda ne more biti donosna. Tudi takse bodo pripomogle k razčiščenju pojmov o rentabilnosti strojev, delegati zbora pa so se strinjali, da je treba vnesti na to področje več reda, discipline in gospodarskega računa.

ZA ZDZAJ: GOSPODARSKA POSLOVNA ZVEZA

Ko so razpravljali o poslovnih zvezah kot novih organizacijskih oblikah zadrugništva, so delegati zadrug po vsestranskem preudarku sklenili, da ustanovijo zdaj v okraju gospodarsko poslovno zadrugo, ki bo prevzela tudi podjetja OZZ: splošno trgovsko podjetje, trgovsko podjetje »Les«, mesarijo s predelavo, Vinsko klet v gradnji in kmetijsko posestvo Trška gora. Nova poslovna zveza bo prevzela vse operativno poslovanje razen Kmetijske postaje, ki ostane začasno še pri OZZ, s kmetijskimi zadrugami pa bo poslovala na kmetijski način. Ves dobiček iz trgovine in predelave

V TRBOVLJAH SO KONČNO DOBILI

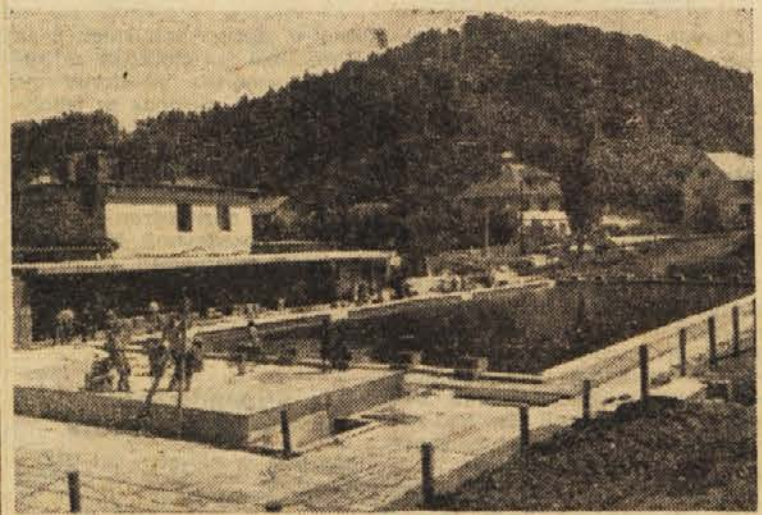
Novo kopališče z olimpijskim bazenom

Ko je bilo to nedeljo novo mestno kopališče prvokrat odprto za javno uporabo, so se kajpada vsi Trboveljčani tega navdve razveselili. Kopališče sicer še ni v celoti dograjeno, vendar pa je olimpijski bazen v dolžini 50 m že uporaben in tako letošnja kopalna sezona ne bo šla mimo Trbovelj, kakor je šla lani. Ko bodo predvidoma do konca leta uredili še otroški bazen in posamične in skupne kabine, bodo imeli v Trbovljah kopališče, kakršnega so si želeli in potrebovali že vsa zadnja leta, ko je bilo zastarelo prejšnje kopališče pretesno in nehygienično. Razen tega pa bo vsekakor treba urediti tudi zimsko kopališče s kadmi in prhami kot neogibno potrebno higiensko zdravstveno napravo.

Gradbeni odbor, ki se je zadnji dve leti bavil z graditvijo te tako potrebne javne naprave v Trbovljah, zasluži za svoje delo vse priznanje, prav tako pa tudi posamezni delovni kolektivi, ki so z razumevanjem sodelovali ter podprli gradnjo. Ko bodo dogra-

jeni še manjkajoči objekti, otroški bazen, garderobe, zimski del kopališča, manjša ambulanta ter shramba za kolesa, bodo imele Trbovlje prihodnje leto zares so-

dobno urejeno javno kopališče. Razen prebivalstvu bo kopališče zdaj idealno služilo tudi športnikom, ki bodo mogli šele sedaj razviti plavalni šport. (Ž)

Trbovlje: novo mestno kopa lišče z olimpijskim bazenom

Umetno zorenje sadežev

Pred dobrim tednom so se v Ljubljani pričeli zanimivi poskusi z umetnim zorenjem in desinfekcijo sadja. Poizkuse je pripravil Odbor za sadjarstvo pri Glavni zadrugi zvezi Slovenije. Strokovno jih vodijo švicarski eksperti g. M. Frey in g. H. Hofman ter dr. Bonomi iz univerze v Milanu. Z naše strani zasleduje poskuse posebna komisija, v kateri so naši znani sadjarski in kemični strokovnjaki, zastopnik Centralnega higienskega zavoda, tehnologi in komercialisti pod vodstvom prof. dr. Adamiča. Stroške sta v glavnem prevzela »Slovenija-sadje« in »Fructus« iz Kopra. Poizkusno, neprodušno komoro s prostornino 11 m³, ki jo je za poskuse posodilo švicarsko podjetje »Codima« iz Zürich, so v teku dosedanjih poizkusov že dvakrat odprli, vselej z ugodnim rezultatom. Prvikrat so v njej uspešno uničili in raz-

krojili črva v primorski češnji ter jo tako prilagodili vsem svetovnim izvoznim standardom, drugič pa so po poldrugem dnevu zorenja iz nje namesto prej povsem zelenih limon in paradiznikov vzeli zaboje rumenih in aromatičnih limon in rožnatih, sočnih paradiznikov, dasi so bili v umetni atmosferi izpostavljeni nekoliko manj časa, kot je potrebno. Več o teh poizkusih, ki za naše gospodarstvo lahko pomenijo ključ do boljše izrabe slovenske in jugoslovanske sadne baze, bomo še poročali.

Ker so se na povabila zastopniškega podjetja »Agroprogres« v Ljubljani odzvali zelo številni strokovnjaki in komercialisti iz vseh republik, bo še v tem tednu v Trgovinskih zbornici v Ljubljani predavanje o umetnem zorenju s tehnološkega in ekonomskih vidikov. F. B.

USTANOVNI OBČNI ZBOR VODNE SKUPNOSTI KOPER

SKRITI MILIJONI

Z regulacijo vodotokov in melioracijskimi deli bo moč spremeniti v rodovitne vrtove več ko 3000 ha zdaj poplavljenih in zanemarjenih zemlje v področju koprške, izolske in piranske komune

Te dni je bil v Kopru ustanovni občni zbor vodne skupnosti, ki obsega celotno ozemlje piranske in izolske občine ter področje koprške komune brez katastrskih občin Topolovce, Gradin in Pregar. Tod so ob lanskem popisu živine našli skupaj 4764 zasebnih kmetijskih gospodarstev s 13.923 ha zemlje, vtem ko celotno ozemljsko območje vodne skupnosti meri 31.386 ha.

PREMALO IN PREVEČ VODE

Ustanovitev Vodne skupnosti Koper so terjale dokaj nezadovoljive vodnogospodarske razmere v širšem obmorskem delu Slovenske Istre. Tu so na primer odločno preskromne zmogljivosti vodovodov, neurejen tok mnogih rek, rečic in hudournikov, tu so krasne doline brez namakalnih naprav in odvodnih kanalov. Vse to hkrati z drugimi težavami podobne narave na moč zavira gospodarski napredek naših treh obalnih komun. Drugače: že zdaj občutno pomanjkanje zdrave

pitne vode v obmorskih krajih in hribovskih vaseh ter čedalje hitrejši razvoj industrije predvsem v Kopru in Izoli zahtevata graditev novih vodovodov in izpopolnitev omrežja starih, na drugi strani pa bo spričo velikega povpraševanja po zelenjavi in sadju doma in v tujini kazalo čimprej meliorirati in polagoma spremeniti v bogate vrtove približno 3200 ha zemlje, ki je ob nalivih povečini poplavljen, a poleti tu in tam pogosto brez dovoljne vlage.

VELIKI NACRTI

Važnost in rentabilnost regulacijskih in melioracijskih del so v Slovenski Istri uvideli v obdobju med svetovnimi vojnami in že prej. Zato so se odločili za izdelavo načrtov in pričeli regulirati tok reke Rižane in osuševati soline pri Kopru. Toda pravi korak naprej po tej poti je še pred nami. Medtem ko so od osvoboditve obmorskih krajev sem nadaljevali dela v Rižanski dolini, se lotili urejenja struge rečic Kornalunga in Dragonja ter regulacije številnih potokov in hudournikov, je ljudski odbor koprškega okraja lani poskrbel za sestavo obsežnega investicijskega programa, ki ga je proti koncu leta potrdil tudi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS. Po tem programu naj bi v prihodnjih letih opravili velika regulacijska in melioracijska dela v področju Ankaran in Rižane, Semedele, Kornahunge, Dragonje, Ospa in Gabrovice, Izole, Stanojskega zaliva, Strunjana, Lucije, Sečovelj in v valderskem področju. S številkami: osušili naj bi skupaj 470 ha zemlje, 400 ha nasuli, 600 ha zavarovali pred poplavam, 790 ha razmočvirili, hkrati pa zgradili naprave za namakanje skupaj 1390 ha zemljišč.

OBILNIM SADOVOM NAPROTI

Pravkar omenjena regulacijska in melioracijska dela bi sicer veljala približno 2 milijardi in 245 milijonov dinarjev, vendar njih sadovi bi bili na moč obilni. V širšem obmorskem pasu Slovenske Istre je namreč doma intenzivno kmetovanje. Zastran tega bi na večjem delu melioriranih površin mogoč v nekaj letih doseči povprečni hektarski donos povrtnin v vrednosti pol milijona dinarjev, kasneje pa bi ob čedalje boljši pripravi in oskrbi zemlje prav gotovo izvele iz njenih nedrij še več. V ta namen bi spomladaj pridelovali zgodnji grah, nato letni paradiznik, jeseni cvetoča in kot medkulturo še zimsko solato. Ali drugi primer: zgodnji krompir, letni paradiznik, a jeseni rdeči radič. Skratka: vrednost letne proizvodnje bi samo na 2000 ha zdaj neplodnih oziroma polplodnih zemljišč polagoma narasla na eno milijardo dinarjev in več. Vsekakor lepi denarji, ki bi v precejšnji meri mogli služiti krepitvi bodočih večjih socialističnih gospodarskih posestev, saj je dobra tretjina v melioracijskem programu zajete zemlje splošno ljudsko premoženje.

STROJI IN NAPRAVE

BODO KMALU NARED . In slednjik: Ljudski odbor koprškega okraja je lani prejel na račun angleškega dela tripartitne pomoči naši državi 150.000 funt sterlingov za nabavo strojev in naprav za izvedbo obsežnih regulacijskih in melioracijskih del v področju koprške, izolske in piranske občine. S temi sredstvi so v Veliki Britaniji kupili en veliki sesalni in tri univerzalne bagerje, dva gradarja, pet buldožerjev, trideset vibratorjev, en kompresor in napravo za izdelovanje betonskih blokov. Zdaj so vsi ti stroji — razen sesalnega bagerja in dveh gradarjev, ki jih bodo pripeljali ta mesec — že v koprskem skladišču, kjer čakajo na montažo in pričetek velikih del pod okriljem Vodne skupnosti Koper. Vj. K.

MARŠAL TITO BOTROVAL trinajstemu otroku Ivana Robnika

Minulo soboto je bila na občinskem ljudskem odboru v Podvelki prisrčna slovesnost. Predsednik okrajnega odbora Maribor tov. Bole je v imenu predsednika republike maršala Tita obdaril družino Ivana Robnika iz Remšnika na Kozjaku. Maršal Tito je botroval 13 otroku iz te številne družine, hčerki Jožici. Slovesnosti so se udeležili predstavniki Občinskega ljudskega odbora in ljudski poslanec tega območja Franc Zalaznik-Leon.

-rs.

IVAN JAN:

NOVO SEME

ODLOMEK IZ POVESTI »VROČA SRCA«

Spreletelo jo je. Tako očitnega vabila ni še nikoli slišala od njega. A kako naj obvesti Andreja ali Matevža? Sobota je bila. Kaj pa, če bo res šlo tako. Da, nekaj in nekdaj mora tvegati. Začela se je vljudno braniti.

»S prijateljico sva se menili, da greva jutri na izlet. Na Jesenice k njej moram.«

Gestapovec, zadovoljen, da se ji lahko ponuja naprej, je bil pripravljen, da jo zapelje tja s svojim avtomobilom.

»Teh nekaj skokov je zame kot nič. Hočete? Z gospodom Franjom greva tako in tako v tisto smer na lov.«

S Franjom? Na lov? Kaj pa če... Franjo! Vedno je za njo, še vedno ji dvori, čeprav ji tega zadnje mesece ne kaže z besedami. Ne, ne! Ne bo se peljala z njim. Ni pozabila, kako jih je lovil lani. Oh, da. Od ve, on sumiči Andreja, čeprav se pred njo pretvarja, da je pri Nemcih v službi le zato, ker so ga k temu prisilili. A zakaj ji potem nosi razne novice, ki jih zve od Nemcev? In kaj bodo rekli ljudje, če jo bodo videli v gestapovskem avtu? Ze zdaj čuti, da se je nekateri ogibajo. Boje. A vendar — najbolj varna bom. Če grem z gestapovcem. Čim bolj bom z njimi, varnejši bomo. Mislila je bliskovito.

Kakor da ji je nerodno, je pogledala očerjavo in negotovo odgovorila:

»Mar bi bili res tako ljubeznivi?«

Ob treh so odrinili. Franjo, ki je sedel na zadnjem sedelu, jo je radovedno ogledoval. To je videla v sprednji šipi. Odprti, zeleni avto se je divje poganjal skozi vasi, ona pa je mislila samo na listek v torbici, ki ga bo oddala na Jesenicah. Šturmfirer je šofiral sam, zadovoljnih potez na obrazu. Čisto pred drugo hišo se je avto na Jesenicah škripajoče ustavil. Ljudje so radovedno pričakujoče, nekateri prestrašeno opazovali Nemca, Franja in lepo dekle, ki je samo izstopila.

»Na svidenje! Obilo zabave!« ji je zaželel von Steinfurth in pognal avto, Franjo pa je do ovinke gledal nazaj, kam bo zavila.

Vera se je hitro izgubila v prvi ulici in potem ob železnici pohitela do Lesarjevih. Doma je dobila samo mamo. Listek s sporočilom, naj obvesti Andreja, Matevža, Jožeta in Lesarja, da jim je nekdaj na sledi in naj se umaknejo v gozd, je zalepila v kuverto in Lesarjeva ji je obljubila, da jo bo do moževega prihoda dobro skrila v dimnik. Vero je skrbelo še to, da ne bodo prepozno obveščeni, potem je odšla do znanke.

Šturmfirerjev lepi, zeleni avto je kmalu zdrknil skozi Gabrje, kjer je zmanjšal brzino. Ljudje so bili na polju, tisti, ki so bili pa doma, so se avtomobilu raje umaknili, ker so že vedeli, da prihodi in ustavljanja tujih avtomobilov ne

pomenijo nič dobrega. Dve roki pa sta vendarle šlini v pozdrav. Sredi vasi jo je dvignil Boštjanov sosed, zapiti brezdelnež Štefuc, na koncu vasi pa zajetni Hribar. Franjo je bahavo odzdravil, a vozilo je že šlino naprej. Ko se je prah za njima komaj polegel, se je radovedna Boštjanica ustavila na pragu in gledala za njim vzklilknila:

»Do nedavna smo bili siromaki, a če je zraven tudi žandar, bomo od sedaj psi.«

Jezno je zaprla vrata, ker je iz drvečega avtomobila ušla čudni Franjev pogled. Dobro, da Andreja ni bilo doma.

Pozno popoldne, že proti večeru se je zeleni avto ustavil pred Hribarjevo hišo. Franjo je šturmfirerja pregovoril, da bi obiskala dobrega in njim naklonjenega gospodarja. Bil je prepričan, da bo to obema godilo.

Odkar so bili tu Nemci, takega obiska Hribar še ni doživel. Zato je gosta sila zadovoljno pogostil, in to ga je Franjo, ki je bil v hiši že leta domač, kar se da lepo seznanil z gestapovskim oficijem, so začeli »tajčiti«, da se je kar kadilo. Hribar je vsem trem nalival tri leta staro žganje in gosta silil s klobasami. Hribar je na vse pretege hvalil vzorni nemški red in, ko so bili sredi najlepšega razgovora, je vstopil sin Viktor. Šturmfirer, dobro razpoložen, ga je dopadljivo ogovoril:

»Oho, ti boš pa kmalu dozorel za vojaka. Koliko si pa star?«

Namesto odgovorjenega je brž povedal oče:

»Nedavno jih je dopolnil osemnajst.«

Fantu, ki je vedel, da govore o njem, a ni znal nemščil, je bilo nerodno, zato se je kmalu izgubil, začuden nad takim obiskom. To mora povedati Veri.

Po stenah v sobi, kjer je sedel Hribar z gostoma, so visele poleg podob svetnikov in nekaj

lovskih slik še druge. Šturmfirer je vstal in jih lagodno začel ogledovati. Pred sliko ob oknu se je vidno zdrgnil, in da bi se prepračil, če prav vidi, potisnil glavo prav do nje. Res je, to je Vera, Vera v vsej svoji mladosti, razkošno cvetoči in vabljivi lepoti.

Pogledal je Hribarja in še enkrat sliko. Nič si nista podobna. A gospodar je vedel, kaj Nemec hoče.

»Če je ne poznate, to je naša Vera, moja hči. Saj dela pri vas,« je hitel ponosno in dobrihajoč, vedoč, kaj pomeni vzdevek »von« in šturmfirer.

»Tak, tako! To dekle je iz vaše hiše? Da, da. Kaj je ne bi videl. No, moram reči, da ste jo dobro vzgojili, gospod Hribar.«

Von Steinfurth je zamišljeno sedel, Franjo pa zdaj njegov mehki pogled in glas ni bil po volji. Torej tu si doma, ti ponosna in nepristopna lepota. In prav tako si mi všeč, tako te hočem in moja boš.

Medtem se je znóčil in Franjo s svojim vznemirjenim srcem in posebnimi cilji se je za nekaj časa izgubil po vasi. Vrnil se je žarečih oči, zadovoljen, da bo tudi on kmalu pokazal svoje. Vstopil je takrat, ko je Hribar, držeč za roko gestapovca, zagotavljal in vabil, da je v njegovi hiši vedno, vsak dan dobrodošel.

»Čakaj, ti stari lisjak! Če sem premajhen danes, me boš čez nekaj dni še prosil za pomoč. Takrat bom jaz gospodar,« si je obetal Franjo in se naglo skobacal za šturmfirerjem v avto.

Kot bi trenil, sta bila doma. Vso pot je gestapovec močno pritiskal na plin, da je Franjo kar sapa jemalo. Komaj mu je mogel povedati, da je zvedel dosti novega o Andreju, Matevžu, Janku. To, da so videli tudi Vero v sumljivih družbi, to pa je prihranil zase.

USPEHI ZADRUG NA GORENJSKEM

Izredno povečanje kmetijske proizvodnje

Krepiti je treba družbeno lastnino

Poslovni uspehi kmetijskih zadrug Gorenjske v lanskem letu so dokaj ugodni. Po posameznih občinah je uspeh naslednji: pri občini Kranj so kmetijske zadruge zaključile leto z 27.258.000 dinarjev dobička. Edino kmetijska zadruga Bitje je izkazala izgubo 42.000 din. V občini Ziri je dobiček kmetijske zadruge 8.584.000 dinarjev, v občini Železniki 32 milijonov 342.000, v občini Trzin 6.644.000, v občini Skofja Loka 8.928.000, občina Jesenice 16 milijonov 797.000, občina Gorenja vas 15.565.000, občina Bled 2.441.000, občina Bohinj 14.511.000, občina Radovljica 17.407.000 in občina Cerklje 4.106.000 din. Skupno so napravile zadruge kranjskega okraja 158.013.000 dinarjev poslovnega dobička.

Kmetijska proizvodnja se je v lanskem letu znatno povečala v vseh panogah kmetijstva. Dosegla je najvišji raven v primerjavi s predvojnimi in povojnim stanjem. V primerjavi z letom 1955 je uspeh naslednji:

	1953	1954	1955	realizirano
Panoga:				
Poljedelstvo	100	115	121	142
Živinoreja	100	122	129	150
Sadjarstvo	100	117	124	274

Glede količin posameznih poljedelskih kultur je bil dosežen prav tako veliko večji dohodek kakor v letu 1954. Tako so pri-

delali v primerjavi z letom 1954 lansko leto 300 vagonov več žit, 2000 vagonov več krompirja in 700 vagonov več krmnih rastlin. Razumljivo je, da so se v teh letih tudi naglo dvigali hektarski donosi posameznih kultur.

Vrsta posevka:	1953	1954	1955
m ² /ha	m ² /ha	m ² /ha	m ² /ha
Pšenica	11,8	9,8	14,0
Krompir	128,0	124,0	178,0
Crna detelja	40,7	44,0	51,6
Seno s travnikov	21,0	25,0	26,0

Tako visoko proizvodnjo so posamezne zadruge lahko dosegale samo zaradi izredno velike uporabe umetnih gnojil. Skupno je bilo porabljenih umetnih gnojil na 1 hektar obdelovalne površine še leta 1952 samo 29 kg, leta 1953 95 kg, leta 1954 108 kg, lansko leto pa 146 kg. Skupno so izdali gorenjski zadrugi za umetna gnojila 30.944.000 dinarjev, za gnojila, gnojne jame in silose pa 56.509.000 dinarjev, v čemer so všteli tudi regresi.

Molznost krav se je prav tako povečala od približno 1400 litrov v letu 1954 na 1500 in še več v letu 1955. Zaradi tega se je tudi odkup mleka povečal. Leta 1953 so vse zadrugne mlekarne na gorenjskem odkupile 3.642.000 litrov mleka. Leta 1954 so že 4.732.000 litrov, leta 1955 pa že 5.308.000 litrov mleka. Največji delež pri tem

ima zadruga mlekarne Kranj, ki ga je v l. 1954 odkupila 2.924.000 litrov, leta 1955 pa 3.084.000 litrov mleka.

NEKATERI NEGATIVNI POJAVI V ZADRUGAH

Najbolj škodljiva pojava v zadrugstvu sta izkoriščanje kmetijske zadruge za osebne koristi in propaganda za kapitalističen razvoj kmetijstva na vasi. Najbolj škodljiv pojav je izkoriščanje kmetijske zadruge od posameznih članov zadruge ali pa celo članov upravnih odborov. Nekateri upravni odbori namerno gospodarijo tako, da ima zadruga na koncu leta čimmanj dobička. To dosežejo s tem, da znižujejo svojim članom cene raznih uslug do takšne mere, ki je ne more prenesti nobeno dobro gospodarstvo. S takšnim gospodarjenjem se kmetijska zadruga brez dvoma odpoveduje vlogi organizatorja in pospeševalca kmetijske proizvodnje in vse to prepušča izključno posameznim članom. Takšni upravni odbori ne vidijo ali pa ne želijo videti, da kmet-posameznik v sodobnem kmetijstvu nikoli ne bo mogel v celoti mehanizirati svojega posestva in se oskrbovati s semeni, gnojili in vsem ostalim. Organizator kmetijske proizvodnje na vasi mora biti kmetijska zadruga, ki ji bo družba dajala v ta namen potrebno pomoč.

Politika zavarovanja zadrugnikov je brez dvoma v skladu s koristimi tistih vaških politikantov, ki izkoriščajo seje in zbere zadrug za tolmačenje različnih starih nazorov.

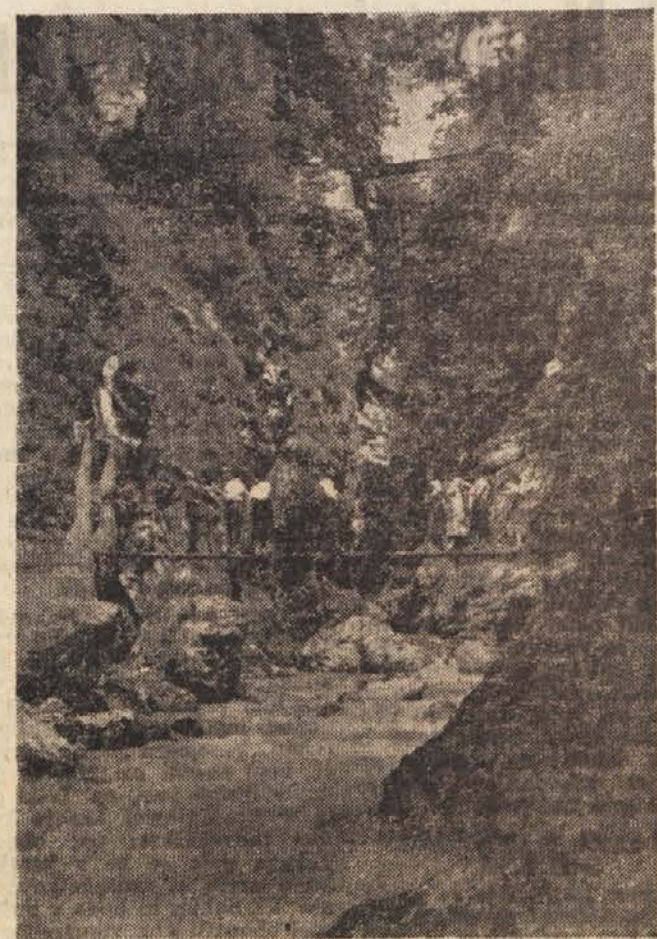
Zadruge marsikje ne vključujejo vseh kmetov svojega področja, ali pa imajo z njim tako slab stik, da ne uspeva nobena druga dejavnost, razen potrošne trgovine. V takšnem položaju je razvoj zadruge prepuščen predvsem uslužbenecem, ki pa, razumljivo, ne vodijo zadosti računa o potrebah kmetijstva.

Vse bolj čutijo kmetijske zadruge praznino pri nadaljnjem delu, ker jih večina še nima načrtov v razvoju kmetijstva in ostalega gospodarstva na svojem področju za daljše časovno razdobje. Prav tako je v kmetijskih zadrugah premalo izdelanih in

pripravljenih projektov oziroma investicijskih programov za razširitev kmetijske dejavnosti. Zadruge se izgovarjajo, da tako ne dobijo sredstev za uresničitev te zamisli. Vendar je jasno, da bo odslej dobivalo kmetijstvo vse več sredstev iz investicijskih skladov v občinah oziroma okrajih ter preko zadrugne hranilno-kreditne službe in je prav zaradi tega treba programe in načrte pravočasno pripraviti. Kr.

Na Jesenicah se pripravljajo na 20-letnico stavk na Gorenjskem

Pred dvajsetimi leti, jeseni leta 1936 so gorenjski kmetijski stavkarji s kranjskimi tekstilci začeli stavkati. Sedaj po dvajsetih letih so tedaj revolucionarni dali iniciativo, da bi z zborovanji, kulturnoprosvetnimi in telesnozgodovinskimi ter športnimi prireditvami proslavili to dvajsetletnico. Inicijativni odbori so že na delu. Priprave potekajo v vnaprejšnjem zbiranju, pri čemer sodelujejo vse sindikalne in druge politične, družbene in množične organizacije ter društva. Proslave in slavnostne akademije s spominskiimi referati bodo po raznih krajih gorenjske skupnosti komun. Posebno lepo pa potekajo priprave v jesenjski občini, kjer bodo jesenjski in javniški železarji pokazali solidarnost s kranjskimi tekstilci. Na Javorniku bodo vsi odseki DPD Svoboda pripravili program za teden 20-letnice gorenjskih stavk, ki bo od 9. do 16. septembra. Prireditve bodo posebno množične na Jesenicah. Višek pa bodo dosegle s centralno prireditvijo v Kranju, na kateri bodo sodelovali zadrugni poveljci zbori in delavska godba ter vse ostale kulturne skupine.

»Tolminska korita« z novozgrajenim mostičkom in »Hudičevim mostom«

Slikovita soteska »TOLMINSKA KORITA« PRI TOLMINU

POSEBNA NARAVNA ZANIMIVOST SOŠKE DOLENE

Ko so gorotvorne sile v davni uravnavele zemeljsko površje, se je ob veliki tektonski prelomnici ugreznil rokav osrednjega soškega podolja — dolina Tolminke. Erozijske sile voda so v kasnejših obdobjih dolinsko dno seveda še poglobljale. Rečica Tolminke se je v svojem spodnjem delu teka — med Vodil vrhom, znanim iz bojev prve svetovne vojne, in med strmim pobočjem, na katerem čepi gorska vasica Cadrj — še globlje zajedla

v ozko grlo sicer širše gorske doline enakega imena. V tisočletjih jo je dobesedno »prežagala« in s svojo elementarno silo izvohtila in izoblikovala globoko, divjo, čudovito lepo tesno, ki jo domačini imenujejo Tolminska Korita.

Medtem ko je vsa soteska Tolminke — od planine Polog nizdol — dolga dobre štiri kilometre, je njen najožji in hkrati najlepši del — »Tolminska Korita« — dolg kakih 300 metrov. Čez eno se pne slovit »Hudičev most«, zgrajen pred dobrimi petdesetimi leti. Več kot 70 metrov pod njim se skozi več zelenkastih tolmunov in belih brzic preliva in peni bistra Tolminka, ki se niže, po kakih 200 metrih nadaljnega teka, zlivja z gorskim potokom Zadlaščica.

Edinstvena posebnost »Tolminskih Korit« — ki s svojimi orjaškimi izmerami, divjino in slikovitostjo prekosijo vse tako imenovane »Vintgarje« — pa je termalni vrelec. Skozi tektonsko prepoko na dnu te — kot z orjaškim mečem zasekane skalne tesni — vre iz globin zelo vodnat topli vrelec z visoko temperaturo. Termalni izvir v dnu Tolminke so poznali že nekdanji splavarji iz bližnjih vasi, omenja pa ga tudi geograf in zgodovinar Simon Rutar v svoji leta 1882 izšli »Zgodovini Tolminskega«. Zaradi navičnega in izglajenega skalovja je dostop do izvira izredno težaven in tvegan, zato vrelec še ni bil preiskani. Zategadelj tudi ni natanko znana njena zdravilna vrednost.

Turistično-olepševalno društvo Tolmin si je zadalo težavno in zahtevno nalogo, da »Tolminska

Korita« odpre javnosti. Ključ za ta vrata pa je edinole v nadelavi udobne in varne turistične poti po dnu tesni ob Tolminki navzgor, ki bi ljudem omogočila, da ob edinstvenih pogledih na sotesko samo dosežejo toplo vodo-termalnega vrelega.

Pot bi bilo kasneje — od toplega izvira navzgor pa mimo majhnega slapa — speljati ven na zeleno pobočje »Tolminskih Korit«, kjer bi po ovinku dosegla »Hudičev most«. S tem bi bila urejena lepa krožna pot. Na relativno majhnem kosu ozemlja bi strmečim očem odprla čudovite poglede na prepadne višine soteske in hkrati zajela topli vrelec, za zdaj še nesluhni vrednoti.

Za izvedbo te zamisli si je Turistično-olepševalno društvo Tolmin priskrbelo tehnični elaborat, ki projektirano pot deli na tri dele. Zaradi finančnih težav pa je društvu doslej uspelo realizirati šele prvi del poti. Ob sotočju voda, v začetku »Tolminskih Korit«, je nadelalo in obnovilo staro vodno pot skozi dno »Korit«, ki je svojčas, ko še ni bila zgrajena sedanja (višja) cesta s »Hudičevim mostom«, držala čez Tolminke v gorske vasi Zadlaž, Cadrj in Tolminske Ravne. Ker je zaslina brv, ki je nekdanje vezala obrežje Tolminke, že davno razpadla, je Turistično-olepševalno društvo Tolmin — kakih 60 metrov navzgor proti osrednjemu delu »Korit« — zgradilo čez Tolminke višji most iz žičnatih vrvi.

Otvoritev tega mostu in omenjenega prvega dela celotne turistične poti, ki pa bo že zdaj celota zase, bo v nedeljo, 8. julija 1956 v dopoldanskih urah. F. C.

IZ CELJSKEGA OKRAJA

Pomoč aktivom mladih zadrugnikov

Doslej so v celjskem okraju ustanovili že več aktivov mladih zadrugnikov. Le-ti večinoma že delajo. Kmetijske zadruge pomagajo sekcijam mladih denarno ali kakorkoli že. Po potrebi jim nudijo zadrugni delavci tudi strokovno pomoč. Samo letos bodo zadruge pomagale zadrugnim aktivom z denarjem in skupnem znesku 4,5 milijona dinarjev. Aktiv v slabše razvitih kmetijskih krajih bodo prejeli pomoč od OLO Celje v skupnem znesku nad pol milijona dinarjev. Omenjena pomoč aktivom mladih zadrugnikov naj bi prispevala k njihovi dejavnosti in uveljavljanju na vasi.

Premalo strokovno usposobljenih kadrov

Večkrat je slišati kritiko na račun opravljenih storitev strojnih odsekov pri kmetijskih zadrugah. Tu in tam je taka kritika na mestu, ker gre za posamezne traktoriste in druge delavce, ki so o strokovnih vprašanjih premalo poučeni. Razumljivo, da njih storitve zaradi tega ne morejo biti najboljše. Na splošno pa zadrugam primanjkuje dovolj strokovno usposobljenih zadrugnih delavcev, ki bi imeli vselej pravičen odnos do strojev ter jih znali najbolj ekonomično izkoristiti.

Sprito omenjenih pomanjkljivosti kadra v strojnih odsekih bodo za-

družne organizacije skupaj z ljudsko tehniko priredile več tečajev. Pa tudi aktiv mladih zadrugnikov naj bi v tej akciji prispevali svoj delež.

Štipendije 36 bodočim strokovnjakom

V kmetijstvu še zmeraj primanjkuje dovolj sposobnih kmetijskih strokovnjakov. Zlasti pa je slednje vprašanje pereče v zadrugnem sektorju. V bodoče pričakujejo izboljšanje, ker bodo posamezni gojenci, ki jih štipendirajo zadrugne organizacije, končali šolanje. Okrajna zadruga zveza v Celju je letos namenila precej izdatkov za štipendije. Le-te prejemajo 36 bodočih kmetijskih strokovnjakov, agronomov, veterinarjev in kmetijskih tehnikov. Kmetijskim zadrugam pripravljajo, naj bi v bodoči tudi same štipendirale več ljudi in si tako zagotovile kader za nadaljnje delo.

Precej zanimanja za praktično delo celjskega Zavoda za pospeševanje gospodinjstva

Na novo ustanovljeni Zavod za pospeševanje gospodinjstva v Celju in Tovarna erarijirane posode v Celju sta priredila v kuhinji Zavoda plačno poučno kuhanje v »Ekonomicah«. Vsako popoldne, dokler je kuhanje trajalo, se je udeležilo predavanja in kuhanja po 60 žensk.

Mogočne bukve izumirajo

Na področju 20 ha površine na Kočevskem izumirajo 60 do 150 let stare bukve — Menijo, da bo treba les izsekati, dokler je še kaj vreden in posaditi nova drevesa

Na povabilo gozdarskih organov je pred dnevi obiskal gozdovne v okolici Predgrada, Tančev gore, Miklarjev, Brezovice, Nemške Loke, Debelega vrha in Travstokovnjak za zaščito gozdov in specialist za bukove gozdove in hlobovino tov. ing. profesor Kostić iz Beograda. Bukovi gozdovi se namreč ponekod suše. Prof. Kostić je ugotovil, da na bukovih drevesih, ki si jih je ogledal, ni nobenih posebnih bolezni, pač pa je sušenje prirodni pojav izumiranja ene drevesne vrste na določenem področju.

Bukovi gozdovi, ki se suše na teh področjih, zajemajo okoli 20.000 ha površine. Drevesa so stara od 60 do 150 let in rastejo 400 do 700 m visoko. Sušijo se od vrha drevesa navzdol. Vrhovi se lomijo in padajo na tla. Suha bukovina je neuporabna za tehnični les, le posamezna drevesa se dajo uporabiti za celulozo, ostalo pa za drva. Zaradi te ugotovitve menita Uprava za gozdarstvo pri OLO Kočevje in pri OLO Novo mesto, da bo treba te bukove gozdove izsekati, dokler je les še kaj vreden. Predvidevajo, da bodo vzpo-

redno z izsekavanjem gozdove tudi pogozdovili. Da bi les lažje spravljali, bodo letos zgradili gozdno cesto iz Debelega vrha do ceste čez Vrh gore, ki drži iz Starrega trga ob Kolpi proti Črnomlju. Po sedanjih ugotovitvah logarjev propade na hektaru okoli 25 kubičnih metrov hlobovine. Če računamo, da se bukova drevesa suše od leta 1949, bi znašala količina uničenega lesa okoli dva in pol milijona kubičnih metrov. D.

Od NANOSA do JADRANA

Novoizvoljeni okrajni odbor SZDL

Na prvi seji novoizvoljenega okrajnega odbora Socialistične zveze v Kopru so izvolili za predsednika okrajnega odbora Alberta Jakopiča, za tajnika pa Ivana Mausarja. Razen tega so izvolili še 11-članski sekretariat.

Na seji so se pogovorili o nalogah SZDL, o katerih je bilo govora na nedavni okrajni konferenci. Predvsem so poudarili, da je treba vsake odbore usposobiti za samostojno vodstvo organizacije. Obširno so govorili tudi o pomoči SZDL kmetijskim zadrugam, krajevnim odborom, šolskim, hišnim in potrošniškim svetom ter raznim komisijam. Ena važnih prihodnjih nalog bo skrb za vključevanje članov ter za odstranjevanje tistih, ki po svoji miselnosti in dejanjih ne sodijo v organizacijo.

Pet komisij pri okrajnem odboru ZB

Da bi poživili del organizacije, so na zadnji seji okrajnega odbora Zveze borcev v Kopru imenovali pet komisij. V komisiji za otroke padlih borcev bodo zastopniki prosvete, Tajništva za delovne odnose, socialnega skrbstva, Društva prijateljev mladine, Sveta za varstvo matere in otroka in skrbstveni organ, v komisiji za prošnje in pritožbe pa bodo zastopniki sindikatov, Zveze rezervnih oficirjev, Zavoda za socialno zavarovanje in Tajništva za delovne odnose. Razen tega so ustanovili še komisije za zgodovinsko dejavnost, za spomeniško dejavnost in za izvenarmadno vzgojo ljudstva.

V razpravi so člani odbora povedali, da se ponekod po terenu še vedno dogajajo krivice bivšim borcem. V zvezi s tem so predlagali, da bi morale organizacije Zveze borcev organizirati posebne sestanke, na katere bi povabile direktorije podjetij in druge vodilne uslužbence. Na teh sestankih bi sporna vprašanja sporazumno rešili. Marsikatero nepravilnost pa bi lažje odpravili, če bi bivši borec aktivneje sodelovali v raznih svetih, odborih, komisijah in drugih organih družbenega upravljanja.

Glavna prihodnja naloga organizacije pa bo ugotoviti obsejne in vsake odbore Zveze borcev ter poskrbeti, da se osnovne organizacije ne bodo bavile le s socialnimi vprašanji in z zbiranjem materiala iz NOB, temveč predvsem s politično vzgojo članstva.

»Napredna žena«

Izolske žene so ustanovile društvo »Napredna žena«, ki bo organiziralo vzgojno in gospodinjstveno predavanja ter seznanjalo žene z notranjimi in zunanji političnimi vprašanji. Hkrati bo društvo usposabljal ženske za sodelovanje v organih družbenega upravljanja.

V zadnjih mesecih so izolske ženske dosegle več lepih uspehov. Med drugim so ustanovile 9 terenskih aktivov za pomoč za poslenim materam ter krojni in gospodinjstvi tečaj za mladinke. Ker je v Izoli precej zaposlenih žena in deklet (industrija ribjih izdelkov), bodo v kratkem uređili zanje poseben dom. Društvo bo tudi poskrbelo, da pridejo žene in mladinke bolj do veljave v tovarniških organih delavskega samoupravljanja. V tovarni Arigonji je na primer zaposlenih 540 žena (dve tretjini), vžle temu pa je v delavskem svetu le sedem žensk, v upravnem odboru pa le ena.

28 milijonov za začetna dela operacijskega trakta izolske bolnišnice

Na izrednem zasedanju Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kopru so določili posebno višjo stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje tistim podjetjem, organizacijam in zavodom, pri katerih presega odstotek bolnikov 4% vseh uslužbencev. Po istem načelu pa bodo nagradili podjetja, ki imajo nižji odstotek bolnikov. S tem hočejo doseči, da bi podjetja bolj skrbela za higiensko tehnično zadržito in za zdravstvene pogoje delavcev.

Na zasedanju so tudi sklenili, da bo Zavod letos prispeval 28 milijonov dinarjev za začetna dela pri izgradnji operacijskega

trakta v izolski bolnišnici, 2 in pol milijona so namenili za higiensko ureditev prostorov po podjetjih, dva milijona za izboljšanje zdravstvene službe, 2 milijona pa za letovanje otrok za varovancev, vajencev in delavske mladine. Druga sredstva bodo uporabili za organiziranje raznih tečajev in predavanj. Med drugim bodo organizirali tečaje za zaščito delovnih mest v lesni, prehranski in kovinarski industriji ter okrog sto predavanj po podjetjih in ustanovah.

Štipendiranje v koprskem okraju

Komisija za štipendije pri OLO v Kopru je te dni temeljito proučila vprašanje štipendiranja dijakov in visokošolcev s področja okraja. Ker je bilo dosedanje delo precej neenotno, bodo v prihodnje na osnovi povetovanj z direktoriji podjetij, obširnimi referenti za prosveto ter predstavniki Zadrugne zveze izdelali načrt potreb po kadrih v okraju, nato pa ustanovili enoten sklad za štipendije pri OLO. Tako bo omogočil pravilno politiko štipendiranja in kontrolo študija štipendiranih dijakov.

OLO Koper štipendira zdaj 71 visokošolcev in 12 srednješolcev. Razen tega štipendirajo posamezne visokošolce tudi nekatera podjetja in tovarne, nekaj srednješolcev pa štipendirajo občinski ljudski odbori. Poseben sklad za štipendiranje namerava ustanoviti tudi Okrajna zadruga zveza.

Kulturni teden

V torker se je začel v Izoli Kulturni teden, ki bo trajal do 11. julija. Ob otvoritvi je bila svečana akademija s razvijem prapora tamkajšnje organizacije Zveze borcev. Med tednom bodo odprli čitalnico, uredili razstavo prosvetnih društev koprškega okraja ter priredili Cankarjev večer, glasbeni večer ter šahovski turnir za pokal društva Svoboda. Pradvideli so tudi gostovanje Gledališča Slovenskega Primorja iz Kopra.

Tritedenski seminarji zaključeni

V piranski občini so zaključili treditenske seminarje za člane delavskih svetov in upravnih odborov, ki se jih je udeležilo nad 2000 ljudi. Obravnavali so razna vprašanja družbenega in delavskega samoupravljanja, gospodarske uredbe, knjigovodstvo in bančno poslovanje ter socialno zakonodajo. V razpravi so precej govorili o disciplini in materialni odgovornosti uslužbencev gospodarskih podjetij. Na seminarjih so bili najštevilnejše zastopani delavci in uslužbenke podjetij Splošna plostva, Piranska ladodelnica, Soline in Meso iz Pirana, hotelov Palace in Central iz Portorča in Rudnika črnega premoga iz Sečovelj.

Čebelarji so se sestali

Nedavno so se čebelarji iz Žužemberka pogovorili o svojem delu. Sicer ni, da bodo čebelarstvo v okviru kmetijskih zadrug ravno tako pospeševali kot ostale kmetijske panoge. Zavzeli se bodo, da bodo s pomočjo domačih kmetijskih zadrug organizirali opazovalno postajo, nabavili in izdelali nekaj strojev za izdelavo satov, za Suho krajino pa bodo nabavili nekaj medonosnega drevesja in ga posadili. Začeli bodo gojiti domače matice, nekaj boljših čebelarjev pa bo vzgajalo matice za izvoz. Zaradi pomoči, ki so jo dobili od KZ, bodo odslej naprej ceneje prodajali KZ med kot drugim odjemalcem. Kljub raznim težavam, ki jih imajo, menijo, da bo delo čebelarstva dober in ostalih področij uspešno, ker so pač v okolici Žužemberka in v Suhi krajini za čebelarstvo vsi pogojli. -v-

Hudo neurje

Minuli četrtek je divjalo neurje okoli Velikih Lašč, Ponikve in Dobropol. Neurje je prizadelo precej škodo na posevkih. Tudi strela ni prizanesla. V skoraj istem času je ubila strela Alojza Praznika, doma iz Ulake pri Velikih Laščah. Praznik je stal ob oknu v svoji hiši. Neurje je zateklo tudi kmetu Ludvika Lenarčiča iz Ponikve na polju in se je zaradi tega umaknil v bližnjo barako. Tudi v tej baraki je udarila strela in ga ubila.

Roparski napad

Dne 26. junija okoli 11. ure je med vasi Hlinje in Seč neznan moški napadel kmeto Jožeta Skufca, doma iz Prevol v žužemberški občini. Napadalec ga je hudo poškodoval in oropal. Varnostni organi naslednje storilec in upajo, da mu bodo v kratkem na sledu.

Nesreča

neizkušeneznega voznika

Skoraj dnevno zabeleži statistika prometnih nezgod vsaj eno, ki je povzročil voznik brez voznškega izpita in voznškega dovoljenja. Pred dnevi se je peljal z motornim kolesom iz Portoroča proti Pirani v koprskem okraju motorist Franc Kralj. Voznik je brez voznškega izpita in dovoljenja za opravljanje z motornim vozilom, razen tega pa je vozil sila nevarno. Vozil je s hitrostjo okrog 90 km na uro, s takšno hitrostjo je prišel na avto, ki ga pa ni mogel izpeti. Vrgel se je z motornim kolesom v koprsko cesto. Dobil je hudo telesno poškodbo. Na motornem kolesu pa je bilo za 50.000 dinarjev škodo.

Hammarškjöld v Evropi

Eno izmed napačnih mnenj o vlogi OZN, ki je bilo precej razširjeno pred nekaj leti, tu pa tam pa slišimo tudi zdaj, je trditve, da bo nadaljnje popuščanje mednarodnih napetosti zmanjšalo pomen OZN. Do takšnega zaključka so prihajali tisti, ki niso mogli razumeti potreb sodobnega sveta.

Nekateri so presojali svetovno organizacijo samo z blokovskih gledišč, OZN so skušali spremeniti v orodje svoje politike proti drugemu bloku in v tem je bilo iztrgano njihovo zanimanje za svetovno organizacijo.

Drugi, ki so stali na pozitivnejšem stališču do organizacije, a niso razumeli vseh njenih možnosti, so trdili, da je OZN lahko samo sredstvo za ublažitev najhujše napetosti med Vzhodom in Zahodom; ko bo ta napetost nekega dne popustila, OZN ne bo več tako pomembno sredstvo mednarodne politike, ker bodo v novih razmerah vlogo OZN prevzeli drugi instrumenti mednarodne diplomacije.

Vsa ta mnenja so se pokazala za neutemeljena.

Zdaj nihče ne more zanikati, da sta OZN in popuščanje mednarodnih napetosti med seboj povezana, da je OZN veliko prispevala k izboljšanju mednarodnih stikov. Takšno izboljšanje pa je krepilo ugled OZN in povečalo njeno vlogo in odgovornost. Ni namreč pretirano, če rečemo, da so nastale šele zdaj v spremembi njenih razmerah stvarne možnosti, da OZN uresniči tisto poslanstvo na svetu, ki ji je bilo zaupano na ustanovni skupščini v San Franciscu.

Drugače rečeno, OZN, ki je bila med hladno vojno ohromljena na mnogih toriških mednarodnega življenja, dobiva zdaj možnost, da aktivneje poseže v obravnavanje vseh svetovnih problemov (ki se neoposredno ali posredno tičejo vprašanja mira).

V luči takšnih razširjenih možnosti za nadaljnje delo OZN je neizpodbitno, da je tudi obisk generalnega sekretarja Daga Hammarškjolda v nekaterih evropskih deželah eden izmed tistih dogodkov, ki pozitivno vplivajo na življenje svetovne skupnosti. Zivahni, neposredni stiki predstavnikov svetovne organizacije z državni ki po svetu so bili vedno koristni, še zlasti pa so koristni v sedanjih razmerah, ko OZN čaka še širša in bolj vsestranska dejavnost.

Dag Hammarškjöld je poudaril, da je za generalnega sekretarja OZN silno važno, da se čimbolje seznanja z navedenimi posameznimi in svetovnimi problemi. To je tudi namen njegovega obiska v nekaterih evropskih deželah, ki je del njegovih prizadevanj, da bi se neposredno seznanil s čimveč deželami z vseh kontinentov.

Dag Hammarškjöld bo tokrat prvič obiskal našo deželo, toda

to ne bo tudi prvi obisk generalnega sekretarja OZN pri nas. (Jugoslavijo je leta 1951. obiskal tedanji generalni sekretar OZN Trygve Lie.)

Jugoslovanski javnosti, ki se živo zanimajo za delo OZN, je zelo ljubo, ker bo imel generalni sekretar svetovne organizacije Dag Hammarškjöld možnost, da se v neposrednih stikih z jugoslovansko

Dag Hammarškjöld

skimi voditelji še bolje seznaniti s pogledi naše države na svetovne probleme in na vlogo OZN pri ustvarjanju novih, bolj zdravih odnosov na svetu. J. S.

Pomoč nalezljivim beguncem

Pomočnik direktorja agencije OZN za palestinske begunce o svojih razgovorih v Beogradu

Beograd, 3. jul. (Tanjug). Pošehni pomočnik direktorja agencije OZN za pomoč in zaposlitev palestinskih beguncem g. Michael Hacking, ki je v soboto prispel v Beograd, se je danes sestal z novinarji in jim obrazložil problem palestinskih beguncem. Hacking je prispel v Jugoslavijo, da bi s pristojnimi organi proučil jugoslovanski prispevek za pomoč palestinskim beguncem v tem in prihodnjem

Kamboški obisk v Moskvi

Moskva, 3. julija (AFP). — Norodom Sihanuk je izjavil danes po obiskih pri ministrskem predsedniku Bulganinu in članu Prezidijskega Vrhovnega sveta ZSSR Kruščevu, da se je s sovjetskimi državniki razgovarjal o splošnih mednarodnih problemih, sredstvih za zagotovitev mira v Aziji in o koristnosti osebnih stikov.

Ameriški nasvet Bonnu glede nemških vzhodnih meja

Bonn, 3. jul. (Tanjug.) Bivši ameriški visoki komisar v Zahodni Nemčiji McCloy je priporočil Zvezni republiki, naj se odloči zahtevam po področju vzhodno od črte Odra—Nisa in s tem olajša sporazum o ureditvi nemškega problema. V razgovoru s sodelavcem hamburškega »Die Welt« se je zavzel za to, da bi Nemci v svojem zunanjepolitičnem programu upoštevali nazore dežel, ki so bile v drugi svetovni vojni žrtve Hitlerjeve agresije.

McCloy je tudi dejal, da bi morala bonnska vlada upoštevati spremembe, ki so v zadnjem času nastale v svetovnih odnosih. McCloy je dalje obsodil »strasti, ki so v delu zahodnonemške javnosti prišle do izraza ob razpravljanju o vzhodnih mejah bodoče združene Nemčije.

Razorožitvena razprava

zdaj v razorožitveni komisiji OZN

New York, 3. jul. (Reuters). ZDA, Velika Britanija, Francija in Kanada, so se sinoči sporazumele o resoluciji, ki so jo nočjo predložile razorožitveni komisiji OZN. V njej pozivajo komisijo, naj podpre načela, ki so jih na londonskem zasедanju njenega ožjega odbora zagovarjali delegati teh štirih dežel. Ti so takrat zahtevali, naj bi razorožitve potekala postopoma, pod mednarodnim nadzorstvom in ob pomembnem zmanjšanju oboroženih sil, kasneje pa bi v ustrez-

ni fazi opustili proizvodnjo jedrskega orožja in vso proizvodnjo jedrske energije podredili mirolnim namenom.

Sovjetsko gledišče o razorožitvi bo v komisiji razložil namestnik zunanjega ministra Andrej Gromiko, ki je včeraj prispel v New York. Pričakujejo, da bo ZSSR, ki je nedavno zmanjšala svoje oborožene sile za 1.200.000 ljudi, zahtevala, naj zahodne dežele slede njenemu primeru.

Indija pa je zahtevala od generalnega sekretarja OZN Hammarškjolda, naj ji, čeprav ni članica razorožitvene komisije, omogoči, da bi razložila svoj predlog o prepovedi vsega nadaljnjega preizkuševanja jedrskih bomb. Sodi, da bo konec tega tedna »na podlagi tega sporazuma« vseh zainteresiranih držav na zasédanju komisije Krišna Menon govoril o indijskem predlogu.

Vojaška vprašanja Britanske skupnosti

London, 3. jul. (Reuters). Današnji sestanek predsednikov vlad članic Britanske skupnosti narodov je bil posvečen raznim obrambnim problemom. V razgovorih niso sodelovali predstavniki vlad Indije in Ceylona, ker ti dve deželi ne sodelujeta v regionalnih obrambnih zvezah.

Na sestanku je bilo govora o problemih jedrskega in konvencionalnega orožja ter o oporiščih, kot so Ciper, Aden in Singapur.

Bolgarski odnosi z našo deželo

Sofija, 3. jul. (Tanjug). — Na akademiji, ki je bila sinoči ob sedmi obletnici smrti Georgija Dimitrova, je podpredsednik bolgarske vlade in član Politbiroja CK BKP armadni general Ivan Mihajlov, rekel, da se bolgarski narod zlasti veseli postopne normalizacije in izboljšanja odnosov s sosednjimi balkanskimi deželami. Dalje je rekel, da je bolgarski narod z zanimanjem spremljal bivanje jugoslovanske vladne delegacije v ZSSR in z zadovoljstvom sprejel dosežene sporazume. Stori bomo vse, kar moremo, je zaključil Mihajlov, da bi utrdili popolno razumevanje in bratsko sodelovanje med Bolgarijo in Jugoslavijo, da bi upostavili dobre sosedne odnose tudi z Grčijo in Turčijo ter okrepili mir na Balkanu, k čemur je v nemajhnih meri prispeval tudi naš nepozabni učitelj in voditelj Georgij Dimitrov.

aretiranih 21 ljudi, ki so pripadali alžirskemu odporniškemu gibanju.

IZGON FRANCOSKIH PROTIREŽIMSKIH INTELEKTUALCEV

Oran, 3. jul. (Reuters). Francoski ministri za zunanje zadeve in Alžir Robert Laoust je izdal odlok, po katerem naj bi izgnali iz Alžira več francoskih profesorjev, učiteljev in drugih funkcionarjev, osumljenih, da so vzdrževali stike z ekstremističnimi krogi in da je bil njihov vpliv v prid oporniški akciji.

POLJSKA

OBISK IZ SEVERNE KOREJE
Varšava, 3. jul. (Reuters). Predsednik severnokorejske vlade maršal Kim Il Sung je prispel na povabilo poljske vlade v Varšavo. Uradni obisk bo trajal več dni.

Z VSEH STRANI SVETA

ARGENTINA

ZAPLEMA PERONOVEGA PREMOZENJA
Buenos Aires, 3. jul. (AFP). Argentinska nacionalna komisija za raziskovanje nedolžnosti pridobljenega premoženja je sklenila zapleniti premične in nepremične neukradene predmete Argentine Perona v vrednosti 150 milijonov pesovov (približno 750 milijonov dinarjev). Zaplenili so 10 luksuznih avtomobilov, letalo, neko farmo, več stanovanj, hišo v Montevideu in letovišče v Biarritzu.

VENEZUELA

VPRASANJE MEDNARODNEGA CIVILNEGA LETALSTVA
Caracas, 3. jul. (AFP). Na tukajšnjem zasédanju izvršnega odbora Organizacije za mednarodno civilno letalstvo je ameriški delegat predlagal ustanovitev mednarodne skupine, ki bi proučevala pravila vprašanja letalstva, letalskih naprav in letalšč. V tej skupini naj bi zainteresirane, ki so najbolj letalstva. Skupina bi poslovala pod vodstvom predstavnikov Organizacije mednarodnega civilnega letalstva.

ZDA

NEMSKE OBOROŽENE SILE
Washington, 3. jul. (AP). Poročilo vrhovnega poveljnika oboroženih sil je bilo predloženo pododboru Predstavniškega doma v zvezi s pomočjo tajni, konca letošnjega leta približno 3. diviziji. Te divizije pa ne bodo v celoti izrjene in opremljene, ker gre zgolj za začetek. Grinther je poudaril nujnost, da zahodnonemške enote vključijo v oborožene sile Atlantske zveze.

JAPONSKA

SPET ATOMSKA EKSPLOZIJA NA BIKINI
Tokio, 3. jul. (Reuters). Japonski meteorologi so objavili, da je bila izvedena nova eksplozija jedrske bombe na Bikini. Meteorološki opazovalci po vsej deželi so davi razna zaznavali po sredici nove eksplozije. Bikini so vselej ameriških preizkuševališč jedrskega orožja.

UJETNIKI SE VRAČAJO IZ KITAJSKE

Tokio, 3. jul. (Reuters). Danes je prispelo z ladjo na Japonsko 355 japonskih vojakov in civilistov, ki so bili do sedaj zadržani na Kitajskem kot vojni ujetniki ali vojni zločinci. Med ujetniki, ki so prebili v ujetništvu 11 let, sta tudi dve ženski.

Marxova prošnja za preselitev v ZDA

O Marxovem življenju v Bruslju vemo malo. Tja je prispel potem, ko so 11. januarja 1845. leta na intervencijo Berlina izgnali iz Pariza vse sodelavce »Vorwärts« razen Heinje. Znano je, da se je moral Marx po prihodu v Bruselj policiji pisemno zavezati, da o politiki ne bo ničesar objavil. V Bruslju je živel od januarja ali februarja 1845 do marca 1848. V tem času je bržčas živel odmaknjen od javnosti in »plaval v morju knjige. Znano je, da se je na pomlad 1845 preselil k njemu Engels in da je prinesel s seboj iz Barne na v Bruselj pravkar končano knjigo »Položaj delavskega razreda v Angliji«.

V Bruslju sta Marx in Engels po mnenju biografov dokončno prelomila z ostanki hegelianstva ter formulirala kritiko pohegljanske filozofije, ki je precej dolgo ostala v kleti, izpostavljenosti kritiki miši. Prav iz te dobe — 1845 — izvira zelo zanimivo dopisovanje v zvezi z Marxovo prošnjo, da bi mu dovolili preseliti se v ZDA. Prošnjo in pisma

so našli predlanskim v arhivu Trierja, Marxovega rojstnega kraja, in Koblenza. Ta korespondenca ne osvetljuje tega še tako malo znanega obdobja Marxovega življenja, marveč bi lahko celo rekli, da prinaša vanj še nereseno uganko v zvezi z njegovim namenom, da bi se preselil v ZDA, pač pa zelo lepo osvetljuje bojazen močne pruske birokracije pred 26-letnim Marxom in njeno željo, da bi se ga čimprej znebila.

Original Marxove prošnje in korespondence hranijo v arhivu Trierja in Koblenza. Sveženj teh dokumentov se začneja z Marxovo prošnjo, naslovljeno na trierskega župana Görtza, dotirana s 17. oktobrom 1845. Prošnjo, pisana v takratnem uradnem slogu, se glasi: »Vaše Visoko blagorodje

Ponižno prosim slavno kraljevsko vlado Trierja, da mi izvoli izposlovati dovoljenje za preselitev v ZDA. Dokument, da sem oproščen kraljevske pruske vojaške službe, mora biti ali na županstvu Trierja ali pa pri kra-

ljeviski vladi. — Vašemu Visokemu blagorodju pokorni dr. Karl Marx.«

V pisarni velikega župana so vpisali prošnjo pod št. 5574. 20. oktobra 1845. Na njej so zabeleženi naslednji podatki:

»Seznam stanovanj od 1. 1948 št. 30 — Karl Marx, rojen v Trieru 3. maja 1818, sin Heinricha Marxa in Henriette Preßburg, poslan leta 1838 v Berlin na prostovoljno enoletno vojaško službo, pa ga je okrožni zdravnik opustil kot začasno nesposobnega zaradi bolezni v prsih in občasnega bruhanja krvi. Dne 4. maja 1841 pa ga je superrevizijska komisija spoznala zaradi pljučne bolezni za popolnega invalida.«

Nadalje so v pripombi našteje navedbe predsedstva z dne 18. januarja, 12. in 24. februarja istega leta št. 28, 210 in 297, ki jih še zdaj niso našli, ki pa se nanašajo, kakor bomo pozneje videli iz korespondence — na berlinski razpis na vse pokrajine, naj Marxa aretirajo brž ko stopi na tla Prusije, in sicer zaradi

NACRTI BELGIJSKIH SOCIALISTOV

Vprašanje družbenih reform v Belgijskem Kongu — Ruandi-Urundiju

Bruselj, 3. jul. Istočasno kot francoski socialisti v Lillu so imeli belgijski socialisti v Bruslju svoj kongres.

Kot francoski so tudi belgijski socialisti obravnavali probleme svojih kolonij. Francoski socialisti sicer alžirskega vprašanja niso obravnavali kot kolonialni problem, ker je Alžir upravno del Francije in celo — po mnenju francoskih socialistov — samo prekomorsko ozemlje, s katerim pa je Francija »usodno povezana«. Končno ureditev tega problema vidijo v francosko-muslimanski skupnosti.

Pogoji, v katerih socialistični stranki obeh dežel obravnavata probleme svojih prekomorskih

ozemelj, so popolnoma različni. Medtem ko skušajo francoski socialisti najti izhod iz izredno težavnega položaja, v katerega je prišla Francija zavoljo politike prejšnjih režimov, pa obravnavajo belgijski socialisti vprašanje Konga in Ruande-Urunde v docela drugačnih okoliščinah. Tam jim ne gori za petami in zato lahko trezno, premišljeno in brez razburjanja iščejo ureditev problema, ki šele nastaja.

V Kongu in Ruandi-Urundiju je kolonialni problem in belgijski socialisti ga ne skušajo prikriti. Nasprotno, ta svoj kongres so sklicali zato, da bi članstvu razložili bistvo problema in ga zainteresirali za njegovo ureditev.

Belgijski socialisti so spoznali velikanski pomen svojih kolonij, zlasti glede na uran, in zdaj skušajo najti ureditev problemov, ki šele nastajajo ali pa že groze, da se bodo pospešeno razvili v podobni proces, kakršen je privedel francoske socialiste v nezaviden položaj, da jih morajo obravnavati sedaj, ko je vse že pozno in celo nepopravljivo. Ni dvoma, da se belgijski socialisti zavedajo tudi tega, da kolonialno bogastvo povečuje narodni dohodek in da tako posredno koristi tudi belgijskemu delavskemu razredu. Zdjaj ko so se lotili obravnavanja kolonialnega vprašanja, so to storili tudi z namenom, da bi neposredno vplivali na razdelitev narodnega dohodka, se pravi, tistega dela, ki se akumulira iz kolonij in se steka v žepe privatnih družb.

Ce že imamo kolonije, zakaj bi jih izkoriščali samo kapitalisti, pravijo belgijski socialisti. In če smo mi socialisti že prisiljeni privoliti v izkoriščanje in v njem celo sodelujemo, mar ni naša dolžnost olajšati črnemu prebivalstvu njegov položaj, mu omogočiti, da bi se dejansko osamosvojilo in ga pripravilo za višjo stopnjo družbenega življenja?

Takšno razglabljanje belgijskih socialistov je podobno znanim izgovorom kolonialistov vseh sort, ki popleskajo svoje najbolj grobo izkoriščanje z izjavami, da morajo izpolnjevati kulturno poslanstvo. To pa ne velja za belgijske socialiste. Kadar govorijo oni o emancipaciji, mislijo iskreno.

»Mi obojamo vse oblike kolonializma«, je izjavil na kongresu predsednik belgijske socialistične stranke Max Buset. Te besede belgijskega socialista bi se

utegnile zdeti kot gola fraza, če jih ne bi spremljali na eni strani konkretni sklepi kongresa, na drugi strani pa trdna volja belgijskih socialistov, da napravijo konec kolonialnim odnosom, v katetih žive prebivalci Konga in Ruande.

Belgijski socialisti predvsem sodijo, da črnci znajo politično misliti, da znajo upravljati svojo skupnost. Zato njih sklep: treba jim je dati politične svoboščine, splošno volilno pravico in samoupravo.

»Zato predlagamo,« je rekel v svojem govoru predsednik komisije za kolonialna vprašanja Husio, »da je poglavitno priznati prebivalcem kolonij pravico do uživanja tiste demokracije, ki so jo deležne naše občine... Na takšne predloge nam običajno odgovarjajo, da črnci ne morejo biti policijski komisariji ali upravni uradniki. Cerkev pa jim na eni strani to sposobnost odreka, po drugi strani pa dovoljuje, da so duhovniki in celo škofji!«

Cerkev ima v Kongu in Ruandi-Urundiju v rokah vse šole. Več ko milijon učencev je pod njenim neposrednim vplivom. Državne šole obiskuje samo dvajset tisoč otrok! Zato je velika naloga socialistov, so poudarjali na socialističnem kongresu, omogočiti prebivalstvu kolonij laično šolsko vzgojo, ki naj zajame tudi poldrug milijon otrok, ki zdaj ne morejo v take šole, ker jih še ni. Črni delavci niso sindikalno organizirani, niso socialno zavarovani, njihove dnevne mezde so nekajkrat nižje od mezd belih delavcev. Naloga belgijskih socialistov je izvajati enakost gospodarskih in socialnih pravic za črne in bele delavce, pri čemer naj odloča kvalifikacija in delovna storilnost.

Kongres se ni ustavil samo pri teh sklopih. Ker so spoznali, da sprito zasebnih družb vseh teh ukrepov ne bo moč čez noč uveljaviti, so socialisti razglasili, da je treba nacionalizirati in kolektivizirati velika podjetja in rudnike, v nenacionaliziranih pa uvesti javno kontrolo. Kongres je posvetil posebno pozornost reorganizaciji oblasti v kolonijah.

Kongres je ostro kritiziral dosedanje sisteme izkoriščanja črnega prebivalstva in zakone ter terjal nove zakone, ki naj omogočijo reforme in stvarne spremembe dosedanjih kolonialnih družbenih odnosov.

Bogdan Pešić

O pomenu resolucije CK KPSZ

Na potvorjenih dejstvih zgrajene buržoazne trditve in realni razvoj po stalinističnem obdobju

Moskva, 3. julija (TASS). V zvezi z objavo resolucije CK KPSZ »O odstranjenju kulta osebnosti in njegovih posledic« objavlja današnja »Pravda« uvodnik, v katerem poudarja politični in teoretični pomen resolucije. Ko pravi, da so sklepi XX. kongresa CK SZ v središču pozornosti celotne svetovne javnosti, ugotavlja, da skušajo buržoazni ideolo-

logi s širjenjem lažnih trditev o kultu osebnosti zatreti resnico, »da gre za razdobje, ki ga je Sovjetska zveza že preživela«. Časnik poudarja, da sta smel in nabelno kritiko kulta osebnosti, ki jo je izrekel Centralni komite, podprla vsa partija in sovjetsko ljudstvo v celoti ter izraža prepričanje, da bodo v SZ in tujini milijoni ljudi, ko bodo resolucijo proučili, našli v njej izčrpna pojasnila o vzrokih, ki so privedli do nastanka in širjenja kulta osebnosti.

V uvodniku je dalje rečeno, da nasprotniki socializma trdijo, da Stalinov kult ni nastal sprito določenih zgodovinskih pogojev, ki so zdaj stvar minulosti, marveč zavoljo sovjetskega sistema kot takšnega. Takšna in podobna obrekovanja je ovrgla celotna zgodovina sovjetske države. Centralni komite in Partija v celoti usmerjata svoje napore na uresničenje slepov XX. kongresa KPSZ, ki vsebujejo obsežen program nadaljnje krepitve sovjetskega sistema gospodarstva in kulture, nenehnega naraščanja življenjskega standarda in razvijanja socialistične demokracije v vseh ozirih. Časnik pravi, da je resolucija CK KPSZ o odstranjenju kulta osebnosti in njegovih posledic velikega mednarodnega pomena in kaže, da so sklepi XX. partijskega kongresa izzvali obširne komentarje in odobravanje drugih komunističnih in delavskih partij.

Nacrti zahodnonemškega kanclerja

Rim, 3. julija (Reuters). — Zahodnonemški kancler Adenauer je izjavil sodelavcu milanskega časnika »Corriere de la sera«, da pripravlja zahodnonemška vlada note, ki jih bo poslala vladam veseli in v katerih bo stavila nove predloge glede ureditve nemškega vprašanja. Adenauer je k temu pripomnil, da je ponovna združitve Nemčije pravna in moralna obveznost SZ, ZDA, Francije in Velike Britanije.

Kancler Adenauer in minister Brentano sta se danes neuradno razgovarjala s tajnikom demokratske stranke Fanfanijem.

Konec priložnosti

Iz Maribora in okolice

Obnovljeni sadovnjaki

V mariborskem okraju so z boljše oskrbo in nego, čiščenjem, gnojenjem in škropljenjem zelo izboljšali sadovnjake. Od leta 1950 so obnovili okrog 700 ha sadjarskih površin, medtem ko si je ob skrbni negi znova opomoglo kakih 800.000 sadnih dreves.

Sveti za varstvo družine

V Mariborskem okraju so doslej izvolili 15 Svetov za varstvo družine, ki so povsem upravlili svoj obsto.

Problem novomeških parkov

Ragov log je lep naravni park. Mestna uprava se trudi, da bi bil kar najlepši. Urejen je s stezicami in potmi, celo čistilo jih, zasajena je precej mladega drevja, zlasti domačega kostanja, postavljene so klopi in mizice, vendar vse to ljudje uničujejo. Tudi ptice pevke in druge prijazne gozdne živalice, zlasti se verveče, so problem. V Novem mestu, precej velikih in majhnih parkov, ki vse preradi kvartirne javne naprave, ptice in drugo gozdno živalstvo pa preganjajo s frčami in zračnimi puškami.

Zadnji čas pa so se pričeli pojavljati v Ragovem logu celo kolezarji, ki brezobzirno huckajo mimo sprehajalcev, seveda brez zvonca! V parku je večidel dneva čuvaj, toda zaradi razumevanja in discipline, ki je v Novem mestu menda edinstvena, bi morali imeti tam vsaj še deset čuvajev. Morda bi pa bilo le prav, ko bi lokalni občani, ki imajo Ragovega loga kak službojoči miljenik, tudi pred in za postojni poslopjem imamo zelo lepo urejen nasad. Vendar tudi tu si otroci in psi čisto privoščijo po travi in cvetju dirko. Prava groba tega prostora pa je nekako nevarno ozemlje tik za postjo, kjer bohotno pogosto pleve in trava med raznimi odpadki, kotl, bruci, cevimi in podobnim materialom, da odrtega smetišča in odličnih dveh stranišnih niti ne omenjamo. Zdi se, da bi se dalo tudi to malo bolje volje odstraniti in tudi ta neizbraten prostor nekako urediti, da bi ne kazil celotnega nasada.

Javna stranišča — poglavje zase

Dvoje javnih stranišč imamo, vendar nobeno ne dela mestu čisto. Najslabše je stranišče za postjo. Dolgo sploti ni bilo uporabno, ker ni bilo v njem voda, pa tudi razrušeno je še od bombardiranja. Zdej voda spet teče, vendar tako obilno, da je človek takoj ves mokre, če se hoče poslužiti te potrebne, a tako nemarno urejene naprave. Prepričani smo, da bi se dalo tudi temu opomoči.

MARIBORSKE PROMETNE ZANIMIVOSTI

»Moj konjiček, hija ho...«

● Neki Mariborčan, ki se je vrnil iz velikega mesta v svet, je pred kratkim zaupal svoje mnenje o mariborskem uličnem prometu v kratkem stavku: »Če bi jaz odgovarjal za promet, ne bi nastavljal nobenega prometnika.« Dosedanja njegova pikra misel sicer ni mogoče sprejeti, nekaj resnice pa je v njej.

● Z zadnjih avtomobilskih ukrepov se je mariborski ulični promet čudno zavožljal. Vse je teklo nekako tako: table gor, table dol. In to zaradi tistih dvajset avtomobilov, ki so se po navadi ustavljali na Grajskem trgu. Strogi center mesta naj bi bil zaščiten pred motornimi vozili, zanje je točno predviden prostor za parkiranje, smer in čas vožnje. Pojavljajo se se table, ki opozarjajo na nove predpise. Toda avtomobilisti, zlasti tuji, se pogosto ne ravnavajo po njih. In tako je še vnaprej razvidno: v predpisih in prometu.

Eden zadnjih mariborskih kočijazev

Res je pač, da drži magistrata Grajski Ljubljani skozi mesto in tako si tu in tam kdo zaboli v prepovedane ulice. Tako je novi red v uličnem prometu zadiral in zaviral na kaj tihli temelj. Povzročil je hudo krbi trgovcev in gostincev in vseh onih, ki se niso kdove kako ustrašili tistih sto avtomobilov, ki dnevno prevozijo mestne ulice. Zdej bodo baje spet napisali nove predpise in »stare« table bodo bržkone zamenjale nove. Mariborčani si ne jemljejo preveč k srcu teh novotarij; če si kdaj želijo redja, je to takrat, kadar »je kolezarji« vna črno uberejo po prepovedanih poteh in vzemirajo otroke po parkih, ali kadar kak tuj avtomobil z gospodsko naglico drvi po glavni magistrali. Nekajkrat se kdo med njimi pripodi po šentiljski cesti v mesto, ko pride za njim. Avstrijci, nastali potes. Takim čtem bi lahko prometni organi malo krepkeje pritiskali na zavore. To pa je tudi skoraj vse, kar je »zastrašljivo« v mestnem prometu, če odštejemo neprevide poše in kolezarje, pa tiste kolezarje, ki radi »zamenjajo volan za steklenico traminca ali rilinga.

Delovni kolektiv trgovskega podjetja

»BAZEN« — VELENJE

s svojimi poslovalnicami

čestita vsem svojim cenjenim odjemalcem in vsem delovnim kolektivom za krajevni praznik Velenja. Hkrati čestitamo tudi za Dan vstaje. Priporočamo se za nadaljnji obisk C-182

Obnavljali in reševali so določene primere dodeljevanja socialne pomoči in rejnin, se seznanjali s problemi za nemarjnih otrok in podobno. V Mariboru Sveti pripravljajo ustanovitve posvetovalnic za matere in otroke, vzemajo pa se tudi za razširitev mlečnih kuhinj, otroških vrtcev, dispanzerov za žene in za razvijanje rejniške mreže.

Strokovni naraščaj v kmetijstvu

Kmetijski strokovnjaki mariborskega okraja so na nedavnem posvetovalnem ugotovili, da obsežno primanjkuje strokovnjakov v zadrugah in na kmetijskih gospodarstvih. Izmed 53 absolventov Srednje kmetijske šole ostanejo vsako leto le trije v mariborskem okraju. Ena glavnih nalog v prihodnje bo skrb za izbiro in štipendiranje primeranih kandidatov preko kmetijskih zadrug, občin in drugih ustanov, da bi tako zagotovili dovolj strokovnega naraščaja v kmetijstvu.

Mlekarna je potrebna obnove

Mlekarna v Mariboru zaradi svoje zastarelosti ne ustreza več naraščajoči potrebi mleka v mestu. Tudi higienske razmere so v nasprotju s predpisi za živilsko predelovalno obrate. Kolektivni strokovni naraščaj v kmetijstvu, ki so ga v preteklih letih dosegli, ne morejo več vzdrževati. Zato se v zvezi s tem razpravlja o obnovi in razširitvi mlečne kmetije. Slabe razmere bo mogoče izboljšati le z novogradnjo. V ta namen bo podjetje potrebovalo nad 220 milijonov din. J. S.

Gasilski festival

V Mariboru bo v začetku avgusta na drugem gasilskem festivalu Slovenije sodelovalo nad šest tisoč članov v uniformah. Razen njih bodo šli v spremljo člani Rdečega križa, Civilne zaštite, predvojske vzgoje in drugih organizacij. V kulturnem programu bodo sodelovali mariborske gozde na pihalu, Slovensko narodno gledališče in folklorni skupini Prekmurja in DPD Svobode z Jesenic, medtem ko bo mariborsko brodrsko društvo Sibirja priredilo razsvetljeno regato skozi mesto.

Nastop najmlajših

V Zadrugnem domu v Kamnici pri Mariboru je nedeljo pripravil otroški vrtec prvo lepo prireditve. Upravnica vrta tov. Hočevarjeva je v pozdravnem govoru povedala, da je zanimivega o življenju naših najmlajših, ki so nato na odru pokazali, kaj vse so se naučili. Na sporedu so bile deklaracije, zborna petje, balet, harmonika, ritmične vaje in plesi. Na koncu uspele prireditve je bilo priredbo slova od slova, ki bodo jeseni pričeli obiskovati solo.

Ljubljana, 3. julija. — Danes ob 13. uri je predsednik Plavalne zveze Slovenije dr. Božo Linhart prvi stisnil roko najboljšim vaterpolistom Sovjetske zveze in Jugoslovanci, ki so prispeli z brzolokom iz Zagreba v Ljubljano. Predsednik Plavalne zveze seveda ni bil sam na peronu ljubljanske železniške postaje, marveč so bili tam skoraj vsi člani Plavalne zveze in naši drugi vidni športni funkcionarji, ter večje število športnega občinstva in seveda vsi ljubljanski športni novinarji. Za prisrčne pozdrave z željo, naj se v Ljubljani čim bolj počutijo, se je v imenu ruskih gostov zahvalil kapetan sovjetske reprezentance, ki je med drugim tudi dejal, naj v jutrišnjem srečanju zmaga boljše moštvo.

Cepprav so iz vagona iztovorili tako rekoč celo grmado prtljage naših in sovjetskih vaterpolistov, ni bilo težko opaziti velikega in lepega pokala, ki smo zanj ugnili, da so ga gostje bržkone prinesli iz Neaplja. To našo domnevo nam je takoj potrdil član Sovjetske reprezentance Mšvenieradze, ki je ironično izjavil, da

Mšvenieradze s pokalom za drugo mesto na neapeljskem turnirju na ljubljanski postaji

je bil pokal za prvo mesto, ki so ga prejeli Madžari še večji in lepši. Na vprašanje, ali morda niso zadovoljni z drugim mestom na velikem mednarodnem turnirju v Neaplju, je odgovoril, da ne, ker meni, kakor tudi njegovi tovariši, da bi sovjetski ekipi glede

Rekordi tudi v Ljubljani

Konec tedna so imeli atleti ZAK Ljubljane dve interni tekmovalni, ki sta dali nekaj odličnih rezultatov — celo državni mladinski rekord. Najpomembnejši rezultati: 60 m: Borštnar 7,91; 800 m: Borštnar 2:01,8; 4 x 200 m: Lampe, Korošec, Polič, Bremer 1:36,4 (slov. rekord ml. mlad.); 4 x 400 m: Hočevar, Span, Polič, Korošec 3:38,0 (jug. in slov. rekord za ml. mlad.); slov. rekord za st. mlad.; švedska štafeta: Korošec, Span, Polič, Lampe 2:11,3; daljina: Borštnar 621; klavir (5 kg): Zupančič 37,00.

SVETOVNO JADRALSKO PRVENSTVO

Saradič zmagal v hitrostnem preletu

Saint Jan, 3. julija (AFP). Jugoslovanski jadranski letalec Aleksander Saradič je zmagal v drugi disciplini svetovnega jadranskega prvenstva v hitrostnem preletu na cilj. 200 km dolgo progo Saint Jan—Saint Etienne in nazaj je preletel v času 1:21,07. Za njim so se razvrstili Evans (ZDA) 1:44,8; Willis (Anglija) itd.

V isti disciplini sta si v kategoriji dvosedeznih jadranskih letal priborila prvo mesto Trager in Miller (ZDA) v času 1:22,51.

Brzobjavke

● ZELL AM SEE, 3. julija (APA). Na mednarodni kolesarski dirki po Avstriji je po peti etapi Jugoslovanci Bajc v generalnem planšanu na šestem mestu s 17:23,64 oziroma 19,04 min. za vodilnim Svedom Strömom.

● SAO PAULO, 3. julija (AFP). — Košarkarska reprezentanca Sao Paula je premagala izbrano ekipo SZ s 80:71 (35:30).

● BESANCON, 3. julija (AFP). — Nogometno moštvo »Zagreb« je premagalo nogometni klub »Besancon« s 4:1 (3:1).

● CARACAS, 3. julija (AFP). — Španski nogometni prvak »Real Madrid« je v glavnem mestu Venezuele premagal enajstletno Vasco da Gama iz Ria de Janeira s 3:2 (3:2).

● ZAGREB, 3. julija. — V nedeljo bo v Zagrebu mednarodni vaterpolni turnir, ki se ga bodo udeležile naslednje ekipe Roterde (Hamburg), Wesserrfreund 1388 (Hannover) ter Primorje (Rijeka) in Mladost iz Zagreba.

● BEOGRAD, 3. julija. — V vrisu bo od 8. do 14. julija 2. mladinsko in 1. žensko tekmovalstvo za prvenstvo Jugoslavije v padalstvu. Tekmovall bodo v posameznih in skupinskih skokih na cilj s 600 in 1000 m.

● TITOVO UZICE, 3. julija. — Šahovski vele mojster Tajmanov je imel v Titovih Ulicah simultanko na 39 deskah. Ruski velen mojster je 23 partij dobil, 1 izgubil in 6 remiziral.

● SARAJEVO, 3. julija. — Sovjetski velen mojster Smislov je v Sarajevu odigral simultanko proti 30 domačim šahistom. Velen mojster je dobil 19, remiziral 6, izgubil pa 3 partije.

● TRŽIČ, 3. julija. — Sovjetski šahovski velen mojster Jurij Averbach je sinoči v Tržiču odigral simultanko proti 33 nasprotnikom. Remiziral je z Božičem, Bezovskom in Sokličem, 30 partij pa je dobil.

Ljubitelje strelstva in strelce obveščamo, da bo strelski kotečnik tokrat izjemoma v soboto, 7. t. m.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

DREVI NA KOLEZIJI SREČANJE WATERPOLO REPREZNTANC JUGOSLAVIJE IN SOVJETSKE ZVEZE

Tekma leta v Ljubljani

Igralci obeh moštev prispeli — Sinoči prvi trening na Koleziji

Ljubljana, 3. julija. — Danes ob 13. uri je predsednik Plavalne zveze Slovenije dr. Božo Linhart prvi stisnil roko najboljšim vaterpolistom Sovjetske zveze in Jugoslovanci, ki so prispeli z brzolokom iz Zagreba v Ljubljano. Predsednik Plavalne zveze seveda ni bil sam na peronu ljubljanske železniške postaje, marveč so bili tam skoraj vsi člani Plavalne zveze in naši drugi vidni športni funkcionarji, ter večje število športnega občinstva in seveda vsi ljubljanski športni novinarji. Za prisrčne pozdrave z željo, naj se v Ljubljani čim bolj počutijo, se je v imenu ruskih gostov zahvalil kapetan sovjetske reprezentance, ki je med drugim tudi dejal, naj v jutrišnjem srečanju zmaga boljše moštvo.

na igro, ki jo je pokazala na tem turnirju, ustrezalo prvo mesto.

JUGOSLOVANI BOLJSI KOT LANI

Trener sovjetske reprezentance, nekdanji svetovni rekordar v prsnem plavanju Vitalij Ušakov, je na vprašanje našega dopisnika, če se mu zde Jugoslovani letos boljše kot lani, odgovoril: »Da, mnogo boljše, zlasti kar zadeva kondicijo.«

»VPRASAJTE RUSE«

Ko smo vprašali za mnenje o jutrišnjem srečanju člane naše reprezentance, so nam kratko odgovorili: »Vprašajte Ruse!« Pa smo se spet obrnili k trenerju Ušakovu. »Nastopili bomo verjetno z nekaterimi igralci, ki se v Zagrebu niso borili. Prepričan

sem, da bo jutrišnja tekma bolj mirna in lepša, vendar pa nič manj borbeno kot dosedanje. V dosedanjih prvih srečanjih se igralci še niso poznali, bili so ostri s prvimi starti, to je bilo tako rekoč nervozno tipanje.«

Predsednik Plavalne zveze Slovenije dr. Božo Linhart pa je dejal o jutrišnjem srečanju takole: »To bo velik boj ob lepi igri, ki pa bo, upam, navdušila občinstvo in bržkone vzbudila še večje zanimanje za to športno panogo pri nas.«

TRENING NA KOLEZIJI

Ko so gostje le deloma zadovoljili radovedne novinarje, so se odpeljali na kosilo v hotel »Slon«, kjer so tudi nastanjeni. Jugoslovanski vaterpolisti pa bodo bivali v Študentskem naselju. Ob 18. uri so že trenirali v bazenu Kolezije. Ob njihovem odhodu okoli 20. ure pa so prišli na kopališče njihovi tekmeči. Prižgali so reflektorje in trening se je začel. V glavnem je bilo to le igranje z žogo v vodi. Kot nekoliko pred tem jugoslovanski vratar, je bil prav tako sedaj najbolj zaposlen Gokman, vratar ruske ekipe, ki se je moral včasih kar umakniti »bombam«, ki so ga z njimi zasuli njegovi kolegi.

OB VSAKEM VREMENJU

Opazili smo tudi, da so na željo bazena postavili še eno manjšo tribuno, ki so zanje se deži še na razpolago. Ob tej po ložnosti so nam funkcionarji PS povedali, da se bo predtekma, pa glavna tekma, začela ob 20.30 uri. V predtekmi bo igrala reprezentanca Hannovera z jugoslovanske B reprezentance, ki le malo zaostaja za našo najboljšo selekcijo. Glavna tekma pa se bo začela okrog 21.15. Vhod I. in II. stojišča po 200 dinarjev in za vsedeže bo pri blagajni, vhod III. bo za stojišča po 150 din, vhod IV. za tiste, ki imajo vabila, skrajno postavbo. Tekma bo ob vsakem vremenu.

Jutri ob 10. uri bo jugoslovanske in sovjetske vaterpoliste sprejel predsednik Okrajnega odbora Ljubljana dr. Marija Dermastia. Gostje si bodo ogledali tudi Muzej NO in Narodno galerijo. D. K.

V Zagrebu samo neodločeno 2:2 (1:1)

Zagreb, 3. julija. — Mednarodni vaterpolni tekma Jugoslavija—Sovjetska zveza 2:2 (1:1). Bazen v Sveti. Gledalcev okrog 4000. Stroci: Arneri in Ježić za Jugoslavijo, Prokopov in Mšvenieradze za SZ. Po ostri in zanimivi borbi se peto srečanje med našimi in sovjetskimi vaterpolisti končalo neodločeno 2:2. Obe moštvi nista zaigrali tako, da bi bilo moč pričakovati. Tekma je bila lepa, našo reprezentanco smo deli v že dosti boljši formi. Tudi sovjetska reprezentanca ni zaigrala po svojih zmoglostih.

KOVAČIC NAJBOLJSI

Naša reprezentanca je igrala solidno. Če ne bi bilo nepotrebnih napadov nekaterih igralcev, kar je vplivalo na igro vseh, bi verjetno zmagali. Najboljši igralec naše reprezentance je bil vratar Kovačič, ki je branil v odličnem slogu.

S simultanke sovjetskega velen mojstra Jurija Averbaha, ki jo je nedeljo igral v Trbovljah proti 30 šahistom ter dosegel 25 zmag in 1 poraz in 4 remije

DEJAVNOST ŠPORTNEGA VOJAŠKEGA AKTIVA BORAC IZ LJUBLJANE

LEP NAPREDEK

Športni aktiv Borac iz ljubljanskega garnizona (Sentvid) je poznan po svoji pestri dejavnosti ne samo v garnizonu, temveč tudi med športnimi in telesnovzgojnimi organizacijami po vsej Sloveniji.

Samo lani je športni aktiv Borca razen vsestranske dejavnosti v ednici priredil nad 80 srečanj in tekmoval z različnimi športnimi društvi, garnizoni in telesnovzgojnimi organizacijami. Od omenjenih srečanj je Borac 60 srečanj dobil, 16 izgubil in 4 pa so končale neodločeno. Nasprotniki vojaških moštev so bili tudi športniki sindikalnih športnih kolektivov, gimnazij, Ljudske

milice, »Partizana« Sentvid in veda tudi precejšnje število športnih društev Ljubljane in okolice. Letos je dejavnost Borca še širša in še bolj pestra. Zato bo verjetno letos ta športni vojaški aktiv dosegel še večje uspehe kot lani. Mimo dejavnosti v ednici so mi, v kateri je veliko zanimanja, predvsem za nogomet, odbojko, mali rokomet, atletiko, namizni tenis, šah in druge panoge. Je do 15. junija Borac imel 35 raznih tekmoval s pozitivno bilanco 22 dobjenih in 13 izgubljenih srečanj.

Člani Borca pa ne delajo samo v krogu svojega aktiv. Mnogi izmed njih so tudi v vodstvih športnih in telesnovzgojnih organizacijah ali pa njih aktivni člani. Tako so mnogi ljubitelji športa v Ljubljani imeli priložnost spoznati športni aktiv Borac, saj je le-ta s številnim članstvom sodeloval tudi na prvomajski paradi v Ljubljani z nogometno, rokometno, odbojgarsko, namiznoteniskarsko, kegljarsko, smučarsko, košarkarsko, boksarsko in atletsko sekcijo.

S pomočjo poveljstva in s pritrjevalnim delom članstva Borca so letos zgradili lep stadion s predpisih, na katerem je nogometno, štiri odbojgarsko, košarkarsko in igrisče za mali rokomet. Razen igrisča je na stadionu tudi atletska steza, prav tako pa niso pozabili na ljubitelje orodnih telovadb. Vse skupaj so opravili pri delu na stadionu nad 10.000 prostovolnih delovnih ur.

Vsekakor je moč videti iz tega kratkega, toda jedrnatega opisa dela športnega aktiv Borca, da je le-ta naredil veliko za razvijanje športne dejavnosti v svojem garnizonu, pa tudi v Sentvidu. V. D.

Člani Borca v prvomajski paradi

DNEVNE NOVICE

VABIM

vse hiše svete in lastnike hiš v Ljubljani, da na današnji državni praznik Dneva vstaje narodov Jugoslavije izobesijo na hišah zastave.

Predsednik Mesnega sveta: dr. Marjan Dermastia s. r.

IV. LJUBLJANSKI FESTIVAL
od 30. junija do 21. julija 1956

Sreda, 4. julija:
ob 20.30: Spominski koncert Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamski«. Križanke.
Četrtek, 5. julija:
ob 20.30: Koncert komornega kvarteta »Collegium musicum« iz Zagreba. Sodelujejo: Theo Tabaka, flavta; Zlatko Balija, violina; René Forest, violončelo; Jurica Murai, klavir. — Na sporedu so Bachove, Rameaujeve, Guilemainove, Stamitzove, Haydnove in Mozartove skladbe. Na Rotovškem dvorišču.

OLJE ZA SONČENJE
ŠOLSTVO
RAZPIS

V šolskem letu 1956-57 sprejme Industrijska šola za pohištveno stroko v Novi Gorici učence, ki so dovršili 2. razreda gimnazije ali 6. razredov osemletne šole (prednost imajo učenci z višjo izobrazbo in boljšim uspehom), ki so stari od 14-16 let ter so duševno in telesno zdravi. Šola je triletna ter internatsko urejena. Oskrbovalnica znaša 5000 din mesečno (5 obrokov dnevno, stanovanje, pranje, šivanje). V času šolanja prejmejo učenci mesečne nagrade, in sicer prvo leto 1500 din, drugo 2000 din, tretje leto pa 2500 din. Po končanem študiju učenci dobijo naziv kvalificirani industrijski delavci pohištvene stroke. Interesenti naj vložijo lastnoročno spisano in kolkovano prošnjo s prilogo (zadnje šolsko spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo in izjavo staršev, da bodo redno plačevali oskrbovalnino) do 10. avgusta 1956 na ravnateljstvo šole. Prošilci bodo o sprejemu pisмено obveščeni do dne 20. avgusta 1956.

Vzgojna posvetovalnica, Ljubljana, Kolbarjeva 24, zaradi letnih dopustov v mesecu juliju ne bo sprejemala strank.

FLEX je samo prvovrsten. Flex čisto čisto znanja na trgu, ker pri izdelavi ni nobenih nadomestkov. Flex je vedno prvovrsten.

Kar ni bilo mogoče včeraj, je danes za Tebilo BELL ROŽNO MLEKO so surovine zagotovljene. Odlični izdelki za naše žene.

Umrla so v Ljubljani
Josipina Skriba, gospodinja, Gregorčičeva 29. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

Dr. Josip Krapež, odvetnik, Ljvanska 7. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

ZAHVALA

dr. RADU ZARGLIJU za izredno požrtvovalnost pri zdravljenju in lajšanju bolečin naše zlate

mame

ki nas je po neozdravljivi bolezni zapustila v globoki žalosti.

SINOVI IN HČERKE

Po dolgotrajni in mučni bolezni nas je zapustila naša draga mama, stara mama

Marija Pungerčar, roj. Pavlenič

Na zadnji poti jo bomo spremili v četrtek, 5. julija 1956 ob 16. uri iz Jožefove mrliške vežice na pokopališče Zale.

Ljubljana, 3. julija 1956.

Zaljubljeni sinovi: LEO, STANKO, FRANCI; hčerke: ANJA, SIL NADA z družinami, sestra URSKA in brat JOŽE iz ZDA ter ostalo sorodstvo.

Čestitki

Ciril Zlobcu čestitajo za rojstni dan žena, sin in prijatelji.
Dragemu očku želijo vse najboljše! Vedno se bo spominjala Stanka in Dušan iz Celja.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Sreda, dne 4. julija 1956: lekarna »Tabor«, Trg revolucije 3.
Četrtek, dne 5. julija 1956: lekarna »Melje«, Meljska cesta 2.
Petek, dne 6. julija 1956: lekarna »Planika«, Glavni trg 20.

KINO

PARTIZAN: Češki barvni film: »Jan Hus«.
UDARNIK: Ital. film: »Ana Zaccaria«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 4. julija ob 20: Auber: »Fra Diavolo«. Red B. Nekaj sedežev in stojšče v prodaji.
Četrtek, 5. julija ob 19.30: Auber: »Fra Diavolo«. Sola TAM.
Petek, 6. julija ob 20: Auber: »Fra Diavolo«. Red ZIS.
Umetnostna galerija. Retrospektivna razstava Božidarja Jakca. Umetnik razstavlja iz svojega bogatega opusa blizu 200 lesorezov, litografij, jedkanic, suhih igel, akvatint, med temi tudi nekaj ilustracij in ekslibrisov. Razstava je odprta v času od 1. do 15. julija dnevno od 10-18, ob nedeljah pa od 10-13.

2 JESENIC IN OKOLICE

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. Milan Čeh, Cesta maršala Tita.

Zlatorog MARIBOR

PROIZVAJA KOZMETIČNE IZDELKE

SOLEA

TOALETNA MILA, PRALNA SREDSTVA

PERION

PRAŠEK ZA PRANJE FINIH TKANIN

FOX

PASTA ZA ČEVLJE

- ODLIČNA KVALITETA!
- VELIK SORTIMENT!
- KONKURENČNE CENE!

Za praznik vstaje — 4. julij — čestitamo vsemu delovnemu ljudstvu Jugoslavije!

M 217

Oglašujte v »Ljudski pravici«

CELJSKE VESTI

Rojeni: 24 dečkov in 29 deklet.
Poročili so se: Franc Virčič, ml., in Miroslava Lipič, natakarka, oba iz Celja; Josip Jurak, delavec, in Angela Sirc, delavka, oba iz Celja; Stefan Kovčič, delavec, in Vojka, in Vojka Ošter, posest, iz Lopate pri Celju; Milan Kozovinec, rudar, in Angela Hlebec, gospod. pomočnica, oba iz Celja; Maksimilijan Hrovat, oficir JA iz Zagreba in Antonija, Vida Klavnik, šivilja iz Grobelnega; Miroslav Cizler, železniški premikalec iz Završ pri Grobelnem, in Marija Mastnak, bolnišnica strážnica iz Celja.

Umrla so: Karol Praznik, pospešnik iz Gomilskega, star 65 let; Stefanja Kolar, gospodinja iz Laškega, stara 26 let; Marija Škrabar, upokojenka iz Celja, stara 50 let; Ivan Pilič, upokojenec iz Celja, stara 80 let; Jožefa Ojsterč, gospodinja iz Celja, stara 67 let; Angelina Vanč, gospodinja iz Celja, stara 76 let; Zdenko Mravljak, dipl. jurist iz Celja, star 59 let; Irena Bernjak, otrok iz Celja, stara 13 dni; Jožeta Trefali, otrok iz Mrzle planine, stara 2 leti.

Protiperonosporna služba

Poročilo za dne 3. julija 1956

Srednja dnevna temperatura se je gibala med 19 in 23 stop. C. Maksimalna se je dvignila do 26 stop. C, minimalna pa je kolebala v mejah 11 in 19,4 stopinje C.

V noči od ponedeljka na torek je močno deževalo po vsej Sloveniji.

Napoved: Opozorjamo vinogradnike zgornje Vipavske doline (okolica Lož pri Vipavi) ter vinogradnike okolice Branice, naj pohlitijsko s TRETJIM škropljenjem vinogradov, ker je danes zadnji dan.

Do vključno 4. t. m. naj tretje škropljenje vinogradov vinogradniki v okolici Termice na Tržaško Komenskem krasu.

Do 5. t. m. naj TRETJIM škropljenje vinogradov vinogradniki v okolici Tomaja, Duhovja, Sežane, ter vinogradniki Bele Krajine (okolica Radovice, Vinomera, Semčica in Črnomlja). Prav tako naj do 5. t. m. končajo tretje škropljenje vinogradov okolice Novega meša, Kostanjevice, Bizeljskega, Dolnje Lendave in Virdinje.

Vinogradniki ostalih vinogradiških predelov: Štajerske in Dolenjske začnejo s TRETJIM škropljenjem svojih vinogradov. Predvsem naj takoj začnejo s tretjim škropljenjem vinogradov, ki jim ni mogoče poskrbeti svojih vinogradov v 2-7 dneh. Vinogradnikom svetujemo, da naj prvo škropljenje one vinograde, ki ležijo v nižjih in zaprtih legah.

Opozorjamo vinogradnike, da je tretje škropljenje izredno važno, zato naj posebno pozornost posvetijo pravilnosti in kakovosti izvedbi tega škropljenja. Pri škropljenju vinske trte skrbite, da bo trta dobro poskrbljena, predvsem spodnje strani listov in grozdiki.

Kmetijski inštitut LRS

Hidrometeorološki zavod LRS

KINO »KOMUNA«

Madžarski film

POMLAD v Budimpešti

Tednik: Filmske novice št. 26. — Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Rajney Gabor. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 14 dalje.

KINO »UNION«

Ameriški film:

Dvoriščno okno

Tednik: Filmske novice št. 26. Predstave ob 16, 18 in 20.30. — V glavni vlogi Grace Kelly in James Stewart. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »ŠIŠKA«

Ameriški film

Julij Cezar

V glavni vlogi Louis Calhern, Marlon Brando, James Mason in Edmond O'Brien. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjičkrat.

KINO »TRIGLAV«

Angleški film

»Veseli Norman«

Tednik. V glavni vlogi Norman Wisdom in Margaret Rutherford. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje. Danes zadnjičkrat. Jutri premiera francoskega filma: Casimira.

KINO »VIČ«

Ameriški barvni film:

»Noro početje«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30.

KINO »SOCA«: Ameriški barvni film:

»Noro početje«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih samo od 14 dalje, za matinejo v kino Sloga pa od 9 dalje.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film:

»Na apaske meje«. Predstava ob 20.30. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino angleški film:

»Cirkuski deček«. Predstave vsak delavnik ob 15, vsak torek, sredo, četrtek in petek tudi ob 10, vsako nedeljo pa ob 8.30 in 10.30.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški barvni film:

»Nežna pesem«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

JESENICE: »RADIO«: Ameriški barvni film:

»Mirni človek«. Predstavi ob 18 in 20.

»PLAVZ«: Zaprt.

CELJE: »UNION«: Ameriški barvni film:

»Ona je vedela, kaj hoče«. — Predstavi ob 16, 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

»METROPOL«: Italijanski film: »Za spuščenimi zavesami«. Predstavi ob 18.15 in 20.35.

KRANJ: »STORČIČ«: Ob 10 ameriški film: »Dama poskuša srečo«; ob 14 ameriški barvni film: »Avantura Don Juana«; ob 16, 18 in 20 premiera jugoslov. filma: »Zasedanje«.

LETNI KINO »PARTIZAN«: Premiera ameriškega filma: »Dama s kameljami«. Predstava ob 20.30. V glavni vlogi Greta Garbo in Robert Taylor. Samo danes!

»SVOBODA«: Ameriški barvni film: »Avantura Don Juana«. Predstave ob 16, 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

NAKLO: Ameriški film: »Dama poskuša srečo«. Predstavi ob 18 in 20.

TRBOVLJE: »SVOBODA - CENTER«: Mehški film: »Trije pustolovci«.

»SVOBODA - DOBRNA«: Ameriški film: »Poštena postaja«. Predstavi ob 17 in 19.

MURSKA SOBOTA: »PARK«: Italijanski film: »Flumena Marturano«.

ROGAŠKA SLATINA: Italijanski film: »Za spuščenimi zavesami«. Predstava ob 19.

DOMŽALE: Ameriški barvni film: »Hondo«. Predstavi ob 18 in 20.

V četrtek, dne 5. julija:

KINO »UNION«: Ameriški film: »Dvoriščno okno«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Grace Kelly in James Stewart.

KINO »KOMUNA«: Madžarski film: »Pomlad v Budimpešti«. Tednik: Filmske novice št. 26. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Rajney Gabor.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Boj za lastnino«. Tednik. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIČ«: Ameriški barvni film: »Noro početje«. — Predstavi ob 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih samo od 14 dalje, za matinejo v kino Sloga pa od 9 dalje.

KINO »ŠIŠKA«: Francoski film: »Casimira«. V glavni vlogi Fernandel in Bernarda La Jarige. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Francoski film: »Casimira«. V glavni vlogi Fernandel, Bernarda La Jarige in Germaine Montero. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Bell Starova hčerka«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino angleški film: »Cirkuski deček«.

Predstave vsak delavnik ob 15, vsak torek, sredo, četrtek in petek tudi ob 10, vsako nedeljo ob 8.30 in 10.30.

JESENICE: »RADIO«: Amer. barvni film: »Mirni človek«. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

»PLAVZ«: Ameriški barvni film: »Steza za slonov«. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

CELJE: »UNION«: Ameriški film: »Kraljica Kristina«. Predstavi ob 18 in 20.

»METROPOL«: Ameriški barvni film: »Bistre glave« (Stanlio in Olio). — Predstavi ob 18.15 in 20.15.

MURSKA SOBOTA: »PARK«: Amer. film: »Obzirni kapitan«.

DOMŽALE: Ameriški barvni film: »Nežna pesem«. Predstava ob 20.

V petek, dne 6. julija:

KINO »UNION«: Ameriški film: »Dvoriščno okno«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Grace Kelly in James Stewart.

KINO »KOMUNA«: Madžarski film: »Pomlad v Budimpešti«. Tednik: Filmske novice št. 26. Predstave ob 16, 18 in 20.30. V glavni vlogi Rajney Gabor.

KINO »SLOGA«: Amer. barvni film: »Boj za lastnino«. Tednik. Predstave ob 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIČ«: Ameriški barvni film: »Noro početje«. — Predstavi ob 18 in 20.

Prodaja vstopnic v vseh kinematografih samo od 14 dalje, za matinejo v kino Sloga pa od 9 dalje.

KINO »ŠIŠKA«: Francoski film: »Casimira«. V glavni vlogi Fernandel in Bernarda La Jarige. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »TRIGLAV«: Francoski film: »Casimira«. V glavni vlogi Fernandel, Bernarda La Jarige in Germaine Montero. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ameriški film: »Bell Starova hčerka«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8, predvaja za mladino angleški film: »Cirkuski deček«.

Predstave vsak delavnik ob 15, vsak torek, sredo, četrtek in petek tudi ob 10, vsako nedeljo ob 8.30 in 10.30.

JESENICE: »RADIO«: Amer. barvni film: »Mirni človek«. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

»PLAVZ«: Ameriški barvni film: »Steza za slonov«. Predstavi ob 18 in 20. Danes zadnjičkrat.

CELJE: »UNION«: Ameriški film: »Kraljica Kristina«. Predstavi ob 18 in 20.

»METROPOL«: Ameriški barvni film: »Bistre glave« (Stanlio in Olio). — Predstavi ob 18.15 in 20.15.

MURSKA SOBOTA: »PARK«: Amer. film: »Obzirni kapitan«.

DOMŽALE: Ameriški barvni film: »Nežna pesem«. Predstava ob 20.

KULTURNI OBZORNIK

Gostovanje mariborske Opere

ANDRE CHENIER, CAVALIERIA RUSTICANA, SRCE IZ LECTA

Prvo gostovanje mariborske Opere v Ljubljani je bilo za vse one, ki niso spremljali njenega razvoja v zadnjih desetih letih, ugodno presenečenje. V pogledu vseh njenih komponent. Orkester, glavna tvejava večine opernih gledalcev v Jugoslaviji, je tu popolnoma solidno raven in je zelo discipliniran, zbor je zvočno in številčno zadovoljivo, balet na lepi stopnji in zelo kompaktni kader, ki kaže na mnogih jugoslovanskih operah po raznih praznikih, je tu zasleden z mladimi, resna stremeljenja očitujočimi močmi, s katerimi je moč doseči prav dobre izvedbe. — Ves ta korpus je v rokah Jakova Cipeleja, ki je ne samo odlični dirigent in interpret, ampak ima v najvišji meri prirojen tudi vzgojne sposobnosti, s katerimi se zna tudi z mladimi ansambli približati umetniško visokim storitvam.

Glodanova opera »André Chenier« je vse prej kot lahko delo. Čeprav komponiran v istem letu kot »Bohème« (1896), je mnogo bolj drago in moderno v melodiji, harmonijah in stavku, ki je natrpan s kontrapunktnimi in polifonimi finesami, je posebno v melodijah linijah in celo v gradnji ariozov čisto samosvoje in za postavljatelja težko dojemljivo delo. Zboristi stavek in orkestralni part sta zelo zamotana in zahtevata precizno izdelave. Vse solistične partije, tja do najmanjših, so po razsegu zelo predrve, zahtevajo in visine in kar je mestoma še to — ostro in odlično karakterizacija v dramatični in lirski skali.

Zdaj ko sem našel vse težave te partiture, bo še v boljšem odzivu zaupen rezultat izvedbe mariborske Opere. Pavla Svagelj, katere Santuzza

in Madeleine sta prvi partiji njene operne kariere, je z lepim glasom, prodornimi visinami, z toplim predznanjem in solidnim muzikalnim oblikovanjem, ki je bilo pri Madeleini polnejše in brezhbišnejše, kot pri Santuzzi (začetna trema je vplivala na intonacijsko čistost) dokazala, da je z njo vprašanje mladodramatičnega soprana ugodno rešeno, da že zdaj dosegva v operni smislu tudi kot igralka močne vtise pri poslušalcih in da njene sposobnosti upravičujejo nado na strm razvoj navzgor. Njeni glavni ariji v obeh operah ter oba glavna dueta sta to v polni meri pokazala.

Tenorski glavni vlogi sta bila Terenč Pihata (Turrida), ki je sicer še mlad, ima pa že angažmaje v tujini in Lado Rakovec (Chenier), jernje Plahuta uvršča njegov lepo timbrirani, metalni glas z zvočno srednjo lego in prebojnimi visinami med najboljše jugoslovanske tenorje. V muzikalnem pogledu mu posebno nadej prav pot. Njegov lepo barvni, muzikalni liniji že manjka popolna zrelost in bo moral gledi na svojo mladost ravno v tej smeri posvetiti največ pozornosti. Njegovo petje pa je že danes učinkovito in njegov uspeh je bil pri občinstvu prodoren. Lado Rakovec je po raznih krizah našel pravo pot. Njegov lepo barvni, dobro postavljen glas kaže sedaj pomankanje prsne funkcije pri širokih vokalih, v visinah večkrat nepričakovano izmakne v falzet, kar pa so samo izjeme, ki se jim mora pevec z vestnim študijem izogniti. Našel sem najbolj pravo pot. Njegov lepo barvni, lep kantična, kulturno prednanažanje in lahke visine, ki nesejo tež orkestralni zvok. V zaključnem duetu

je s Svageljevo dosegel imeniten višek svoje interpretacije.

Karionista Miro Gregorin (Alfio) in Lado Kamušič (Gerard) sta solidna opora mariborskega ansambila. Gregorinu se je z leti glas močno razširil v nižino in pridobil na pastoznosti na rovaš njegovih visin, ki se so pomaknile navzdol. Kamušič pa ima v svojem glasu mnogo dramske udarnosti in prodornosti, ustrezen in zanesljiv, dasi še malo trd visoki register. Ob pevec občutljiva solidno muzikalnost in sta svoji zahtevni partiji podala pevsko in igralsko izdelano.

Dragica Sadnik je z muzikalnostjo in izdatnim, prijetno barvnim mezosopranom podala vlogi Bersi in Lucije. Adalberta Tuma pa je občuteno zapela z nekoliko preveč zastrtim glasom sceno stare Madlon. Od manjših vlog bi podčrtal Ineroyabla, ki mu je dal Milan Gorenšek glasovno in igralsko izdaten odraz, tudi Majerle, Colnaric, Kovar in Vidčeva (poslednja orkestralna skupina res zadovoljivo. »Srce iz Lecta« pa koncertantno perfektno. Zborovodja Ferdo Pirc je s sistematičnim izboljševanjem številne in glasovne ravni ter trdim delom dosegel zlost, udarnost in disciplinirano zbor, ki je bila najbolj razvidna v »Chenieru«, kjer je ženski zbor povzga dejanja dosegel aplavza na odprti sceni, mešani zbor pa izvrstno podal komplicirane ansamble drugega in tretjega dejanja.

Ciril Debevec je z detaljno, k izbrusiti posameznih karakterjev stremečo režijo, z živahnostjo in prostorno smotnostjo zborovskih scen ter s sodelovanjem pri zasnovanju z mnogo fantazije in barvne pestrosti po Tošil Primožiču izdelanih scen ustvaril drsko in kinkovito predstavo »André Chenier«.

»Cavalleria rusticana« je z rutino in temperamentom zrejal Karlo Kamušič, scene za njo in za »Lectovo srce« pa je z umetniškim silarskim prijemom in s poetičnim nastojanjem naslikal Vlado Rjavce.

RADIO LJUBLJANA

Sreda, 4. julija

Poročila: 6.05, 7.00, 13.00, 15.00, 19.30, in 22.00.

8.00-8.00 Partizanske in delovne pesmi in koračnice — 8.00 Aleksander Ranković: Ob dnevu vstaje jugoslovanskih narodov — 8.10 Iz solistične glasbe parizanskih skladateljev — 9.00 Oddaja za pionirje — 9.42 Jugoslovanske zborovske skladbe — 10.00 Dopoldanski simfonični koncert — 11.15 »Julijski dnevi« (reportaža) — 11.45 Orkestralni spored — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Od Skopja do Ljubljane — 13.35 Zabavna glasba — 13.35 Partizanske pesmi narodov Jugoslavije — 16.00 »Po poti miru in sožitja« — 16.45 Ma Si-cun: Pesem gozdov in gora, simfonična suita — 17.20 Iz jugoslovanske operne ustvarjalnosti — 18.00 Radijska igra — 18.48 Glasbena medijara — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Zabavna glasba jugoslovanskih skladateljev — 21.15 Prensno waterpolo tekme ZSSR — Jugoslavija — 22.15-23.00 Plesna glasba — 22.15-23.00 UKV program: Nočni komorni koncert — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m.

Četrtek, 5. julija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Pester glasbeni spored — 6.20-6.25 Naš jedilnik — 6.30-6.40 Reklame — 7.10-8.00 Zabavni zvoki — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Opoldanski koncertni spored — 11.45 Dobar dan, otroci! — 12.00 Popolnoma melodije iz orkestralne glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Koncertni valčki — 13.15 Zabavna glasba — 13.35 Od arije do arije — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Zeleni ste, poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 15.35 Pesmi in plesi s Prekmurja — 16.00 Utrinki iz literature — 16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.15 Robert Schumann: Tretja simfonija »Renska« —

Ljudsko revijo Prešernove

družbe

OBZORNIK

dobite v vseh knjigarnah, kioskih, trafikah

DELOVNI KOLEKTIV

Delavnice železniških vozil »BORIS KIDRIČ« MARIBOR

čestita vsem borcem NOV in vsemu delovnemu ljudstvu za praznik vstaje jugoslovanskih narodov — 4. julij!

● OBNAVLJAMO IN POPRAVLJAMO: parne lokomotive • normalnotirne in ozkotirne vseh vrst • motorna železniška vozila • štiri- in petoslovne salonske in ostale specialne vozove • jedilne in spalne vagonne • potniške vagonne vseh vrst • službene in poštne vagonne • tovorne vagonne vseh vrst.

M 219

INSTALACIJA

LJUBLJANA • Kamniška ulica

montažno podjetje za centralno kurjavo • vodovodno instalacijo • toplozračne kurjave • prezračevalne naprave • stavbeno kleparstvo • strelkovodi

ČESTITA

vsem cenjenim naročnikom in delovnim kolektivom za praznik vstaje FLRJ — 4. julij!

2635

12.50 Uveljavljanje komunalnega sistema — 13.00 Zabavna glasba — 13.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Ernest Hemingway: Starec in morje — 21.37 Bernard Wayenaar: Sonata za violino in klavir — 22.15-23.00 Plesna glasba — 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m.

Petek, 6. julija

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20-6.25 Naš jedilnik — 6.30-6.40 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Poje zbor srednje glasbene šole p. v. Janeza Boleta — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa, VIII — 8.50 Prijubljene popevke — 9.30 Poletje v starih — 10.00 Koncert po željah — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Pesmi raznih narodov — 11.50 Za dom in ženo — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Jelka Hočevar: S čim skopimo proti krompirjevi plesni — 12.40 Plesni Louis Kentner izvaja dve ogrski rapsoziji Franza Liszta — 13.15 Zabavna glasba — 13.35 Za prijetno razvedrilo — 14.30 Oddaja za ribiče — 14.40 Zeleni ste, poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Ljubljanski komorni zbor poje umetne in narodne pesmi p. v. Milka Skoberne — 16.00 Utrinki iz literature: Dve ameriški kratki zgodbi — 16.20 Popoldanski koncert: L. M. Škerjanc: Koncert za fagot in godalni orkester s harfo; Zoltan Kodaly: Harry Janos, suita — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz slovenskih oper — 18.45 Poslednji zvoki šolskega zvonca (reportaža) — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constant Brailou: Glasba narodov sveta, XVI. Estonci — 20.30 Tedenski znanje-politični pregled — 20.45 Iz modernega glasbenega sveta: Sergej Prokofjev: Romeo in Julija, baletna suita št. 1 — 21.45 Oddaja o morju in pomorskih — 22.15 Igra Plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza: a) Miroslavna uporaba atomske energije, Bertrand Goldschmidt: Industrija urana; b) Prof. Konrad: Alkohol in mamila — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino, na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Elektro-Ljubljana okolica

LJUBLJANA — s svojimi obrati:

DOMZALE — NOTRANJSKO — GROSUPLE — RTP KLECE-ČRNUCE — ŠTEVČNE DELAVNICE JEZICA — DELAVNICA TACEN

čestita

vsem delovnim kolektivom za praznik vstaje FLRJ — 4. julij! 2637

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

INŠTITUT »JOŽEF STEFAN«

razpisuje po zakonu o oddajanju in izvajanju gradbenih del (Uradni list FLRJ št. 35-55 z dne 3. avgusta 1955)

PRVO JAVNO LICITACIJO

za gradnjo laboratorija za polindustrijsko preparativno delo

Proračunska vrednost gradbenih del je 2.649.000 din, obrtniških del pa 4.789.000 din, skupno 7.438.000 din.

Javna licitacija bo dne 5. avg. ob 9 v prostoru 107 inštituta, Ljubljana, Jamova 55.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana gradbena podjetja, ki morajo pri dvigu elaborata predložiti izpisek iz registracije. Rok dograditve je 4 mesece po podpisu pogodbe.

Elaborat je na vpogled vsak delavnik od 8.—12. ure v sobi 107, kjer lahko dvignete tudi vso tehnično dokumentacijo ter splošne pogoje.

Pravico pogleda v elaborate imajo pooblaščenji zastopniki podjetij. — Varščino 0,5% od proračunske vsote projekta morajo ponudniki položiti najkasneje do začetka licitacijske obravnave.

Pismene ponudbe morajo biti opremljene v skladu s predpisi pravilnika o postopku pri javni pisni licitaciji in se pošljejo po pošti ali se neposredno predajo komisiji, ki vodi licitacijo.

2609

IZDELALI SMO IN DALI V PRODAJO

OBRAZCE

za periodične obračune za leto 1956

STALNO PRODAJAJO VSE NAŠE IZDAJE:

● V BEOGRADU:

naša prodajalna — Maršala Tita 66 — telefon 20-639 knjigarna »Aleksa Nenadović« — Nemanjina 3, telefon 20-021

● V NOVEM SADU:

naša prodajalna — Zmaj Jovina 22 — telefon 27-26

● V ZAGREBU:

»BIROTEHNIKA« — Berislavićeva 16 — telefon 32-070 »Narodne novine« — Smečklasova 23 — telefon 25-295 »Zagrebačko knjižarsko podjetje«

● V SARAJEVU:

veletrgovina »Mladost« — Maršala Tita 59 — telefon 39-78

● V TITOGRADU:

knjigarna »Kultura«

Izvršujemo tudi posamezna naročila po povzetju, brez poštnine!

TE DNI BO IZŠEL:

»Priročnik za sestavljanje periodičnih obračunov gospodarskih organizacij« ing. I. Apostolovića in D. Zivančevića.

»Devizno poslovanje«

(izdaja s prostimi listi in patentnimi vijaki) M. Sofrenovića in dr. M. Matejića

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE

»Zbirke o davčnih predpisih«

M. Ščekića

»SAVREMENA ADMINISTRACIJA«

(prej »BIRO ZA IZRADU OBRAZACA«)

ZALOŽNIŠKO TISKARSKO PODJETJE

BEOGRAD — Poštni predal 479 — Prizrenska 6

2450

KMETIJSKA ZADRUGA VELENJE

s svojimi poslovalnicami, pospeševalnimi odseki in obrati

čestita vsem članom zadruga in vsem delovnim ljudem za krajevni praznik Velenja, velenjskim rudarjem pa za njihov praznik — 3. julij — in vsem delovnim ljudem Slovenije za Dan vstaje

Zadruga se s svojimi poslovalnicami, odseki in obrati priporoča za nadaljnji obisk in naročila.

ELEKTROSIGNAL

podjetje za izvoz in uvoz, projektiranje, montažo, ter proizvodnjo elektroopreme in elektronaprav jakega in šibkega toka.

LJUBLJANA • PARMOVA ULICA 33

čestita delovnim kolektivom za praznik vstaje FLRJ — 4. julij!

ELEKTROSIGNAL • LJUBLJANA 2636

»INTERKOMERC«

obvešča vse zainteresirane, da je prevzel zastopstvo znane sovjetske uvozno-izvozne organizacije

STANKOIMPORT

— MOSKVA —

za vse vrste

TRKLJALNIH LEŽAJEV

● KROGLIČNIH
● VALJČNIH
● KONICASTIH

Ležaje visoke kvalitete, izdelek ZSSR, prodajamo po svetovnih konkurenčnih cenah in z ugodnimi dobavnimi roki. Centralno konsignacijsko skladišče vseh vrst ležajev je v Beogradu, 29. novembra 1. — Ležaje bo začelo skladišče prodajati letos oktobra. V vseh večjih mestih bodo skladišča odprta v začetku prihodnjega leta.

Vse komercialne in tehnične podatke, kataloge, strokovno literaturo in vzorce dobite pri:

ZASTOPSTVA:

ZAGREB, Martićeva 51 NOVI SAD, Zeljeznička 25
SARAJEVO, JNA 10 SKOPLJE, Djure Djonovića 16
RIJEKA, Dolac 8 TITOGRAĐ, Marka Miljenova 10

»INTERKOMERC«

GENERALNA TRGOVSKA ZASTOPSTVA — BEOGRAD
Terazije 27/III • Telefon 33-212 in 31-305

2416

PRVA JAVNA LICITACIJA

VOJNA POSTA 7250/27 ZAGREB razpisuje naslednje licitacije:

1. BJELOVAR, adaptacija objekta visoke gradnje za dne 19. julija 1956 ob 9. uri

PRORACUNSKA VSOTA 5.900.000 DIN
Rok dograditve 1. november 1956

2. ZAGREB, ograja (betonski stebri in bodeča žica), za dne 19. julija 1956 ob 11. uri

PRORACUNSKA VSOTA 2.000.000 DIN
Rok dograditve 15. september 1956

3. PAZIN, gradbišče št. I, za dne 21. jul. 1956 ob 9. uri

PRORACUNSKA VSOTA 12.000.000 DIN
Rok dograditve 31. januar 1957.

4. PAZIN, gradbišče št. H, za dne 21. julija 1956 ob 11. uri

PRORACUNSKA VSOTA 18.000.000 DIN
Rok dograditve 31. januar 1957

Elaborati so na vpogled na spodaj naštetih krajih, kjer bodo tudi razpisane licitacije, in sicer:

a) za licitaciji pod številko 1 in 2 so elaborati na vpogled v VP 7250/27, Zagreb, Dom JLA, kjer bosta licitaciji.

b) za licitaciji pod številko 3 in 4 so elaborati na vpogled v VP 5081/11, Reka, Supilova 16, kjer bosta tudi licitaciji.

Pri dvigu dokumentov za vlaganje ponudb, kakor tudi pri vpogledu v elaborat mora imeti predstavnik zainteresiranega podjetja polnoveljavno pooblastilo.

Pravico do licitacije imajo vsa registrirana podjetja. Ponudbe sprejemajo komisije za licitacije do določenega dne in ure, in to na zgoraj naštetih krajih.

Iz pisarne vojne pošte 7250/27
Zagreb

815

GOSPODARSKA PODJETJA VELENJE

- SPLOŠNO MEHANIČARSTVO
- MESARIJA
- MIZARSTVO
- IZDELOVALNICA
- PEKARNA
- GUMIRANEGA PAPIRJA
- BRIVNICA
- SLAŠČIČARNA-BIFE
- GOSTIŠČE NA VOGALU
- KOLODVORSKA RESTAVRACIJA

ŽELEZARNA

»Boris Kidrič«

— NIKSIC —

razpisuje

NATEČAJ

za sprejem v zdravstveno službo železarne:

• zdravnika splošne prakse

• zdravnika stomatologa

• zobotehnika

• 2 zdravniških pomočnikov

• sanitarnega tehnika

• strojnega tehnika za referenta tehnične zaštite

• nižjega medicinskega delavca

Ponudbe s krajšim življenjepišom in podatki o dosednji zaposlitvi pošljite najkasneje do 31. julija 1956.

2444

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »OBZORNIK«!

OBVESTILO

PODJETJE

»TITO«

Vogošča pri Sarajevu

poziva

delavce in uslužbence

ki niso več v delovnem razmerju s tem podjetjem, a imajo po predpisih pravico do deleža iz dobička

za leto 1955, naj se v roku treh mesecev od dneva objave tega obvestila javijo pisмено ali ustno podjetju zaradi uveljavljanja svojih pravic.

V kolikor se ne bodo javili v določenem roku, izgube pravico do svojega deleža.

2409

DELOVNI KOLEKTIV

zadružnega trgovskega podjetja

NA VELIKO

DRAVOGRAD

ČESTITA ZA PRAZNIK VSTAJE JUGOSLOVANSKIH NARODOV — 4. JULIJ —

• ČE HOČETE BITI SOLIDNO POSTREŽENI, TEDAJ NAROČAJTE V NAŠEM PODJETJU IN PREPRIČANI SMO, DA BOSTE ZADOVOLJNI.

M 216

TOVARNA

UMETNIH

BRUSOV

MARIBOR

PROIZVAJA

umetne bruse

z zaščitnim znakom (Swaty)

• Umetni brusi so orodje, ki dobro služi le tedaj, če je izbrano in se uporablja v določeni namen. Zato se pred nabavo posvetujte z dobaviteljem!

CESTITAMO VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU IN KOLEKTIVOM ZA PRAZNIK VSTAJE JUGOSLOVANSKIH NARODOV — 4. JULIJ!

DELOVNI KOLEKTIV

M 215

PREDILNICA

IN TKALNICA

MARIBOR

• proizvaja bombažno in stanično prejo vseh vrst

• bombažne in stanične modne tkanine za ženske obleke,

• posteljno perilo, kanafas itd.

LASTNA TKALNICA • PREDILNICA • OPLEMENILNICA

CENE SOLIDNE • KVALITETA ODLIČNA!

Čestitamo za praznik vstaje jugoslovanskih narodov!

DELOVNI KOLEKTIV PTM

M-218

Med Zagrebom, Mariborom in Ljubljano

Kdo ne pozna idiličnega mesta ob Savinji! Leži na sredi poti med Zagrebom in Mariborom in med Ljubljano in Ma-

Pred nekaj tedni so pripeljali ta dva pacienta v zdravilišče. Sedaj se že sprehajata po parku. Oba sta imela 3-kratni zlom noge

riborom. Laško, znano letoviško in zdraviliško mesto. Znano pa ni samo po svojih toplicah, temveč tudi po svoji industriji. Kot center spodnjega dela doline ob Savinji je tudi sedež velike občine, v katero so se združili

bivši občinski odbori Rečice, Jurklostra, Breze, Rimske toplice in Laškega.

Industrija daje laški občini pretežen del narodnega dohodka in precejšnemu delu prebivalstva zaposlitev. Vseh prebivalcev je okoli 12.200. Od teh jih je v domačih podjetjih zaposlenih okoli 1400, precej pa jih dela tudi v celjski industriji.

V desetih letih po osvoboditvi se je industrija razmahnila. Podjetja kot n. pr. Tekstilna tovarna »Volna«, Rudnik rjavega premoga, znana Pivovarna, Tovarna lesne galanterije itd. so napravila svoj pot razvoja.

Zaradi hribovitosti terena se usmerjajo v kmetijstov pretežno na živinorejo in sadjarstvo. Uvajajo sivo-rjavo pasmo goveda in si prizadevajo doigniti mlečnost krava. Smohor nad Rečico bodo spremenili v velik pašnik.

V načrtih imajo elektrifikacijo vseh oddaljenejših vasi, posebno v delu bivše občine Rimske toplice in področje Pod Sotinom. Prebivalci teh krajev si že dolgo prizadevajo, da bi prišli do elektrike. Ponekod stoje drogi že tri leta, za instalacije pa je zmanjkalo denarja. Drug težak problem občine je vzdrževanje občinskih cest, ker je teren zelo plazovit. Razviti morajo turizem in obrt.

V spomin na proo in največjo akcijo med narodnoosvo-

bodilno vojno v tej dolini, ko so borci 2. julija napadli rudnik in okolico ter požgali rudniški konzum, minirali kompresorje in uničili skladišče smodnika, so ta dan določili za svoj občinski praznik.

Laško se ponša z zdraviliščem, ki je že dolga desetletja znano daleč izven naših meja. Včasih je bilo zdravilišče polno avstrijske in ostale evropske aristokracije. Tudi avstrijski Franc Jožef je imel tu svojo kabino,

kamor se je hodil kopat med igranjem orkestra. Po revoluciji pa so te toplice postale pravo pribežališče vseh reumatikov, invalidov in drugih trpinov, da jim zdravilna voda vrača oziroma izboljšuje zdravje. Učinek kopanja v tej zdravilni vodi je res presenetljiv. Marsikoga pri-

neso na nosilnicah, po opravljeni kuri pa zapuša hram zdravja okrepljen. Brez tuje pomoči koraka preko bujnega zdraviliškega parka do vlaka, da ga odpelje domov.

Zdravilišče je vedno polno zasedeno, poleti in pozimi. Uprava zdravilišča bi rada povečala kapaciteto, in sicer od sedanjih 220 postelj na 300 postelj. Prav tako bi bilo nujno zgraditi prostozračni bazen, ki bi ga dopolnili uporabljali pacienti, nastanjeni v zdravilišču, v popoldanskih urah pa bi bil na razpolago znanjim gostom. Račun-

najo, da bi za to potrebovali ca 25 milijonov, kar niti ni tako mnogo. Posojilo bi lahko odplačevali z annuitetami iz amortizacije, ki dosega letno vsoto 9 milijonov dinarjev.

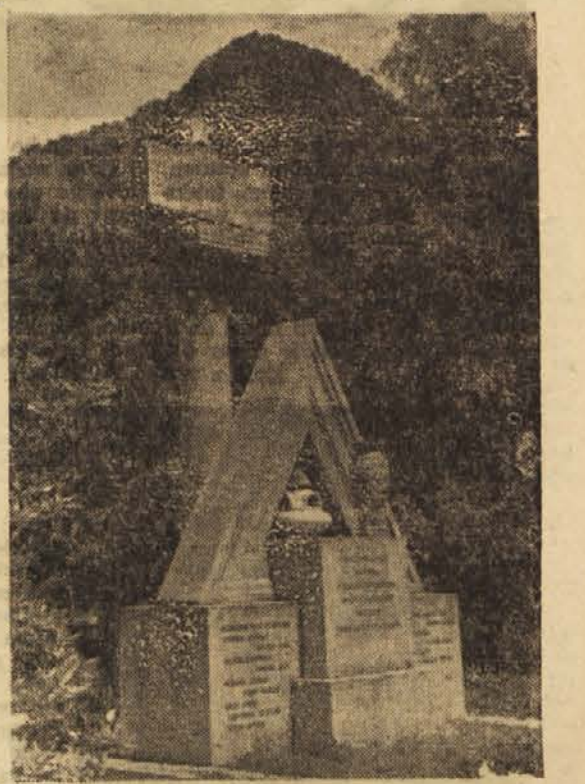
Mimogrede povedano, zdravljenje ne obstaja samo iz kopanja, ampak tudi iz delovne terapije. Vsakodnevni trening z bolnimi ali poškodovanimi deli telesa usposablja posamezne udeležence za normalno ali vsaj delno delovanje. To je predvsem pomembno za rehabilitacijo invalidov. To prizadevanje je doslej rodilo že lepe uspehe.

Da pa ne bi kdo mislil, da je kopališče Laško samo za invalide oziroma za oskrbovance Zavoda za socialno zavarovanje! Tu se lahko hodi zdraviti kdorkoli, le stanovanje in hrano si mora sam preskrbeti, ker tega mu zdraviliška uprava ne more nuditi.

Za sobe pa je v Laškem težko. Odkar je bilo mesto med zadnjo vojno bombardirano, je tu velika stanovanjska stiska. To je tudi glavni vzrok, da se mesto, ki je imelo nekoč izrazito turistični značaj, danes v tej smeri še ne more prav razviti. Vsekakor pa bi bilo potrebno razmisliti o tem.

Za občinski praznik in »Dan borca« čestitajo vsem svojim občanom

- OBČINSKI LJUDSKI ODBOR LAŠKO
- OBČINSKI ODBOR ZVEZE BORCEV
- OBČINSKI KOMITE ZKS
- OBČINSKI KOMITE LMS
- OBČINSKI SVET SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV
- OBČINSKI SINDIKALNI SVET
- OBČINSKA GASILSKA ZVEZA
- TER KOLEKTIVI:
- ZAVODA ZA REHABILITACIJO INVALIDOV, ZDRAVILIŠČE LAŠKO
- TEKSTILNE TOVARNE »VOLNA«, LAŠKO
- PIVOVARNE, LAŠKO
- PODJETJA ZA PROMET Z ODPADKI, LAŠKO
- KMETIJSKE ZADRUGE, LAŠKO
- TRGOVSKEGA PODJETJA »IZBIRA«, LAŠKO
- FRANC JUTRIŠA, DRŽ. OBRATNI MOJSTER, LAŠKO
- HOTELA »SAVINJA«, LAŠKO
- TRGOVSKEGA PODJETJA »PRI RUDARJU«, HUDA JAMA PRI LAŠKEM
- KMETIJSKE ZADRUGE, RIMSKE TOPLICE
- TOVARNE LESNE GALANTERIJE, RIMSKE TOPLICE
- RUDNIKA RJAVEGA PREMOMA, LAŠKO

Pogled z gradu na Laško

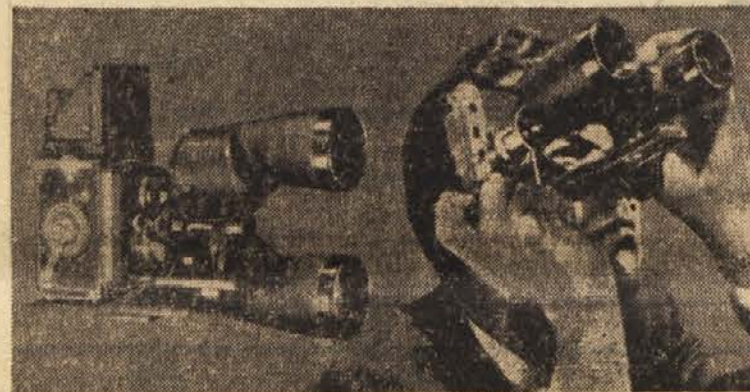
Kmalu atomska letala?

»Zaradi velikanskih uspehov v jedrski fiziki, radijski kemiji in elektroniki bo že bližnja bodočnost omogočila graditev prvih letal na atomski pogon,« je zapisala »Krasna zvezda«, sovjetsko vojaško glasilo. Razen tega je revija objavila podatke o izpolnjenem reaktivnem letalu tipa »TU-104«, ki ga nameravajo spremeniti v civilno letalo za 170 potnikov. Prva letala že uporabljajo na sovjetskih notranjih letalskih progah, revija pa napoveduje tudi proizvodnjo reaktivnih letal, ki bodo zmogla 1500 do 2000 km na uro.

MONOGAMIJA IZ EKONOMSKIH RAZLOGOV

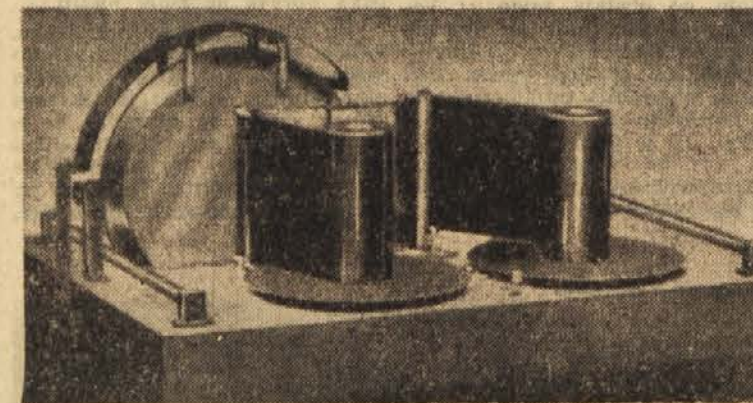
Funkcionar indonezijskega ministrstva za verska opravila je opozoril vernike, da je vzdrževanje doh žena — miselnost teh ljudi je Evropejcem o mnogih primerih kar se da tuja — dražje kot ene same, zato jim je svetloval, naj dobro razmislijo o svojih finančnih sposobnostih, preden se odločijo za drugo ženo. V govoru muslimanskim ženam je omenil kot pogost vzrok za ločitve zakonske zveze tudi to, da si mnogi moške ne morejo privoščiti razkošja, da bi imeli po več žena, zato se ločijo in si obdržijo eno samo. To pomeni, je dejal zastopnik ministrstva, da mnogoženstvo ni priporočljivo, sicer pa tudi ni pravilno, kajti islam ne dovoljuje več žena, če moški nima dovolj sredstev, da bi jih vzdrževal.

Zanimivosti V SLIKI

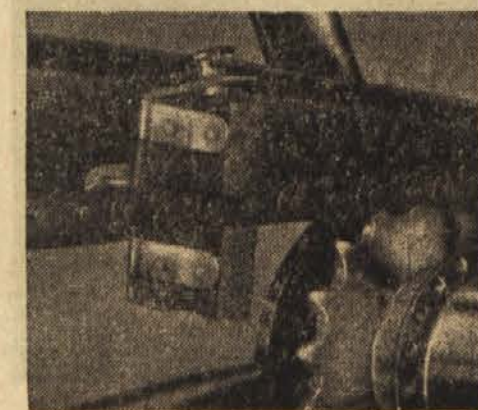

Francozi so začeli izdelovati posebne nastavke, s katerimi je mogoče pritriliti daljnogled na kakršnokoli sodobnejši fotografski aparat ali na filmsko kamero. To napravo potem uporabljajo kot fotografski aparat s teleobjektivom za posnetke na daljavo. Sistem leč v eni cevki služi kot teleobjektiv, skozi drugo skupino leč pa natanko opazuje predmet, ki ga namerava slikati.

Neki Francoz je dal patentirati strešni material iz nagubane aluminija. Zvitke položijo na streho stanovanjske hiše in ga na prečne tramove pribijejo z žebli. Prednost je v tem, da niso potrebne strešne letve, streha pa je nagubana tako, da po njej naglo odteka padavine. Pravijo, da je taka streha odporna tudi proti toči.

250-krat višje zvoke kot človeško uho lahko zaznamuje nov instrument z magnetičnim trakom, ki so ga nedavno uvedli v ameriški vojski. Kot je znano, lahko človeško uho zaznava zvoke, ki imajo do 5000 nihlajev, novi aparat pa registrira elektronske signale, čeprav imajo 5 milijonov nihlajev v sekundi. Trak je širok 25 mm, speljan pa je čez cilindrični vitel in se premika s hitrostjo 125 cm na sekundo. Komaj četr metra široka plošča s šestimi registrirnimi mesti je povezana s tem trakom; instrumenta pa niso izdelali za to, da bi zaznamovali zvoke, marveč podatke, ki jih posreduje radar o letalih in o izstrelkih, ki se gibljejo z veliko hitrostjo.

Dva kosa klobučevine, pritrjena na ogrodje v bližini prestavnega zobatega kolesca, čistita in hkrati tudi mazeta z oljem verigo, katere členi se gibljejo med njima. Tako se stalno masne verige ne prime rja. Zraven gornjega izmed obeh kosov klobučevine je valjasta posodica z oljem.

Bolnišnica za vozila

vozila, predvsem osi in krmilnih naprav.

Mreža se je začela naglo razpredati. Tako so že maja odprli po eno tako ustanovo v Charlevillu in Lillu. Ščasnoma bodo te »bolnišnice« skorajda povsem zaposlile sedanje potujoče mehanične delavnice, ki so jih Francozi začeli organizirati zadnja leta pred drugo svetovno vojno.

In namen? Predvsem zagotoviti varnejši promet in kar se da znižati število prometnih nezgod zaradi mehaničnih okvar. Seveda

Mreža francoskih »avtomobilskih bolnišnic«, ki bodo vse delovne ure pred koncem letošnje turistične sezone.

pa to ne bodo mehanične delavnice v sedanjem smislu besede, marveč bodo popravljale najnujnejše, medtem ko bodo za manj nujne primere svetovale lastniku, čez koliko časa naj da vozilo v popravilo. Pregled je v teh ustanovah, ki so se zdaj razširile že po vsej Franciji, opravljen v dobrih petnajstih minutah, potem pa dobi lastnik vse potrebne nasvete. Posamezni avtomobilski klubi so uvedli za svoje člane tudi kartončke, na katerih je zaznamovana domnevna življenjska doba vseh poglavitnih sestavnih delov motornega vozila.

Že do konca letošnje turistične sezone bodo imeli po Franciji na stotine takih ustanov, katerih nameščenci bodo pregledovali vozila ponekod kar na cesti. Za novo tehnično pridobitev so se začeli zanimati Američani, medtem ko se Luksemburžani in Nizozemci kar z motornimi vozili

Tudi Japonci čistijo uran

Zastopnik tehnične uprave pri japonski vladi je povedal na tiskovni konferenci, da je japonskim znanstvenikom uspelo proizvesti skoraj povsem čisti uran po elektrolitski metodi, pri kateri so uporabljali solno raztopino. Japonci so prepričani, da so v izpolnjevanju te cenene metode za pridobivanje čistega urana daleč pred drugimi deželami. Eksperimentalna cena znaša pod 2000 jenov za kilogram tako pridobljenega kovinskega urana, torej nekaj nad 1500 dinarjev v naši valuti.

Avtomatične statve

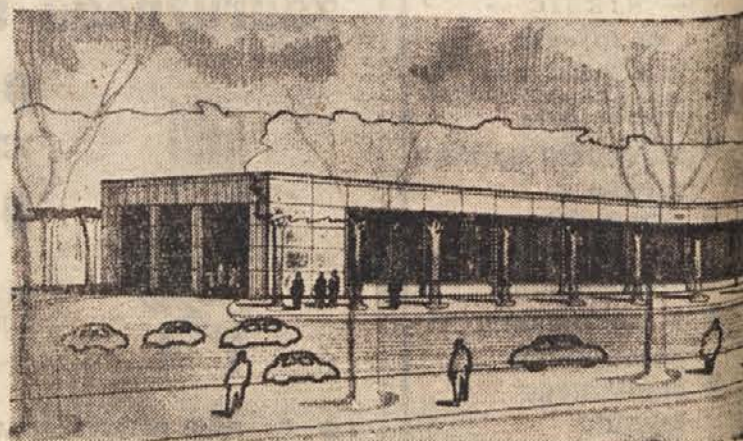
Angleški inženir Henry Cooper je izdelal nove statve, ki bodo — tako napovedujejo Angleži, ki so znani kot mojstri tekstilnega blaga — pomenile v tkalstvu pravcato revolucijo, ker bodo imele 12-krat večjo zmogljivost kot dosedanje mehanične statve. Novi tekstilni stroji bodo delali povsem avtomatično in bo lahko en sam človek, seveda primerno usposobljen, nadzoroval kar petdeset avtomatov. Cooper pravi, da je pripravil načrte za nove statve četrsto stoletja in da je prototip novega tekstilnega stroja na Irskem, kjer namerava uvesti serijsko proizvodnjo.

»Samo potepaš se in za samo škodo si pri hiši!« Pridiga očeta Popa je bila dolga. Potem ga je odpeljal v podstrešno sobico, kjer se je sušilo perilo. »Tri, odslej boš tu čez dan! Ko se boš spametoval, se bova pa lepše pomenila!« Ključ je zahrešal v ključavnici.

oglašajo na najbližji »avtomobilski kliniki« onstran francoske meje.

Francozi so začeli takoj posnemati Belgijci, kjer 30 postaj že dela, šest jih gradijo, osem pa jih imajo še v načrtu. Letos so Francozi pregledali že blizu 50.000 avtomobilov, do konca leta pa nameravajo ugotoviti življenjsko dobo sestavnim delom vozil, predvsem tovrstnikov in osebnih avtomobilov. Že doslej se je število prometnih nezgod zaradi mehaničnih okvar (zlomov osi in podobno) znižalo za polovico. —mp.

Osnutek za novo preiskovalno postajo motornih vozil blizu Maillotovih vrat v Parizu.

Leto 1962 je meja

- Nehru opozarja na nevarnost radioaktivnih žarkov zaradi pospešenih atomskih poskusov

Če se bodo atomski poskusi nadaljevali v sedanjem tempu — je dejal ameriški atomski fizik Ralph Lapp — in če se bo njih število še zvišalo, bo leta 1962 vsak prebivalec našega planeta izpostavljen maksimalni še neškodljivi množini radioaktivnih žarkov. Smrtni učinki bi se po njegovem mnenju pokazali šele proti koncu sedemdesetih let, ker bi radioaktivni delci toliko časa ostali v vrhnjih plasteh zemeljskega ozračja in bi jih bilo čedalje več.

Lapp pravi, da je pri svojih računih, oziroma napovedih izhajal iz predpostavke, da bodo zlasti vodilne »atomske« države v bodočnosti množile število svojih atomskih poskusov in jih bodo do leta 1970 podvojile. Med radioaktivnimi delci se mu zdi posebno nevaren stroncij, ki je najmočnejši sestavni del radioaktiv-

nih virov pri atomski eksploziji. Če ga pride dovolj v človeški organizem, lahko povzroči kostnega raka. Do leta 1962 bo v vrhnjih plasteh ozračja že toliko radioaktivnega stroncija, da bo lahko vsaka nadaljnja eksplozija pomenila veliko nevarnost za ljudi ne le na določenem področju, marveč vseposod po svetu.

Domneve članov ameriške atomske komisije, češ da se bo nabrala ozračju nevarna množina radioaktivnega stroncija šele pri eksploziji moči 11 milijard ton, je Lapp zavrnil z utemeljitvijo, da se je atomska komisija pri svojih računih zmotila, ko je ugotavljala pri delavcih, zaposlenih pri atomskih napravah, maksimalno še neškodljivo stopnjo radioaktivnosti.

Tudi indijski predsednik Nehru je pred dnevi na velikem

Vse do nedavnega je veljal Tibet za nedostopno deželo, ki se je stoletja zapirala pred svetom. Nedavno je prvo letalo upostavilo letalsko zvezo med Pekinom in tibetskimi glavnim mestom Lhaso. Vožnja je trajala deset ur, naša slika pa kaže tibetanske častnike, ki daje »hato« — širok bel pas, visoko tibetansko odlikovanje — prvim kitajskim letalcem, ki so pristali na letališču v Lhasi 3800 m nad morjem.

zborovanju opozoril na nevarne posledice atomskih poskusov in je znova pozval pelesile, naj atomske eksplozije vsaj sporazumno omejijo, če jih že ne marajo povsem opustiti. Indijska vlada namerava izdati brošuro, v kateri bodo opisali vse možne učinke radioaktivnosti na človeški organizem. S tem nameravajo opozoriti svetovno javnost na nevarno igranje, v katero so se s pospešenimi atomskimi poskusi spuščali pelesile.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAJDALJSI ROMAN

Amerikanka A. White, ki ji je zdaj 81 let, piše roman v nadaljevanjih že od svojega štiriidesetega leta. Podlistek, ki ga napiše starka dnevno po tisoč besed, se imenuje »Izpovedi žene«.

TEŽA TELEVIZIJSKE SLIKE

Neki sovjetski matematik je izračunal težo televizijske slike. Kot je znano, sestavlja projekcija na platno množica elektronov. V dve uri trajajoči oddaji tehtajo vsi elektroni komaj bilijoniko grama. Če bi oddajala določena postaja slike napreknjeno 5000 let, bi tehtali vsi elektroni skupaj en sam gram.

BARVNA TELEVIZIJA NA MAGNETOFONSKEM TRAKU

Barvni televizijski program je zdaj mogoče posneti tudi na magnetofonski trak in ga oddajati s navadnim televizijskim oddajnikom. Na sedem črt na traku posnamejo šest različnih tipov informacij. Črte imajo ločene električne znake za rdečo, zeleno in modro kot osnovne barve, sedma sled pa sprejema zvočno spremljavo.

MISI V PREDORI

Švica je znana kot nenavadno čista dežela. Zlasti slovi blesteča snaga v električnih vlakih. Neki tuji novinar se je malec globlje pozanimal za to, kaj in je ugotovil zanimivosti, da imajo švicarske železnice v službi razen pravzaprav armade snazkih tudi — to se čudno sliši — misi. Te seveda ne izdelajo na postajah in vlakih, marveč v švicarskih železnih predorih, skod katero drvijo električni vlaki.

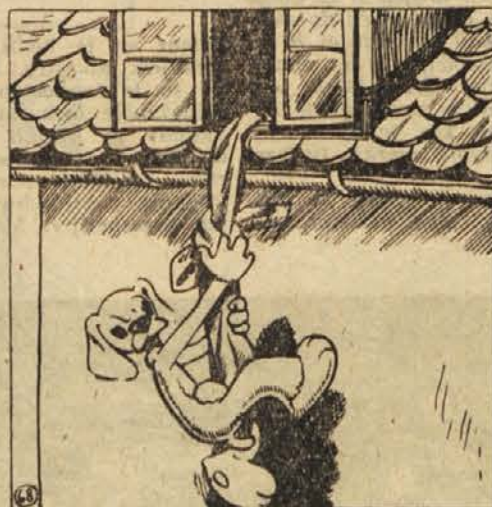
Baje so švicarski železniki strokovnjaki vzgojili več rodov posebnih misi, ki nikoli ne silijo iz predorov in se tudi prav nič ne menijo za zamolkel ropot, ki ga delajo v predoru vlak. Brž ko je električni voz mimo, smuknejo miske iz luknjic in počistijo vse, kar pada iz drevesnih vagonov. Tako so švicarski predori čisti in v njih ni zadržanega zraka, ki je značilen za dolge predore drugod po svetu.

ELEKTRONSKI MIKROSKOP IN RAK

Na sestanku kanadskega nacionalnega inštituta je dejal francoski zdravnik dr. Bernhard z inštituta »Gustave Roussy«, da omogoča elektronski mikroskop pri proučevanju raka odkritja, kakršnih si še pred nekaj leti niso mogli niti predstavljati. »Zdaj lahko natanko proučujemo najfinjšo strukturo človeških celic in gledamo virus kot na primer s prostim očesom delce prahu,« je dejal dr. Bernhard in dodal, da je opazovanje virusov skozi elektronski mikroskop pri proučevanju raka velikega pomena. Po njegovem je treba pripisovati vsaj delni teoriji večji pomen, prav jo za sedaj pojmujejo kot delovno hipotezo, ki omogoča znanstvenikom, da razložijo nekatere izmed očito nesprotujočih si vzrokov raka.

TRIKOVE dogodivščine

MIRAN SATTLER — FRANCK MAVEC

Kmalu je Triku pogled šnil skozi okno. Sklonil se je skozenj. Rjuhe, robe in kuhinjske cunje, ki so se sušile, je zvezal med seboj, konec dobro pričvrstil za okenski okvir in se začel počasi spuščati v svobodo.

Ko se je bližal tla, je ugotovil, da njegova vrv iz perila prekratka. Kljub temu se je spuščal vedno nižje. Tik pred koncem je začutil pod nogami oporo. Stopil je nanjo. Opora je bila trdna. gledal je navzdol in zazijal od presenečenja. Stal je na glavi očeta Popa. »Tri, veš kaj, sedaj pa greva...!«